

ሺቭ ኬራ

ለአሸናፊነት መገዛት

YOU CAN WIN

ማንኛውንም ሰው ሰድንቅ ስኬት የሚያበቃ የእርከን በርከን
የስኬት ቀስፍ!

በመላው ዓለም
በፅ ድንጋዎች ተተርጉሞ
ከሚሊዮን ቅጂዎች
በላይ የተሸጠ!

ትርጉም:- ማኅሌት ጥላሁን
እና
ዳኚ መላኩ
አዲስ አበባ - 2001

ፍ

የመጀመሪያ እትም - ጥቅምት - 2001

ለአስተያየትዎ ✉ 21055/1000 - አ/አ

የኮምፒውተር ትሃባና ገፅ ቅንብር

- ነሒማ ይስሐቅ
- ቤተልሔም በረከት

ማውጫ

መቅደም	6
1. የአመለካከት ጠቀሜታ	9
• በጉ አመለካከትን ማዳበር	
• አመለካከታችን በሰኬታችን ላይ የሚኖረው ትልቅ ሚና	
• አመለካከታችንን የሚወስኑ ዋና ዋና ነጥቦች	
2. በጉ አመለካከትን የሚገነቡ 8ቱ ደረጃዎች	21
• አትኩሮትን መቀየር	
• ለራስ ከፍተኛ ግምት የመስጠትን ልምድን ማጉልበት	
• ከፀሎትና አስተሳሰቦች መራቅ	
• ቀኑን በበጉ ነገር መጀመር	
3. የአሸናፊነት አስርቱ ስትራቴጂዎች	45
• መለናከሉችን ማለፍ	
• ሕይወት በምርጫዎች የተሞላችው እንዴት ነው?	
• ሕይወት በስምምነቶች የተሞላች የምትሆነው እንዴት ነው?	
• እንድን ለው ለሰኬታማነት የሚያበቁ መለያ ባህሪያት	
4. ለሰኬት እንዳንበቃ የሚያግዱን 20 ምክንያቶች	78
• አደጋዎችን ለመጋፈጥ አለመድፈር	
• በፍጥነት ለመበልፀግ መፈለግ	
• ቅድሚያ መስጠት ያለባቸውን ጉዳዮች ለይቶ አለማወቅ	
• አቋራጭ መንገዶችን ማለስ	
• አቋሙ-ቢለነት	
• የተፈጥሮ ህግጋትን አለመረዳት	
• ለማቀድና ለመዘጋጀት አለመፈለግ	
• ምክንያት (ለብብ) መደርደር	
• ነገሩ ስህተቶች አለመማር	
• መልካም አጋጣሚዎችን አለማጤን	
• ፍርሃት	
• ተሰጥኦን መጠቀም አለመቻል	

• የዲሲፕሊን ጉድለት	
• ለራስ የሚሰጥ ዝቅተኛ ግምት	
• የዕውቀት እጥረት	
• ጉዲ/ ገዳይ አመለካከት	
• የግብ አለመኖር	
• ወኔ ማጣት	
5. ራስንና ሌሎችን በየዕለቱ ማበረታታት	103
• ተነሳሽነትን እንዴት ተግባር ሳይ ማዋል ይቻላል?	
• በተነሳሽነትና በድርጊቶች መማረክ መሀል ያለ ልዩነት	
• ውስጣዊና ውጫዊ ተነሳሽነት	
• በበራ ላይ ተነሳሽነትን የሚያመክኑ አራት ደረጃዎች	
1. ውጤት የለሽ ተነሳሽነት	
2. ውጤታማ ተነሳሽነት	
3. ተነሳሽነት የጉደለው ውጤታማነት	
4. ውጤታማ ያልሆነ ተነሳሽነትም የጉደለው	
6. ራስን ማክበር	115
• ራስን በቀና መልኩ መመልከት ራስን ማወቅ ነው	
• ራስን በቀና መልኩ መመልከት ያሉት ጠቀሜታዎች	
• ዝቅተኛ የራስ አመለካከት	
• የዝቅተኝነትና የበታችነት ስሜት ከምን ይመነጫል?	
• በሽንፈትና ውድቀት መሀከል ያለው ልዩነት	
• ለራስ የሚኖርን አዎንታዊ አመለካከት ለመገንባት የሚረዱ እርከኖች	
• ጉብዝና ላይ የተመሰረተ መሀይምነትን መማር	
7. የእርስ በእርስ ግንኙነት ክህሎቶች አስፈላጊነት	146
• ማራኪ ሰብዕናን ማጉልበት	
• ህይወት እንደገደል ማሟቶ ነው	
• ህይወት ሽቅብ እንደሚተፋ ምራቅ ነው	
• አዎንታዊ ግንኙነቶችን ለማዳበርና ጠብቆ ለማቆየት እንቅፋት የሚሆኑ ምክንያቶች	
• በራስ-ኩራትና በመኩራራት መካከል ያለው ልዩነት	
• የራስ ኩራት - የሁሉን አውቃለሁ አመለካከት	
• ሽርጣን አስተሳሰብ	

• ከባዶ አዕምሮ ይልቅ ክፍት አዕምሮን መያዝ	
• መተማመንን የሚያጉለብቱ ምክኒያቶች	
8. አዎንታዊ ሰብዕና ለማጉልበት የሚወሰዱ 25 እርምጃዎች	156
• ኃላፊነትን መቀበል	
• እሳቤነትን ማሳየት	
• <አሸንፋለሁ> - እናንተም አሸንፋላችኋል ማለብ	
9. ውስጠ-ህሊናና ልምድ	196
• ልምዶችን እንዴት እናዳብራለን?	
• የጂ.አይ.ጂ.ኤ. መርህ	
• ንቃተ-ህሊና እና ውስጠ-ህሊና	
• ተፈጥሮ፣ ወናነትን ትጠየሩለች	
• በገዛ ራስ የሚቀርብ ሀሳብ ምንድነው?	
• ውስጠ-ህሊናን ማዘጋጀት	
• በእይት-ህሊና ማየት	
• አዎንታዊ ልማዶችን የማዳበሪያ የ21 ቀናት ቀመር	
10. ግብን መወሰን	210
• ህልምን ወደ ገሀድነት መለወጥ የሚያስችሉ ቅደም ተከተሎች	
• በርካታ ሰዎች የተወሰነ ግብ የማይኖራቸው ለምንድነው?	
• ትርጉም የለሽ ግቦች	
11. ዕሴቶች እና ራዕይ	223
• ለትክክለኛ ምክኒያት ትክክለኛ ነገሮችን ማድረግ	
• የአስተሳሰብ ስርዓታችንን እንዴት እንዳናዋለን?	
• ለመኖር ብለን የምናደርገውና በመኖራችን የምናደርገው	
• ትልቅ ለውጥ የሚያመጡት ትናንሽ ነገሮች ናቸው	
• ራስን ለአላማ ማስገዛት	
ማጣቀሻዎች	239
ማጠቃለያ	254
ጥቂት ስለደራሲው	256

መቅድም

“ስኬት ውድቀት የማያጋጥምበት ሂደት ማለት አይደለም።
ስኬት ማለት የረጅም ጊዜ ዓላማዎቻችንን ከገብ
ማድረስ ማለት ነው። ስኬት አያንዳንዱን ውጊያ
በተናጠል ማሸነፍ ማለት ሳይሆን፣ አጠቃላይ
ጦርነቱን በድል አድራጊነት መወጣት ነው።”
- ሼድዊን ሲ. ብሊስ

መቼም ሕይወታቸውን በዘፈቀደ የሚኖሩ ሰዎች አጋጥመዎችሁ
ያውቃል። የነዚህ ሰዎች ሁኔታ ዕድል ከሰጠቸው ጋር የተቆራኝ ነው
ማለት ይቻላል። ዕድላቸው ይመጣላቸውን ሁሉ በፀጋ እየተቀበሉ ኑሯቸውን
ይገፉታል። ጥቂቶቹ ባጋጣሚ የሰኬት ባለቤት ይሆናሉ። የተረፉት አብዛኞቹ
ግን ሕይወታቸውን በደስታ አጡት እየተለቃዩ ያሳልፉታል።

ይህ መፅሐፍ የተፃፈው ለአነርሱ አይደለም። ለምን ቢባል አነርሱ
ሰበከት የሚከፈለውን ዋጋ ለመክፈልና ጊዜያቸውንና መላ አቅማቸውን
አሟጠው ለመጠቀም ገና ዝግጁ አይደሉም።

ለሰዚህ ይህ መፅሐፍ የተፃፈው ለእናንተ ነው። አሁንም ለምን
ቢባል ይህን መፅሐፍ ለማንበብ መነሳሳታችሁ በራሱ አሁን ካላችሁ
ሕይወት፣ የተሻለ እንዲኖራችሁ አንደምትፈልጉ አመላካች በመሆኑ ነው።

ይህ መፅሐፍ ደግሞ ያንን የተሻለ ሕይወት አንዴት አንደምት
ጨብጡት በርግጠኝነት ወሰል አድርጉ ያሳያችኋል።

መፅሐፉ እንዴት ያለ ነው?

በአንድ በኩል ራሳችንን የምናንፀበት መመሪያ አድርገን ልንወስደው
አንችላለን - በውስጡ ለስኬታማ ሕይወት አስፈላጊ የሆኑትን ዝርዝር

ሃሳቦችና ንድፎች ይዟልና። በውጤቱም የተሳካና የሰመረ አርኪ ሕይወትን
መገንባት ያስችለናል።

በሌላ በኩል መፅሀፉ እንደ ምግብ እዘንጃጀት መመሪያ መፅሀፍ
ተደርጎ ሊወሰድ ይችላል። ምክንያቱም በውስጡ ለስኬታማና ደስተኛ ኑሮ
አስፈላጊ የሆኑትን ቅመማ - ቅመሞችንና የአሰራር ቅደም ተከተሎችን
በዝርዝር ያካተተ በመሆኑ ነው።

በአጠቃላይ ደረጃ በደረጃ የሚተገበሩ መመሪያዎችን የደዘ መፅሀፍ
ነው። እነዚህ መመሪያዎችን እንደ ቅደም - ተከተላቸው በጥንቃቄ
ከተገበርናቸው በርግጥም አመርቂ ለስኬታማ ኑሮ ሊኖረን ይችላል። ይህ
መፅሐፍ ስለ ስኬት ከማለም ባለፈ እምቅ ክሕሎታችሁን በመጠቀም
ሕይወታዊ ስኬት የምትበቁበትን ቁልፍ ይለግሳችኋል።

መፅሐፉ መነበብ ያለበት እንዴት ነው?

ይህ መፅሐፍ አዳዲስ የኑሮ ግቦችን እንድንነድፍ፣ ወደነዚያ ግቦች
የሚያደርሱን መንገዶች የትኞቹ እንደሆኑ አብጠርጥረን እንድናውቅ
እንዲሁም ስለወደፊቱ ህይወታችን አዳዲስ ጠቃሚ ሐሳቦችን ማፍለቅ
እንድንችል የሚያደርገን መጽሐፍ ነው። አርዕስቱ እንደሚጠቁመው እንዴት
አሸናፊ እንደምንሆንና ይህንን አሸናፊነታችንን እንዴት ዘላቂነት ማድረግ
እንደምንችል ይመክረናል።

ሆኖም የዚህን መፅሐፍ ጭብጦች ለማግኘት ከተለያዩ ምዕራፎች
መርጦ ገረፍ፣ ገረፍ ማድረግ አሊያም አጠቃላይ መፅሀፉን በአንዴ እንደ
ቢራ መጨለጥ ትክክለኛው አካሄድ ኢይሆንም። መፅሐፉ መነበብ ያለበት
በዝግታና በጥንቃቄ እያንዳንዱን ምዕራፍ በቅደም ተከተል ነው። የራተኛውን
ምዕራፍ ዐቢይ ይዘት በጥልቀት ሳንረዳ ወደ ቀጣዩ ምዕራፍ መሸጋገር
አይኖርብንም።

መፅሐፉን ልክ እንደ መሪ መፅሐፍ እንጠቀምበት። በግርጌውም
ላይ የራሳችን ማስታወሻ ይኑረን። ከተቻለ ጠቃሚ ሀሳቦችን የያዙ ዓረፍተ
ነገሮችን እናስምርባቸው።

... አንዱን ምዕራፍ አንብቦ በጨረሰን ቁጥር ከመልካም የቅርብ
ዳደኞችን አሊያም የትዳር አጋራችን ጋር ስለምዕራፉ ውይይት እናድርግ።
አኛን አብጠርጥረው ከሚያውቁን ሰዎች የሚሰነዘር ግልፅ እና አዎንታዊ
አስተያየት ለዕድገታችን የሚያበረክተው እገዛ ከፍተኛ ነው።

መርሐ-ዕቅድና መርሐ-ድርጊት ይኑረን!

የዚህ መፅሐፍ አንደኛው ዓላማ በተቀረው የህይወት ዘመናችንን
የምንተገብረው ፍንገት ያለ ዕቅድ እንዲኖረን ማስቻል ነው። አስካሁን

እንዲህ ዓይነቱን ዕቅድ አቅደን የማናውቅ ከሆነ ይህ ዕቅድ ሊያሟላቸው በሰሜንባ ሶስት ቁምነገሮች ማወቁ እጅግ ጠቃሚ ነው፡-

1. ምን ምን ዓላማዎቻችንን ከግብ ለማድረስ እንፈልጋለን?
2. እንዴት ልናሳካቸው እንችላለን?
3. መቼስ እናሳካቸዋለን ብለን እናስባለን?

በሰሜን ይህን መዕረፍ በምናነብበት ወቅት ከእነዚህ የማይለይ በሶስት ክፍሎች የተከፈለ ማስታወሻ ደብተር ሲኖረን ይገባል። በመጀመሪያው ክፍል ዓላማችንን፣ ሁለተኛው ደግሞ እንዴት ልናሳካው እንደምንችል የሚያሳይ ዝርዝር ዕቅዳችንን እና በመጨረሻው በሶስተኛው ክፍል ላይ ደግሞ መቼ ልናሳካው እንደምንፈልግ የሚጠቁም የጊዜ ገደብ እንመዝግብ።

መፅሀፉን አንብቦን በንጹህነት ያ የማስታወሻ ደብተር አዲስ ህይወትን ለመገንባት ወሳኝ ሚና የሚጫወትልን መሰረታችን ይሆናል።

በዚህ መዕረፍ ውስጥ በዝርዝር የቀረቡት መርሆዎች እውነታ ዓለም-አቀፋዊ ስለሆኑ በየትኛውም ጊዜ፣ ወቅትና ቦታ መተግበር የሚችሉ ናቸው። በየትኛውም ሀገር የሚገኝ የማህበረሰብ ክፍል ሊጠቀምባቸው ይችላል። ይህም ፕላቶ ባንድ ወቅት "እውነት ዘላለማዊ ናት!" ብሎ ከተናገረው አባባል ጋር የሚዛመድ ነው።

በመጨረሻ መዕረፉ ብዙ ሰዎች ከስኬት ጉዳና ተንጠባጥበው የሚቀሩት በችሎታ ማጣት አሊያም ሰነፎች በመሆናቸው ሳይሆን ለስኬት ጽኑ ፍላጎትና መስዋዕትነት የመክፈል ቁርጠኝነት እንዲሁም ስነ-ምግባር ለሰሚጉድላቸው እንደሆነ ያምናል።

- 1 -

የአመለካከት ጠቀሜታ

በጉ አመለካከትን ማዳበር

ለሕፃናት ቀይ፣ ቢጫ፣ ሰማያዊና አረንጓዴ ባሉኖችን ከሌሎች ቀለማት ጋር በማሰባጠር በተገቢ ዋጋ እየሸጠ የሚተዳደር አንድ ግለሰብ ነበር። ሰውየው ንግዱ ቀዝቀዝ ሲልበት አንድን ባሉን ሂልየም ጋዝ በመመሳተ ወደ ሰማይ ይለቀቀል። ህፃናቱ ይህንን ሲያዩ ተመሳሳይ ባሉን እንዲኖራቸው በመጓጓት እርሱ ዘንድ መጥተው ይገዙታል። ያን ጊዜ ገበያው ተመልሶ ሞቅ፣ ሞቅ ይልሰታል።

አንድ ቀን ባሉን ሻጩ ልብሉ ከጌላው በኩል ሲጎተት ተሰምቶት ሲዞር፣ ክጀርባው ቆሞ የነበረ ህፃን ልጅ፣ "ስመሆኑ ጥቁር ባሉንም እንደሌሎቹ በአየር ላይ መንሳፈፍ ይችላል?" ሲል ጠየቀው። ነጋዴው በሕፃኑ ጥያቄ ሳቅ ብሎ፣ "ልጅ፣ የማንኛውም ባሉን መንሳፈፍ አለመንሳፈፍ የሚወስነው በባሉኑ ቀለም ሳይሆን ውስጡ ባለው ነገር ነው" ሲል አስረዳው።

የባሉን ሻጩ መልስ በእኛም ሕይወት ውስጥ የጎላ ድርሻ አለው። ወደ ላይ ሽቅብ እንድንወጣ ወይም ወደታች ቁልቁል እንድንወርድ የሚያደርገን ውጫያዊ ገፅታችን ሳይሆን ውስጣችን ያለ የገዛ አመለካከታችን ነው። የሀርቫርድ ዩኒቨርሲቲው ዊልያም ጀምስ በአንድ ወቅት፣ "የዚህ ዘመን ትውልድ የሳቀው ግኝት የሰው ልጆች የአዕምሮአቸውን አስተሳሰብ በመለወጥ ብቻ ህይወታቸውን መለወጥ መቻላቸው ነው" በማለት ተናግሮ ነበር።

አመለካከታችን በስኬታችን ላይ የሚኖረው ትልቅ ሚና

በሀርቫርድ ዩኒቨርሲቲ የተደረገ አንድ ጥናት እንደሚያሳየው፣ ሰዎች አዲስ ሥራ ለማግኘት አሊያም ዕድገት ላይ ለመቆናጠጥ የሚያበቃቸው ሰማንያ አምስት በመቶ የሚሆነው ዋነኛ ምክንያት አመለካከታቸው ነው።

የተቀረው አሰራር አምስት በመቶ ባላቸው ሙያና ጉብዝና ላይ የሚወሰን ነው። የሚያስገርመው ግን ሙሉ የትምህርት ወጪያችንና ጠቅላላ ጉልበታችን የሚባከነው ለዚህ አሰራር አምስት ከመቶ ብቻ ለሚሸፍነው ሙያዊና አዕምሮአዊ ክህሎት ብቻ መሆኑ ነው።

ይሁንና አሸናፊነታችንና ስኬታችን ሙሉ በሙሉ የሚወሰነው በዚህ ለማንኛውም አምስት በመቶ በሚሸፍነው አመለካከታችን የተነሳ ነው። አመለካከት (Attitude) የሚለው ቃል ቁልፍ ጠቀሜታ ያለው ቃል ነው። በእያንዳንዱ ሰው ሙያዊም ሆነ ግንዛዤ ህይወት ላይ የሚጫወተው ሚና የጉላ ነው። አንድ የሥራ ኃላፊ መልካም አመለካከት ሳይኖረው አንዴት ጥሩ የስራ ኃላፊ ሊሆን ይችላል? አንድ ተማሪ ብሩህ አመለካከት ሳይኖረው አንዴት ውጤታማ ተማሪ ሊሆን ይችላል? መምህራን፣ ወላጆች፣ የሽያጭ ሰራተኞች፣ ቀጣሪዎችም ሆነ ተቀጣሪዎች በጉ አመለካከት ሳይኖራቸው ሥራቸውን በተገቢው መንገድ እንዴት ማከናወንና ስኬታማ መሆን ይችላሉ?

በየትኛውም የሥራ መስክ ላይ ብትሰማረም፣ የስኬታችሁ ብቸኛው መሠረት አመለካከታችሁ ነው

እንግዲህ አመለካከታችሁ ለስኬታማ ኑሮአችሁ ይህን ያህል የጉላ ጠቀሜታ ካለው ካሁኗ ቅፅበት ጀምሮ አመለካከታችሁን መለስ ብላችሁ ለመፈተሽና እንዴት ከግባችሁ እንድትደርሱ ሊረዳችሁ እንደሚችል ለመመርመር አትጓጉምን?

ሐፌዝ ባለው ተደስቶ የሚኖር በአፍሪካ ውስጥ የሚኖር ገበሬ ነው። ደስተኛ የሆነው ባለው በመርካቱ ነው፤ ባለው መርካቱም የመነጨው ከዚህ ደስተኛነቱ ነበር። ከዕለታት አንድ ቀን አንድ ብልህ ሰው እርሱ ዘንድ መጣና አልማዞችን መለብለብ ምን ያህል ኃይል ሊያጉናጽፈው እንደሚችል አጫወተው። “የአውራ ጣትህን የሚያክል አልማዝ ካለህ የምትኖርበትን ከተማ መግዛት ትችላለህ። የእጅህን ጭብጥ የሚያክል አልማዝ ካለህ ደግሞ ሀገሪቷን ጠቅልለህ መግዛት ትችላለህ!” በማለት አብራራለት።

ብልሁ ሰውዬ ትቶት ከሄደ በኋላ ሐፌዝ ያን ምሽት ጥሩ እንቅልፍ ሳይተኛ አደረ። ለመጀመሪያ ጊዜ ደስተኛ ያለመሆን ለሜት ወረረው። ደስተኛ ያልሆነው ባለው ነገር እርካታ ስላልተሰማው ነበር፤ ባለው ሊረካ ያልቻለውም ደስተኛ ስላልሆነ ነበር።

በነጋታው ሐፌዝ እርሻውን ለመሸጥ ሁኔታዎችን አመቻችቶ የቤተሰቡን ነገር ዳር ካስያዘ በኋላ አልማዞቹን ፍለጋ ለጉዞ ተሰናዳ። ጉዞው መላውን አፍሪካን ቢያካልልም አንዲት ቅንጣት አልማዝ ሊያገኝ አልቻለም።

ወደ አውሮፓ ተሻግሮ ባደረገው ከፍተኛ አለላም ያገኘው ውጤት ተመሳሳይ ሆነ። ስፔን በደረሰበት ወቅት አካሉ ተጉሳቅሎ፤ አዕምሮው ዝሎ፤ መንፈሱ እጅግ ተለብሮ ነበር። ከዚህ ሌላ ክፉኛ የገንዘብ እጥረት አጋጥሞት ነበር። ስለዚህም ካደረበት ጭንቀት ለመገላገል መፍትሔ መስሎ የታየው ባርሶሎና ወንዝ ውስጥ ተወረውሮ በመግባት ራሱን ማጥፋት ነበር። በተግባርም አደረገውና ለዘላለሙ አንቀላፋ።

የሐፌዝን እርሻ የገዛው ሰውዬ አንድ ቀን በዚያ እርሻው ላይ ከሚያልፍ ወንዝ ግመሎቹን ውህ በማጠጣት ላይ ሳለ የሆነ የሚያብረቀርቅ ድንጋይ አገኘና “ቤቴ ወስጄ ከእንግዳ መቀበያው ባኖረው ጌጥ ሊሆንልኝ ይችላል” ብሎ በማለብ ያዘው።

ያን ዕለት ከሰዓት በኋላ ብልሁ ሰውዬ እሱ ዘንድ መጣ። ድንጋዩንም ሲያብረቀርቅ አየው። “ሐፌዝ ተመልሷል እንዴ?” ሲል ጥያቄውን አቀረበ። “አይ፣ አልተመለሰም፤ ግን ለምን ጠየቅክኝ?” ሲል ባለ እርሻው ጥያቄውን በጥያቄ መለለሰ።

“ምክንያቱም ይህ የምታየው ድንጋይ አልማዝ በመሆኑ ነው። ስለዚህ ጉዳይ ለሐፌዝ አጫውቼው ነበር” አለው። “ታዲያ ይህንን ድንጋይ ከወንዙ ዳር አምጥቼ እዚህ ያኖርኩት እኔ ነኝ” ሲል ባለ እርሻው ሰውዬ አብራራለት። “ና ላሳይህ፤ ሌሎችም አሉ” ሲል ብልሁ ሰውዬ ጋበዘው። በዚያው ዕለት ብዙ ተመሳሳይ ድንጋዮችን ከለቀሙ በኋላ የተወሰኑትን ለምርመራ ባለሙያ ዘንድ ላኳቸው። በውጤቱም ሁሉም አልማዞች ሆነው ተገኙ። ያ የእርሻ ቦታ በአልማዝ ሀብት የበለፀገ መሆኑም ታወቀ።

የዚህ ታሪክ ቁም ነገሮች ምንድን ናቸው?

ስድስት ቁም ነገሮችን ማውጣት ይቻላል፦

1. አመለካከታችን አዎንታዊና ትክክለኛ ከሆነ፤ እያንዳንዳችን በአልማዝ ሀብት በበለፀገ ምድር ላይ እየተራመድን መሆኑን እንረዳለን። ዕድል ሁሌም እግራችን ስር ናት፤ እርሷን ለማግኘት የትም መሄድ አይጠበቅብንም። ማድረግ የሚገባን ይህንን ዕድል ለመገንዘብ መንቃት ብቻ ነው።
2. ሳር በየትኛውም አቅጣጫ ብናየውም ያው አረንጓዴ ነው።
3. እኛ ሳርን ባንደኛው ጉን እያየነው ሳለ፤ በሌላኛው ጉኑ የሚያዩ ሌሎች ለዎች መኖራቸውንና ምናልባትም እነዚህ ለዎች የእኛን ቦታ ለመንጠቅና ከደጃፋችን ሀብት ሲያፍሉ ፅኑ ፍላጎት ሊኖራቸው እንደሚችል እናስተውል።
4. መልካም አጋጣሚን ለመገንዘብ ያልታደሱ ለዎች ጥሩ ዕድል በራቸውን ሲያንኳኳ በንዴት ይጮሃሉ፤ ያለፈውን አሉታዊ ስሜታቸውን ስለሚቀለቅለውም ይረበሻሉ።

5. መልካም ዕድሎችና አጋጣሚዎች ከእኛችን ሲያፈተልኩ አንዲ በራችንን ሲያንኳኳኩ የመገንዘብ ዕድላችን እጅግ የጠበበ ነው።
6. ዕድል በራችንን የሚያንኳኳኳው አንዴ ብቻ ነው። ቀጣዩ ጊዜ የተሻለ ወይም የባለ መጥፎ ሊሆን ይችላል። ለዚህም ነው ትክክለኛውን ውሳኔ በትክክለኛው ጊዜ መወሰን የሚኖርብን። ተገቢ ባልሆነ ጊዜ የምንወስነው ትክክለኛ ውሳኔ የተሳሳተ ውሳኔ ይሆናል።

5

ዳዊትና ጉልያድ

መቼም መፅሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያለውን የዳዊትና ጉልያድ ታሪክ ብዙዎቻችሁ ታውቁታላችሁ። ጉልያድ በማንም ልብ ውስጥ ፍርሀትን ሊነሳ የሚያስችል ቁመናና ትልቀት የነበረው ግዙፍ ሰው ነበር። ዳዊት ደግሞ የአስራ ሰባት ዓመት ከላላ ወጣት። ይህ ጉረምሳ ሰቤተሰቡ ስንቅ ሊያደርስ ወደ ጦርነቱ ስፍራ በደረሰበት ወቅት ይህን ግዙፍ ሰው ተመሳክተና "ለምንድነው ይህንን ሰውዬ ትግል የማትገጥሙት?" ሲል ወንድሞቹን ጠየቃቸው። "አታይም እንዴ ምን ያህል የሚያስፈራ ግዙፍ እንደሆነ?" አሉት፤ ወንድሞቹ። ዳዊት ግን በመገረም፤ "አዎን፤ ግዙፍማ ግዙፍ ነው፤ ሆኖም ግዙፍነቱ ድንጋይ ወርውራችሁ እንዳትስቱት መልካም አጋጣሚ ይሆንላችኋል" አላቸው።

የተቀረው የታሪኩ ከፍል የአደባባይ ሚስጥር ነው። ዳዊት ጉልያድን ባንዲት የወንጭፍ ድንጋይ ከመራት ዘረረው። በዚያ ወገን ሰውጊያ የቀረበው አንድ ግዙፍ ሰው ብቻ ሲሆን በነዚህ ወገን ግን የቀረቡ ሁለት የተሰየ አመለካከት ያላቸው ደቃቅ ሰዎች ነበሩ።

አመለካከታችን ችግሮችን እንዴት በጥቅሉ አንደምናቸው ያስረዳናል። በጉ አመለካከታችን የሰኪት መወጣጫ ደረጃችን ሊሆን ይችላል። በተቃራኒው መጥፎ አመለካከታችን ወደ ስኬት የምናደርገውን ጉዞ የሚገድብ ዕንቅፋት ሊሆንብን ይችላል። "Think and Grow Rich" (አስብና በሀብት በልዕግ) የሚለው መፅሐፍ ደራሲ ናፖልዮን ሂል "አያንዳንዱ ችግር የራሱን መፍትሄ ይዞ ይመጣል" የሚለውን እሳቤ ከሌሎች ምሁራን ጋር ይጋራዋል።

አመለካከት ስድርጅቶች ያለው ጠቀሜታ

ለመሆኑ አንዳንድ ድርጅቶች፤ ግለሰቦችና ሐገራት ከሌሎች አቻዎቻቸው በተሻለ ሁኔታ ለምን ስኬታማና ብልፁግ ሆነው እንደተገኙ አስበንበት እናውቅ ይሆን? ነገሩ ሚስጥር አይደለም። ስኬታማ የመሆናቸው ምስጢር በውጤታማነት ላይ የተመሰረተ አስተሳሰብና ተግባር ስላላቸው ነው። ገንዘባቸውን በመላ የሚያፈስሱትም ባላቸው ውድ ሐብት ላይ ነው። ይህም ውድ ሐብታቸው ደግሞ የሰው ሃይላቸው ነው።

በመላው ዓለም ዝናቸው ከናኝ ኩባንያዎች የሥራ አመራሮች ጋር ባደረግሁት ውይይት ላይ ደጋግሜ የማነሳት እንዲት ጥያቄ አሰች። "ለመሆኑ የሆነ አስማታዊ ስልጣን ተሰጥቷችሁ ትርፋማነታችሁን፤ እምራችነታችሁንና የጠያቂሁን ሁኔታ ሊያሻሽልላችሁ የሚችል አንድ ምትኃታዊ ድርጊት ፈፅሙ ብትባሉ ምን ታደርጋላችሁ?" የሁሉም መልስ በእብዛኛው ተመሳሳይ ነው። ፍላጎታቸው የሠራተኞቻቸውን አመለካከት መቀየር ነው። የተሻለ አመለካከት እንዲይዙላቸውና ምርታማ፤ ታማኞች፤ ጊዜ የማያባክኑ እንዲሆኑላቸው ይሻሉ። የዚያኔ ኩባንያቸው ምቹ የሰራ ቦታ ይሆንላቸዋል።

ከልምድ መረዳት የቻልነው ነገር ቢኖር፤ የሰለጠነ የሰው ኃይል ከማምረቻ መሳሪያዎች ወይም ከተቀማጭ ገንዘብ በላይ ዋጋ እንዳለው ነው። የዚያኑ ያህልም የሰው ኃይል በእግባቡ ካልተጠቀመንበት ትልቁ ኪሳራችንም ሊሆን ይችላል። በእግባቡ የተያዘ የሰው ኃይል ኃብት የመሆኑን ያህል በተቃራኒው የተያዘ የሰው ኃይል ኪሳራ ነው።

ለሠራተኞች የሚዘጋጁ የአሻሻጥ ስልቶች፤ የደንበኛ አያያዝና የዕቅድ አተገባበር ስልቶችን የተመሰከቱ በርካታ የማሻሻያ ስልጠናዎችን እንደመከታተሉ የተረዳሁት አንድ ቁም ነገር ቢኖር፤ አብዛኛው ማለት ይቻላል ትክክለኛውን በስርዓት የተዋቀረ የሰው ኃይል እስካላገኙ ድረስ ውጤታማነታቸው አጠራጣሪ መሆኑን ነው። ለዚህ ደግሞ የሚያስፈልገን ምርጥ የሰው ኃይል ስብስብ ነው። ለመሆኑ ምርጥ የሰው ኃይል ስብስብ ምንድነው? ስብስቡ ተሰጥቶ ያላቸው፤ ታማኞችና በጉ አመለካከት ያላቸውን ሠራተኞች ያቀፈ ከሆነ ምርጥ የሰው ኃይል ስብስብ ሊባል ይችላል።

በነገራችን ላይ የማሻሻያ ስልጠናዎቹ እስፈላጊ አይደሉም እያልኩ አይደለም። እኔ የምለው ውጤታማ የሚሆኑት ትክክለኛውን ምርጥ የሰው ኃይል ስብስብ ሲያገኙ ነው። ለምሳሌ አንድ የተከታተልኩት የደንበኛ አያያዝ የማሻሻያ ስልጠና ላይ ሠራተኞቹን (አባክዎ) እና (እናመሰግናለን) ዓይነት እባባሎችን እየተጠቀሙ በትሕትና ደንበኞቻቸውን ማስተናገድ እንዳሰባቸው ሲያስገነዝቡ ነበር። ይሁንና ደንበኞችን በትሕትና ለማስተናገድ ልባዊ ፍላጎት የሌለው ሰው ፊቱ ላይ የውሸት ፈገግታውን እየፈነጠቀ ምን ያህል ጊዜ መቆየት ይችላል? በዚያ ላይ ደንበኞቹ አስመሳይነትንና የውሸት ፈገግታን በቀላሉ መለየት ይችላሉ ብዬ አስባለሁ። ልባዊ ያልሆነ ፈገግታ ሲበዛ አሰልፄ ነው። አንደኔ መቅደም ያለበት ገፅታው ሳይሆን የሠራተኛውን ስብዕና መገንባቱ ነው። ትህትና ማስተማሩ ከዚያ ለጥቆ የሚመጣ ነው። አሁን እየተደረገ ያለው ግን የተገላበጠሽ ነው። በእርግጥም ሠራተኞቹ ለደንበኞች (አባክዎ)ና (እናመሰግናለን) ማለትን ቢገባቸውም ይህ ትህትና ሥራ ለመሥራት በሚኖራቸው ፅኑ ፍላጎት የተጋዘ ወይም የታደበ ሊሆን ይገባል።

በአንድ ወቅት አንድ ሰው ወደ ታዋቂው የፈረንሳይ ፈላስፋ ብሌዝ ፓስካል ተጠጋና "እንዳንተ ዓይነት አዕምሮ ቢኖረኝ የተሻለ ሰው በሆንኩ ነበር" አለው። ብሌዝ ፓስካልም ሊመልስ "የተሻለ ሰው ከሆንክ የኔን አዕምሮ ይኖርሃል" አለው።

የታላላቅ ድርጅቶች ጥንካሬ የሚገነባው በደመወዝ አከፋፈል አሊያም በሥራ ሁኔታዎች አይደለም። ይልቁንም የነዚህ ድርጅቶች ጠንካራ መሠረቶች የሚገነቡት በሰዎች አመለካከትና መልካም የርስ በርስ ግንኙነቶች ነው። ሰራተኞቻቸው "ይህን ነገር ማድረግ አልችልም" የሚሉ ከሆነ፤ የዚህ አባባል ትርጉም ሁለት ዓይነት አንደኛው ይኖረዋል። የመጀመሪያው ሥራው እንዴት እንደሚሠራ አለማወቃቸውን መናገራቸው ሊሆን፤ ይህም እንደ ቴክኒካዊ ችግር ሊወሰድ ይችላል። ሁለተኛው ደግሞ ሥራውን ለመስራት ጭራሹን አለመፈለጋቸውንና የአመለካከት ችግር እንዳለባቸው ተደርጎ ይወሰዳል። ወይ ለሥራው ደንታ የላቸውም፤ አሊያም ሥራውን መሥራት ይገባቸው እንደሆነ አያውቁም።

የካልጋሪ ማማ ርዝመት 190.8 ሜትር ነው። ከአጠቃላይ 10,884 ቶን ክብደት ውስጥ 6,349 ቶን የሚሆነው (60 ከመቶ ማለት ነው) የሚገኘው ከመሬት በታች ነው። ይህ የሚያሳየን አንዳንድ ውብና የተዋጣላቸው ግዙፍ ሕንፃዎች ጥንካሬያቸው ያለው መሰረታቸው ላይ መሆኑን ነው። እኚህ ሕንፃዎች ጠንካራ መሰረት ላይ እንደቆሙ ሁሉ ስኬትም ጠንካራ መሰረት ላይ ሊገነባ ይገባል። የስኬት መሰረት ደግሞ አመለካከት ነው።

ሁሉን-አቀፍ አቀራረብ

እኔ በሁሉን-አቀፍ አቀራረብ አምናለሁ። እኛ እጆችና እግሮች፤ ዓይኖችና ጆሮዎች፤ ልብና አዕምሮ ብቻ አይደለንም። የተሟላ ሰውነት ያለን ሙሉ ሰዎች ነን። ይህ ሙሉው ሰው ሟት ከቤት ሲወጣ የነበረውን ሙሉነት እንደያዘ ማታም ከሥራው ወደቤቱ ይመለሳል። የቤታችንን ችግሮች ወደ ሥራችን፤ የሥራችንን ችግሮችም ወደ ቤታችን ይዘን እንሄዳለን። የዚህ ክስተት መዘዙ በሥራችን ላይ የውጤታማነት ማሽቆልቆልና የመሳሰለው ሊሆን በቤታችንና ማኅበራዊ ሕይወታችን ላይም ችግር መፍጠሩ አይቀርም። የግል፣ ሙያዊና ማኅበራዊ ችግሮቻችን ሁሉም ቢሆን እንደተጋጨብን ነው።

አመለካከታችንን የሚወስኑ ዋና ዋና ነጥቦች

ለመሆኑ አመለካከቶች አብረውን የሚወስዱ ናቸው ወይንስ በልምድ አየበስልን ስንሄድ የምናገባቸው? አመለካከታችንን ለማቆርጠት ምን

አይነት ክስተቶች ናቸው? በአካባቢያዊ ተፅዕኖ የያዘነውን መጥፎ አመለካከት እንዴት መቀየር እንችላለን?

አብዛኛዎቹን አመለካከቶቻችንን የምንቀርባቸው ከታዲያነት የዕድሜ ዘመናችን ጀምሮ ነው።

ገና ስንወለድ ጀምሮ በምናደርገው ሕይወታዊ ጉዞ አመለካከቶቻችንን የሚቀርጹልን ሶስት ወሳኝ ነጥቦች አሉ።

1. Environment (አካባቢያዊ ሁኔታ)
2. Experience (ዘልማዊ ድርጊቶች)
3. Education (ትምህርት) ናቸው።

እስቲ እያንዳንዳቸውን በተናጠል አንድ በአንድ እንመልከታቸው።

1. Environment (አካባቢያዊ ሁኔታ)

በአካባቢያዊ ሁኔታዎችን ውስጥ የሚካተቱት።

1. ቤተሰብ (ጥሩም ሆነ መጥፎ ተፅዕኖዎች)
2. ትምህርት ቤት (የአቻ ጓደኞች ግፊት)
3. የሥራ ቦታ (አጋዥ አሊያም ከመጠን በላይ ተቆጣጣሪ አለቃ ያለበት)
4. መገናኛ ብዙሃን (ቴሌቭዥን፣ ሬድዮ፣ ጋዜጦች፣ መፅሄቶችና ቴልግራፎች)
5. የባህል ተፅዕኖዎች
6. የኃይማኖት ተፅዕኖዎች
7. ልማዶችና ዕምነቶች
8. ማኅበረሰባዊ ሁኔታዎች
9. ፖለቲካዊ ክንዎኔዎች

እነዚህ አካባቢያዊ ሁኔታዎች ተደማምረው ባህልን ይፈጥራሉ። ሁሉም ቤተሰብ፣ ማኅበረሰብና ሀገር የራሱ ባህሎች አሉት። ለምሳሌ ባንድ ወቅት ከአስተዳዳሪው ጀምሮ ሁሉም ሠራተኞች በትህትና የሚያስተናግዱበት የንግድ ድርጅት አጋጥሞን ሊሆን ይችላል። አሊያም በሠራተኞች እየተገለመጥን የተሳቀቅንበት ስርዓት የለሽ ሉቅ (የንግድ ድርጅት) አጋጥሞን ሊሆን ይችላል።

ወዳንድ ቤተሰብ ሰጥቶታ ጉራ ብላችሁ ታላቅ ታናሹ የሚከባበሩበት ትህትና እና ሥነ ምግባር ያላቸው ሆነው አግኝታችኋቸው ሊሆን ይችላል። በተቃራኒው እንደ ድመትና ውሻ እየተባረሩ ሰላም የነሷችሁ ስርዓት የለሽ ቤተሰቦችም ገጥመዎችሁ ይሆናል።

ብዙ ጊዜ ታማኝ መንግሥት፣ ጥሩ ፖለቲካ እና ዲሞክራሲ በሰፈነበት ሀገር ውስጥ ነዋሪዎቹ ሕግ አከባሪዎችና ለመረዳዳት የፈጠኑ ምግባረ ሰናዮች ሆነው እናገኛቸዋለን። የዚህ ተቃራኒ ሁኔታዎች የሰፈነበት

ሀገር ውስጥ የሚታየው ነገር ደግሞ የዚያ ተገባቢወሽ ነው። በሙሉና በተጠላለፈ ስርዓት ውስጥ ታማኝነቱንና ሃቀኝነቱን ለመጠበቅ የሚጣጣር ግለሰብ ፈታኝ ሕይወት እንደሚገኘው ጥርጥር የለውም። በበጎ አካባቢያዊ ሁኔታዎች (በምቹና አዎንታዊ ሁኔታዎች) ውስጥ ያለ ሠራተኛ ምርቱ እየጨመረ ሲሄድ፣ በተቃራኒው የሚገኝ ሠራተኛ ምን ቢለፋና ቢደክም ምርታማነቱ (ውጤቱ) እየሽቀለቀለ ይሄዳል። ባህል በየትኛውም ቦታ ሁሉ ከላይ ወደታች ይወርዳል እንጂ፣ ከታች ወደ ላይ አይወጣም። ከሁሉም በፊት ምን ዓይነት አካባቢያዊ ሁኔታዎችን እንደፈጠርን ልናስተውል ይገባናል። መጥፎ አካባቢያዊ ሁኔታዎች ከበዙ በጎ ነገር (ለናይ ምግባር) መጠበቁ ይከብዳል። ሕግ ተላላፊነት በራሱ ሕግ በሚሆንባቸው እንዲህ ዓይነት አካባቢዎች፣ ሕግ አከባሪ ዜጎች አጭብርባሪ ቢሆኑ አይደሉም።

እስቲ ያለንበት አካባቢያዊ ሁኔታ አመለካከታችን ላይ እንዴት ተፅዕኖዎችን ሊፈጥር እንደሚችልና እኛም የምንፈጥረው አካባቢያዊ ሁኔታ ሌሎቹ ላይ የሚያደርሰውን ተፅዕኖ ለማጤን ጥቂት የፅሞና ጊዜ ይኑረን።

2 Experience (ዘልማዳዊ ድርጊቶች)

ከተለያዩ ሰዎች ጋር እንደሚኖረን ተሞክሮ አንፃር ባህርያችንም ያቀያይራል። ብዙ ጊዜ የሕይወታችን ማጣቀሻዎች አድርገን የምንጠቀመው ልምዶቻችንንና አጋጣሚዎቻችንን ነው። በጎ ተሞክሮ ካለን በጎ አመለካከት ይኖረናል፤ መጥፎ ተሞክሮ ካለንም እንደዚያው። ከዚህ በመነሳትም ለላ ወደፊቱ ሕይወታችን ድምዳሜ ላይ ለመድረስ ሁሉ እንወስናለን።

3. Education (ትምህርት)

ትምህርት ስንል መደበኛ በሆነ መልኩ ከትምህርት ቤት የምናገኛቸውንና ከነገርዎችን ልምድ የምንቀስመውን ያካትታል። በመረጃ ውቅያኖስ ውስጥ እየቀዘፍን ቢሆንም ቅሉ የዕውቀትና ጥበብ ጥማችን እስካሁን አልረከም። ባጭሩ ለመገንዘብ እንዲረዳን ዕውቀት የሚለው ቃል ሲተረጉም ጥበብ ማለት ሲሆን ጥበብ የሚለው ቃል ደግሞ ለኬትን ያመለክታል።

እዚህ ላይ ከምንም በላይ የመምህራን ሚና የጎላ ይሆናል። መምህራን በባህርያት ቀረፃ ላይ የሚያሳድሩት ተፅዕኖ የጎላ ነው።

ትምህርታችን ለመኖር ምን ማድረግ እንዳለብን ብቻ ሳይሆን እንዴት መኖር እንዳለብንም ሊያስተምረን ይገባል።

ለመሆኑ በጎ አመለካከቶችን እንዲት መለየት እንችላለን?

አለመታመም ብቻውን የጤናማነት መስፈርት እንደማይሆን ሁሉ፣ አንድ ለው መጥፎ አመለካከት ስላልያዘ ብቻ ጥሩ አመለካከት አለው ማለት አይደለም።

በጎ አመለካከት ያለው ሰው ከሌላው በቀላሉ የሚለይበት መለያ ባህርያት አሉት። እነዚህም በራስ መተማመን፣ አፍቃሪ መሆን፣ ትዕግስት ማሳየቱና ትህትናው ናቸው። ከራሱና ከሌላውም የሚጠብቀው ምርጡን ነው። ለራሱም ለሌላውም ከፍተኛ ግምት ይሰጣል፤ ሁሌም ቢሆን በጎውን ነው የሚመኘው።

በጎ አመለካከት ያለው ሰው ዓመቱን በሙሉ ፍሬ በሚያፈራ ተክል ይመስላል። ሁሌም ቢሆን ተቀባይነት አለው።

በጎ አመለካከትን የማዳበር ጥቅሞች

በጎ አመለካከትን ማዳበር ብዙ ጥቅሞች አሉት። እነዚህ ጥቅሞች ግልፅ ስለሆኑ ለመረዳትም ሆነ ለመለየት አያስቸግሩም። ግን ብዙውን ጊዜ በቀላሉ የምንገነዘባቸውን ነገሮች በቀላሉ እንዘነጋቸዋለን።

ከበጎ አመለካከት የምናገኛቸው ጥቅሞች፡-

- ❖ መስህብ ያለው ስብዕናን ያገናክረናል፤
- ❖ ኃይላችንና ዓቅማችንን ያዳብርልናል፤
- ❖ በሕይወት የመርካት አጋጣሚውን ያበዛልናል፤
- ❖ በሕክምናዎችን ያሳትን ሰዎች ወደ እኛ እንዲሳቡ፣ በኛ እንዲነቃቁ ያደርጋቸዋል፤
- ❖ ለማንበረሰባችን አስተዋጽኦ የምናበረክት ምርጥ ዜጋ እንድንሆን ያደርገናል።

ድርጅታችን ከበጎ አመለካከት የሚያገኛቸው ጥቅሞች፡-

- ❖ ምርታማነቱ ይጨምራል፤
- ❖ በጋራ የመሥራትን ስሜት ያጎለብታል፤
- ❖ ችግሮችን የሚፈታ ይሆናል፤
- ❖ ጥራቱን ከጊዜ ወደጊዜ እያሻሻለ እንዲሄድ ያደርጋል፤
- ❖ አሠሪ ከባቢን ይፈጥራል፤
- ❖ ታማኝነትን፣ ተወዳጅነትን ያቀዳጃል።
- ❖ ትርፍን ያሳድጋል፤

- ❖ በቀጣሪዎች፣ ተቀጣሪዎችና በደንበኞች መሀከል ያለውን ግንኙነት የሰመረ እንዲሆን ያደርጋል፤
- ❖ ጭንቀትንና ውጥረትን ይቀንሳል።

የመጥፎ (የአሱታዊ) አመለካከት መዘዞች

ሕይወት በራሷ እስቸጋሪና ጠመዝማዛ የመሆኗን ያህል እኛ ደግሞ መጥፎ አመለካከትን ለንደርብሳት መዘጋጀት የከፋ ይሆናል። መጥፎ አመለካከት ያላቸው ሰዎች ሥራቸውን፣ ወዳጆቻቸውን፣ የትዳር ጓደኞቻቸውንና በአጠቃላይ ለብዓዊ ግንኙነቶቻቸውን ሰብቀው በቋሚነት ለመዝለቅ ሁሉም አንደተቸገሩ ነው። መጥፎ አመለካከት ወደሚከተሉት ሁኔታዎች ይመራል፡-

1. ምሬት (ንዴት)
2. ቅር መለኘት (አለመርካት)
3. ግብ የለሽ ህይወት መምራት
4. ጤና ማጣት
5. ከራስ አልፎ ተርፎም ለሌላው የሚተርፍ የጭንቀት፣ የውጥረት ድባብን መፍጠር

አሱታዊ አመለካከት በቤት ውስጥና በሥራ ቦታ ላይ አስደሳች ያልሆነ አካባቢያዊ ሁኔታን ስለሚፈጥር በማንበረሰቡ ላይ ከፍተኛ ጉዳት ያስከትላል። ሰዎች ይህን አሱታዊ አመለካከታቸውን ለቀጣዩ ትውልድም ሊያስተላልፉት ይችላሉ።

አሱታዊ አመለካከት እንዳለን ከተገነዘብን በኋላ ለምን አንቀየርም?

የለው ባህርይ በተፈጥሮው ለለውጥ የተመቻቸ አይደለም። ማናቸውም ሰውጦች አይመቹንም። ለበጎም ይሁን ለመጥፎ ሰውጦች ጊዜያዊ ውጥረትና ጫናን መፍጠሩ አይቀርም። ለበጎ ቢሆንም እንኳን አንዳንዴ የነበርንበትን ሁኔታ ከመውደዳችን የተነሳ መጥፎውን የምንመኝበት ጊዜ ይኖራል።

ቻርልስ ዲክንስ ባንድ ወቅት በደንጊዩን ውስጥ ሰብዙ ዓመታት ታስሮ ስለነበር እስረኛ የፃፈው ታሪክ አለ። የእስር ጊዜውን ሲጨርስ እስረኛው ያቺን በጨለማ የተዋጠች ከፍሉን ለቅቆ ወደፀሀያማው ቀን ይወጣ ዘንድ ተነገረው። እጆቹ በለንለለት መታሰርን፣ እይኖቹም ጨለማውን ከመልመዳቸው የተነሳ ያገኘው የነፃነት አየርና ብርሃን ምቹት ነሳው፤ ፀሃያማው ውብ ቀን እጅግ አስጠላው። በአጠቃላይ የተጎናጸፈውን አዲስ ሕይወት ለሰዓታት እንኳን መቋቋም አቅቶት በቀጥታ ወደነበረበት እስር ቤት

እንዲመልሱትና ዕድሜ ልኩን በዚያው እንዲቀር በብርቱ ተማፀናቸው። ለዚህ እስረኛ ነፃ ከሆነው ብርሃናማ ዓለም ያልቅ እጆቹን የሚጠፈንገውን ጨለማ የዋጠው ዓለም መምረጡ ዋነኛ ምክንያት ከዚህኛው ሁኔታ ጋር በመላመዱ እና ምቹት የሚሰጠው ይኸኛው በመሆኑ ሳቢያ ነው።

የዘመናችን እስረኞችም ተመላላይ ስሜት እንደሚሰማቸው የሚያመለክቱ ፍንጮችን እናያለን። ኃላፊነት የበዛበትን ይህን ዓለም መቋቋም ሲያቅታቸው ሆነ ብለው ሌላ ወንጀል ፈፅመው ወደለመዱት እስር ቤታቸው ይመለሳሉ። እዚያ ለመኖር የሚያደርጉት ትግል የለም፤ ስለዚህ ወህኒ ቤቱ ምርጫቸው ይሆንና ለእነሱ ትክክለኛ የሚመስለውን ነፃነት እዚያ ይጎናፀፋታል።

አመለካከታችን አሱታዊ ከሆነ ሕይወታችንም የተገደበ ይሆናል። የምናገኘው የስኬት ደረጃ፣ የጓደኞቻችን ብዛት፣ በህይወት የምናጣጥመው ደስታ ሁሉ የተገደበ ይሆናል።

በሚቀጥለው ምዕራፍ ላይ እንዴት በጎ አመለካከትን መገንባት እንደምትችሉ ሃሳቦቹን አጋራችኋለሁ። እንድታምኑኝ የምፈልገው በለውጡ ጊዜ የሚሰማችሁ የውጥረትና የጭንቀት ስሜት ተቋቁማችሁ ማለፍ ከቻላችሁ ይህ በጎ አመለካከት በማዳበር የምታገኙት ጥቅም የበለጠና አስደሳች እንደሚሆን ነው።

ተገባራዊ ዕቅድ

“ደርዘን ያህል ህልሞችን (ዕቅዶችን) ማግኘት ይቻላል።

የህልሞች ዋጋ የሚሰካው ገን ወደ ተገባር የተሰወጡ

እንደሆነ ነው።”

ቴዎዶር ረዝቢስት

1. ቢያንስ ሁለት ችግሮቻችሁን ከታች አስፍሩና ከሁለቱ ችግሮች ውስጥ ያገኛችኋቸውን ጠቃሚ ጉን ጥቀሱ። ቢያንስ ከሁለቱ አንድ አንድ አዎንታዊ ክስተቶችን ለዩ።

ማሳሰቢያ፡- ይህን ማድረግ ለብዙ ሰዎች ፈታኝ ተገባር ሊሆን ይችላል። ብዙዎቻችን ከችግሮች ውስጥ በጉ ክስተቶችን (ጠቃሚ ጉኖችን) ማስተዋልና ነቅሶ ማውጣት አልለመደብንም።

ችግር ቁ.1	ከችግሩ ያወጣችሁት በጉ ተስፋዎች
ችግር ቁ.2	ከችግሩ ያገኛችሁትን መልካም ዕድል/ዎች

2. ለወደፊት በሚገጥሟችሁ ችግሮችም ላይ ይህን ስልት ተጠቀሙበት።

- 2 -

በጉ አመለካከትን የሚገነቡ 8ቱ ደረጃዎች

“ስለኪታችንም ሆነ ለወደቀታችን ክፊት ሰፊታችን

ከተጋረጡት ማናቸውም ጉዳዮች ጋር ለንፅፅር በማድቀርብ መልኩ አመለካከታችን ወሳኝን ሚና ይጫወታል”

ኖርማን ሺንሰንት ፒል

እስከ ዕድሜያችን ማብቂያ ይዘናቸው የምንጓዝቸውን አመለካከቶች ማዳበር የምንጀምረው ከህፃንነት ዕድሜያችን ጊዜ ጀምሮ ነው። በተለይ በእነዚህ የታዳጊነት ዕድሜ ዘመናችን በጉ አመለካከቶችን ማዳበሩ ቀላል እንደሚሆን አይጠረጠርም። አብሮን የሚወለደው የአፍላ ወቅት የመሻት ዝንባሌያችን፣ ከሕፃንነት ልምዶቻችን ጋር ተጣምረው በጉ አመለካከትን ፈጥረውልን ከሆነ ዕድሰኞች ነን ማለት ነው። ነገር ግን ከአፈጣጠራችንም ሆነ መጥፎ ልምዶች ካላደሩብን ተፅዕኖዎች በመነሳት አሉታዊ አመለካከት እያጉለበትን እዚህ ደርሰን ከሆነ፣ “መላውኑ እንችል ይሆን?” የሚል ፍርሃት ቢያድርብን አይገርምም። ምላሹ ግን “አዎን ትችላላችሁ!” የሚል ይሆናል።

“ግን የምንለወጠው በቀላሉ ነው ወይንስ በትግል?” ካላችሁ የኔ ምላሽ “ከፍተኛ ትግል ያስፈልጋል” የሚል ነው። “እንዲያ በመታገላችን የኋላ ኋላ አንቆጭም ወይ?” የምትሉ ካላችሁ ደግሞ ላረጋግጥላችሁ የምፈልገው በፍጹም እንደማትቆጩበት ነው።

በጉ አመለካከትን ማዳበር የሚቻለው፡-

- ❖ በጉ አመለካከት የሚገነቡትን መርሆዎች ጠንቅቆ በማወቅና መርሆዎቹን ለመተግበር ቁርጠኛ በመሆን
- ❖ አዎንታዊ ሰው መሆንን ከልብ በመሻት
- ❖ የቀና አመለካከት ዲሊፕሊኖችን በየዕለቱ ገቢራዊ ለማድረግ በመጣር

እንደ ዐዋቂ ሆነን ስናስበው አካባቢያችንን፣ ትምህርታችንንና ልምዶቻችንን ሳንጨምር ለአመለካከታችን ማንን ተጠያቂ ልናደርግ ይቻላል? ራሳችንን ካልሆነ ሰብተቀር ማንንም ተጠያቂ ልናደርግ አንችልም። ሁላችንም ለድርጊታችን የተጠያቂነት ስሜት ሊያድርብን ይገባል። አንዳንድ ሰዎች ከራሳቸው ውጪ እያንዳንዱን ሰው እና እያንዳንዱን ሁኔታ ተወቃሽ ያደርጋሉ። ነገር ግን ተጠያቂዎቹ ራሳቸው ናቸው። በየቀኑ ጠዋት ላይ የአመለካከታችንን አቅጣጫ ማስተካከል መቻሉ የእኛ ፋንታ ነው።

ጨለምተኛ አመለካከት ያላቸው ሰዎች ብዙውን ጊዜ ተጠያቂ የሚያደርጉት ጠቅላላውን ዓለም ነው። ወላጆቻቸውን፣ መምህራናቸውን፣ ጓደኞቻቸውን፣ አለቆቻቸውንና የትዳር ጓደኞቻቸውን በሙሉ ይወቅሳሉ። ከተቻለም ኮከቦቹን፣ መንግሥትንና የሀገሪቱን ኢኮኖሚ የውድቀታቸው ምክንያት አድርገው ከማቅረብ ወደ ጎሳ አይሉም።

እኛ ግን ራሳችንን ከትላንትናው ልማድ ማላቀቅ ይገባናል። የእግራችንን ትቢያ አራግፈን፣ ከዓላማ-የለሽ ወደ ዓላማ-መር የጉዞ መስመር መመለስ ይኖርብናል። ህልማችንን (ዕቅዳችንን) አደራጅተን ወደፊት መጓዛችንን እንቀጥል። ስለእውነት፣ ታማኝነትና መለል ነገሮች ማለብ፣ አመለካከታችንን ወደ በጉና አዎንታዊ ሁኔታ ሊቀይረው ስለሚችል ሁሉ በጉ በጉውን እናስብ።

የአመለካከት ሰውጥ ለማምጣት የሚረዱን ለምንት ደረጃዎች

በጉ አመለካከት እንዲኖረንና ይህን አመለካከት በዘላቂነት ጠብቆ ለማቆየት የሚከተሉትን ስምንት ደረጃዎች በጥንቃቄ መከተል ይኖርብናል።

ደረጃ - 1፡- ስትኩርትን መቀየር፣ በጉ ነገሮችን መፈለግ፡-

ከውስጣችሁ ጥሩ ነገሮችን መፈለግ ይኖርባችኋል። ትኩረታችሁ በሕይወት በጉ ገፅታዎች ላይ ሊሆን ይገባል። በአንድ ሰው ላይ ወይም በሆነ ሁኔታ ላይ ስህተቶችን ለመንቀሳ ለመጣደፍ ይልቅ በጉውን ገፅታ ለመመልከት ሞክሩ። ብዙውን ጊዜ በዘልማዳዊ ተፈጥሮአችን የለመድነው

መጥፎውን ብቻ ነቅሶ ማውጣት ስለሆነ፣ በጉውን ላናይ የምናልፍበት ጊዜ ይበዛል።

አንድሪው ካርኒጌ ከስኮትላንድ ጠፍቶ ወደ አሜሪካ ሊመጣ አፍላ ወጣት ነበር። ዝቅተኛ ሥራዎችን በመሥራት የጀመረው የአሜሪካ ሕይወቱ አሁን በአሜሪካ ውስጥ ካሉት ግዙፍ ብረት አምራቾች ሁሉ ቁንጮ ለመሆን አብቅቶታል። በአንድ ወቅት አብረውት የሚሠሩ አርባ ሶስት ሚሊየኖች ነበሩት። በአሁኑ ዘመን አንድ ሚሊየን ዶላር ብዙ ነው ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ በ1920ዎቹ አንድ ሚሊየን ምን ያህል ብዙ ገንዘብ እንደነበር መገመት አይከብዳችሁም።

ባንድ ወቅት አንድ ሰው ሚስተር ካርኒጌን ከስዎች ጋር እንዴት እንደሚግባባ ጠይቆት ያገኘው ምላሽ የሚከተለው ነበር፡- "ከስዎች ጋር ተግባብቶ መሥራት ወርቅን ለማግኘት መሬት ከመቆፈር ጋር ይመሳሰላል። አንዲት ግራም ወርቅ ለማግኘት በሚልየን ቶኖች ከብደት ያለው አፈር ዝቀን እናወጣለን። ሆኖም የቁፋሮው ግብ ወርቁ እንጂ አፈሩ ስላልሆነ የአፈር ከምሩን ሳናስተውል ወርቁን ፍሰጋ እንቀጥላለን።"

የአንድሪው ካርኒጌ ምላሽ ጠቃሚ መልዕክቶችን ያዘለ ነው። በሁሉም ሰው ላይ በእያንዳንዱ ሁኔታ ውስጥ በጉ ነገሮች አሉ - ጉልተው ስለማይታዩ እናስተውላቸውም እንጂ። ስለዚህ እነዚህ በጉ ነገሮች ጉልተው እስኪታዩን ድረስ ቁፋራችንን ማቆም አይገባንም።

የእናንተስ ግብ ምንድነው? ወርቁን ማግኘት አይደለምን? ከስዎች ስህተትን የምትፈልጉ ከሆነ የትየለሌ ስህተቶችን ልታገኙ ትችላላችሁ። ግን እኮ ግባችሁ ወርቁን ማግኘት እንጂ የአፈር ከምሩን አይደለም። ስህተት ነቃሾች ከገነት ውስጥ እንኳን ስህተት እንደማያጡ መወራረድ እንችላለን። ደግሞም ማንኛውም ሰው መጨረሻ ላይ የሚያገኘው አጥብቆ የፈለገውን፣ ትኩረት የሰጠውን ነገር ነው።

አሉታዊ አመለካከት ያላቸው ሰዎች ሁሉም ከመንቀፍና፣ ከመተቸት አይበዝጉም። አንዳንድ ሰዎች ምንም ይሁን ምን፣ አንድን ነገር ለማጣጣል ሁሉ አፋቸው እንደሾለ ነው። አንድ ነገር ምን ያህል በጥራት እንደተሠራ ከማስተዋል ይልቅ ምን ያህል ስህተቶች (ጉድለቶች) እንዳሉት ማለላለል ይቀናቸዋል። ማጣጣሉና ማንቋሽሽን ሙያዬ ብለው የያዙት ይመስላሉ። አስተውሎ ለተመሰከታቸው ይህን አድራጎታቸውን ሥራዬ ብለው የያዙት ልክ የሆነ ሽልማት እንደሚያገኙበት አድርገው ነው። በያንዳንዱ ሰውና በያንዳንዱ ሁኔታ ላይ የሚቀናቸው ስህተትን መንቀሳ ነው። እነኚህን ሰዎች በየቤተሰቡ፣ በየቢሮውና በማናቸውም ቦታዎች ታገጅቸዋላችሁ። በየቦታው ችግሮችን ሲለቃቅሙ ይውሉና ለሚያገኙት ሰው ሁሉ ሁኔታዎች እንዴት እየተባባሉ እንደሆነና ዓለም በመላ ስለነዚህ ችግሮች ተጠያቂ እንደሚሆን ይለፈልፋሉ። እነኚህ ሰዎች በእጭሩ ኃይል

መጣጦች፤ ውጥረት እንጋሾች ናቸው ብል ይቀሰኛል። ወደ አንዱ ካፍቴሪያ ሄደው 20 ሰከ ሱናና ሻይ ይጠጡና በላይ በላይ ሲገራ አከታትለው እያየነት ለመዝናናት እየጣሩ እንደሆነ አድርገው ይናገራሉ። እያደረጉ ያሉት ግን በተቃራኒው በራሳቸውና ባቅራቢያቸው በሚገኝ ሰው ላይ ጭንቀትንና ውጥረትን ማስፈን ነው። መጥፎ ዜናዎችን በማራባት መጥፎ ገፅታዎችን አጉልተው ለማሳየት ሲሞከሩ ውሳኔ ያመሻሉ።

ርበርት ፋልተን በእንፋሎት ኃይል የምትሰራ ጀልባ በፈለሰፈበት ወቅት ከእንደዚህ ዓይነቶቹ ሰዎች ጋር መጋፈጥ ግድ ሆኖበት ነበር። ጀልባዋን ለመክራ በሁድሰን ወንዝ ላይ ሲለቃት ሲል በዚያ የነበሩት ጨለሞተኞቹ ጀልባዋ መቼም ቢሆን በእንፋሎት ኃይል እንደማትሠራ ጉርሮዋቸው እስኪሰጠቅ ሲለፈልፉ ነበር። ሆኖም ምኞታቸው ከንቱ ቀርቶ ጀልባዋ ተነስታ ጉዞዋን ጀመረች። ይሄን ጊዜ ሃሳባቸውን በመቀየር ጀልባዋ ከእንግዲህ መቼም እንደማትቆም መለፍለፍ ያዙ። ታዲያ ይህን ዓይነቱን ለመሰከክት ምን ትሉታላችሁ?

አንድ አዳኝ፤ እንደ ወፍ የሚያደርገው ውሻ ገዛ። ውሻው ጠቅላላ አፈጣጠሩ እንደማንኛውም ውሻ ቢሆንም ከሌሎች እንስሳት ሰየት የሚያደርገው በውሀ ላይ መራመድ መቻሉ ነበር። አዳኙ ታድያ ጓደኞቹ ውሻውን አይተው እንዲያደንቁለት ፈለገና አንድ ቀን አንድ ጓደኛውን ዳክዬ ለማጥመድ አብረው እንዲሄዱ ጋበዘው። ቀኑን መላው በሰለ ቀንቷቸው ዳክዬዎችን መተው በጣሉ ቁጥር አዳኙ ውሻውን በውሀው ላይ እየተራመደ ግዳያቸውን ይዞላቸው እንዲመጣ ያዘዋል። አዳኙ ጓደኛው ስለውሻው የሆነ የአድናቆት አስተያየት ይሰግለኛል ብሎ ቢጠብቅም ጓደኛው ግን ቀኑን መላው ምንም አስተያየት ሳይሰጥ ዋለ። በመጨረሻ በመልስ ጉዞ ላይ አዳኙ ጓደኛውን ከውሻው ያስተዋለው ያልተለመደ ነገር ካለ ይጠይቀዋል። ጓደኛው ትንሽ አሰብ አድርጎ፤ “አዎን ያልተለመደ ነገር አይቻለሁ... ታውቃለህ ያየሁት ያልተለመደና የገረመኝ ነገር... ውሻህ ዋና አለመቻሉን ነው” ሲል አስተያየቱን ሰጠው።

አንዳንድ ሰዎች ሁሉንም ነገር በትኩረት የሚያጤኑት በመጥፎ ጉነት ላይ ብቻ ነው። እንዲህ ዓይነት ሰዎች የሚታወቁባቸው የተለዩ ባህርያት እነዚህ ናቸው፡-

- ❖ የሚነቅፉት ነገር ሲያጡ ደስታ ይርቃቸዋል፤
- ❖ ጥሩ ስሜት ሲሰማቸው ከዚህ የባለ መጥፎ ስሜት ሊሰማኝ ይችላል በሚል ስጋት ፍርሃት ያድርባቸዋል፤
- ❖ አብዛኛውን የሕይወት ዘመናቸውን የሚያሳልፉት በመቃወምና ቅሬታ በማሰማት ነው፤
- ❖ ምን ያህል ጨለማ እንደሚሆን ለማየት ሊሉ መብራቱን ያጠፉታል፤

- ❖ በሕይወት መስተዋት ውስጥ ስንጥቅ ፍለጋ ሁሌም ይባዝናሉ፤
- ❖ ብዙ ሰዎች አልጋቸው ላይ መሞታቸውን ሊሰሙ በፍርሃት አልጋ ላይ መተኛትን ያቆማሉ፤
- ❖ ነገ እንታመም ይሆናል የሚል ከፍተኛ ስጋት ስለሚሰማቸው በዛሬው ጤንነታቸው ፍጹም ደስተኛ አይሆኑም፤
- ❖ እጅግ መጥፎ መፃፂ ነገሮች ይከሰታሉ ብለው ከማሰባቸውም በላይ የሁሉም ጥሩ ነገሮች ጅምር መጥፎ አጨራረስ ይኖረው ዘንድ ይተጋሉ።
- ❖ ከቦንቦሊኖው ላይ የሚታያቸው ቀዳዳው ነው፤
- ❖ ፀሀይዋ የምትወጣው ጥላ ለመፍጠር እንጂ ጨለማን ለመግፈፍ እንደሆነ አድርገው እያሰቡም፤
- ❖ ባገኙት ነገር ከመደሰት ይልቅ ያጡት ነገር ሲያብክክናቸው ይታያል፤
- ❖ ጠንክሮ መሥራት ማንንም እንደማይጉዳ ቢያውቁም፤ “ለምን የእርባ ቀን ዕድሌን አልጠብቅም?” በሚል ዕሳቤ ጥረት ሲያደርጉ አይስተዋሉም።

ማሳሰቢያ - በጉ ነገሮችን መመልከት ማለት ስህተቶችን መናቅና ቸል ማለት አይደለም።

ቅን አሳቢ ሁኑ!

እንዴት ቅን አሳቢ ልንሆን እንችላለን? አንደሚከተለው ሲብራራ ይችላል። “የአዕምሮ ሰላማችሁን ማንም ሊያናውጠው እንዳይችል የሚያደርግ ጥንካሬ ይኑራችሁ። ለምታገኙት ሰው ሁሉ ጤንነትን፣ ብልፅግናን፣ ደስታን የሚፈጥር ነገር ብቻ አውሩ። ጓደኞቻችሁ መልካም ገፅታቸውንና ጥንካሬያቸውን የምታደንቁ መሆናችሁን ይወቁላችሁ። የሁሉም ነገር በጉ ገፅታው ይታያችሁ። የምታስቡትም ሆነ የምትሠሩት ለምርጥ ነገር ይሁን። ከሌሎችም የምትጠብቁት ምርጥ ምርጡን ብቻ ይሁን። በገዛ ራሳችሁ ስኬት እንደምትደሰቱ ሁሉ የሌሎችም ስኬት ያስደሰታችሁ። ያለፉ ጥቃቅን ስህተቶችን በመርላት አትኩሮታችሁን በቀጣይ ታላላቅ ድሎች ላይ አሳርፉ። ለሁሉም ሰው ፈገግታን ለገሉ። ያላችሁን ጊዜ በጠቅላላ ራሳችሁን በማሻሻል ላይ በማዋል የሌላውን ሥራ ለመንቀፍ ጊዜው እንዳይኖራችሁ አድርጉ። ለንዴት እና ለፍርሀት እጅ አትሰጡ!” *

“የበጉ ዕሳቤዎች መመሪያ” በሚል ርዕስ በክርስቲያን ዲ ላርሰን ክተዛፈ መዕሐፍ የተወሰደ

“እስከ ጩረታ ውስደት ድረስ ይተኛል፤ ቀን በፀሀይዋ ሙቀት ሲዝናና ይውሳል፤ ኑርውን በሙሉ “ነገ እሠራዋለሁ” ሲል ይሳልፈዋል፤ ምንም ነገር ሳይሠራም ይሞታል፡፡”

ጀምሮ እስከ

ሁላችንም ብንሆን አንድን ነገር ላለመሥራት ስንፈልግ ሌላ ጊዜ እንሠራለን ብለን የማዘግየት ልማድ አለን። ቢያንስ እኔ እንዲህ ዓይነቱ ልምድ እንዳለኝና ብዙ ጊዜ በኋላ ላይ እንደምፀትበት አውቃለሁ። ነገሮችን ማዘግየት መጥፎ ወደሆኑ አስተሳሰቦች ይመራል። ነገሮችን ማዘግየቱ ከመሥራቱ የባለ ውስብስብ ስሜት ውስጥ ይከተናል።

የተጠናቀቀ ሥራ እርካታና ኃይልን የሚያገናኝ ሲሆን
ያልተጠናቀቀ ሥራ ግን ኃይልን ይመጥጣል፤ እርካታም ያላጣል።

በግራ አመለካከትን ለማዳበር ፍላጎት ያለን ዕቅዶቻችንን መጠናቀቅ በማግኘታቸው በተገቢው ጊዜ እያጠናቀቅን ሕይወትን ዛሬን ብቻ እንደምንኖራት አድርገን እንነሱራት።

“ትልቅ ልጅ ስሆን ይህንንና ያንን አደርጋለሁ”... ብሎ በሀፃንነቱ ፅቅድ ያወጣ አንድ ሰውዬ ነበር። ትልቅ ልጅ ሲሆን ደስተኝነት የሚለማው የኮሌጅ ትምህርቱን ሲያጠናቅቅ እንደሆነ ተናገረ። የኮሌጅ ትምህርቱን እንዳጠናቀቀ ደግሞ የመጀመሪያውን ሥራ እስካላገኘ ድረስ ድረስ ደስታ እንደማይሰማው ሲናገር ተደመጠ። ሥራ በያዘበት ቅፅበት ትዳር ካልያዘ በቀር እንዴት ደስተኛ እንደሚሆን እንቆቅልሽ እንደሆነበት አወጋ። ትዳር እንደያዘ ደግሞ ልጆቹ ትምህርታቸውን ሲጨርሱ ከማየት የበለጠ ደስታ እንደማይኖር መናገሩን ለወቅ ለሙ። ልጆቹ ትምህርታቸውን ሲያጠናቅቁ ደስታ የሚያገኘው ጡረታ በወጣበት ቀን እንደሚሆን ተነበየ። ጡረታ የወጣ ጊዜስ ምን ይታየው ይሆን?

እንዳንድ ሰዎች ነገሮችን የማዘግየት መጥፎ ልምዳቸውን ኃይለኛና ጥልቅ በሆኑ ቃላት ጀርባ ሸሽገው ያዳብሩታል። ለምሳሌ “ጥናት እያደረሁት ነው” በማለት ድክመታቸውን በውብ ቃል ይሸሽጉታል። እነኚህ ሰዎች ያልተረዱት ነገር ቢኖር በጥናት ተቀፅላ የመሆን በሽታ እየተለቃዩ እንደሆነ ነው።

ሌላም “እየተዘጋጀሁበት ነው!” የማል ዓይነት አባባል አለላችሁ። ከአንድ ወር በኋላም እየተዘጋጀ ነው። ስድስት ወራት ካለፉ በኋላም ምላሹ

ያው “አየተዘጋጀሁ ነው!” የማል ነው። ታዲያ እኚህ ሰዎች “ለበብ የመፍጠር” በሽታ ለላባ እንደሆኑ ለው ካልነገራቸው በምን ማወቅ ይቻላሉ?

ሕይወትኮ የምትገዙትን ልብስ እንደመሞከር ዓይነት አይደለችም። ስለ ሕይወት የፈለጋችሁን ፍልስፍና ብትከተሉም ከዚህ “ሕይወት” በተለኛው ጨዋታ ውስጥ ያለን ዕድል አንድና በድጋሚ የማይገኝ ስለመሆኑ አትከራከሩም። ያንን ዕድል ማባከን የሚፈጥረው መዘዝ ከባድና እስከ ቀጣዩ ትውልድም ሊጓዝ የሚችል ነው።

አሁን ሰንት ሰዓት ነው? የት ነው ያለው? ለማለት ሁለት ጥያቄዎች ምላሾቹ አሁን እና እዚህ የማለት ቃላት ናቸው። ስለዚህ አሁኑኑ ያለንበትን ሁኔታ ምርጥና በጉ በማድረግ ላይ እንትጋ። በነገራችን ላይ ስለ ወደፊቱ ማሰብ የለብንም እያልኩኝ አይደለም። ግን የአሁኑን ጊዜያችንን ምርጥ ካደረግነው ለቀጣዩ ሕይወታችን ምርጥ ዘር እየዘራን ነው ማለት ይቻላል።

በጉ አመለካከትን የማዳበር ፅኑ ፍላጎት ካለን ነገሮችን በይደር የማዘግየት ልምዳችንን እርግፍ እድርገን በሙተው “አሁኑኑ የመሥራት!” ልምድ ማዳበር ይጠበቅብናል።

በሕይወት ውስጥ የመጨረሻዎቹ አሳዛኝ ንግግሮች፡-

❖ “ဂျပန် ငှက်...”

❖ “ባላደርገው ኖሮ. . .”

❖ “ላደርገው እኛል ነበር”ኳ. . .”

❖ “ባደርገው ጥሩ ነበር. . .”

❖ “ትንሽ ጠንቀቅ የማለቱን ዕድል አግኝቼው ቢሆን ኖሮ. . .”

“ዛሬ ስትሠራው የምትችሉውን በፍጹም ስነ ስታሳድረው!”

ԼՆՃՊՆ ԳԸՆԻՐՆ

እርግጠኛ ነኝ ሁሉም አሸናፊዎች ነገሮችን ለነገ ማስተላለፍ ይገደዱ ነበር። ግን በፍጹም ለዚያ ሰንፍና አልተንበረከኩም።

ለዎች “ከሚቀጥሉት ቀናቶች ውስጥ ባንዱ አደርገዋለሁ” ሲሉ ከለማችሁ በፍፁም እንደማያደርጉት እርግጠኛ መሆን ትችላላችሁ።

አንዳንድ ሰዎች ገና ከቤት ሳይወጡ መንገዱ ላይ ያሉት መብራቶች በመብራቱ አረንጓዴ እንዲሆኑላቸው ይልልጋሉ። ያ ደግሞ የሚሆን አይደለምና ገና ሳይጀምሩት ተሸናፊ ይሆናሉ። ተሸናፊነታቸው ገና ከመነሻው ላይ ነው።

“ሌላ ጊዜ አደርገዋለሁ” ማለትን አቁሙ! ነገሮችን ለሌላ ጊዜ ማስተላለፍን የምናቆምበት ትክክለኛው ወቅት አሁን ነው።

ደረጃ - 3:- አመስጋኝ የመሆን ልምድን ማዳበር

ካጣነው ነገር ይልቅ ያገኘውን እናስብ። ፅረዳ አበቦችን ለማሸብቴም ጊዜ ይነረን። መቼም ሰዎች በድንገተኛ አደጋ ሽባ ሲሆኑ አሊያም ዓይናቸው ሲታወርና በካላ ክፍያ ሚሊዮን ዶላሮችን ሲፈረድላቸው መስማት የተለመደ ነው። ታዲያ ማናችን ነን በእነዚህ ሰዎች ምትክ ሆነን ለመገኘት የምንመኘው? እርግጠኛ ብዙዎቻችን እንደዚያ ዓይነት መሆንን እንመርጥም። ስለሌሉን ነገሮች በጣም ከማማረራችን የተነሳ ያሉንን ፀጋዎች እብዝተን ረስተናቸዋል ማለት ይቻላል። ብዙ ለማመስገን የሚያበቁ ፀጋዎች እንዳሉን እንገንዝብ።

ስለሌለን ነገር እናማርር ማለት፣ ባለን ተደስተን ይብቃን ብለን እጃችንን አጣምረን እንቀመጥ ማለት አይደለም። ስላለን ነገር ማመስገን፣ በቃን ብሎ ከመቀመጥ ጋር በፍጹም አይያያዝም። ምናልባት በቃኝ ብሎ እንደመቀመጥ እድርጋችሁ ተረድታችሁኝ ከሆነ ወይ እኔ ሃሳቤን በማስተላለፍ በኩል ደካማ ነኝ፣ አሊያም እናንተ መርጦ እዳማጭ ናችሁ።

የሚፈልጉትን ብቻ መርጠው ስለሚያዳምጡ (ስለሚረዱ) ሰዎች የለማሁትን የእንድ የህክምና ሀኪም ገጠመኝ ላስነብላችሁ። ሐኪሙ በመጠጥ ሱስ በተለከፉ ሰዎች መሀል ተገኝቶ ስለ መጠጥ እስከፊነት ትምህርታዊ ገለፃ እንዲሰጥ ይጋበዛል። በምሳሌ ለማስረዳት ይቀሰው ዘንድ ሁለት የፈላሽ መያዣ የቤተ-ሙከራ ጠርሙሶች እዘጋጀና በአንደኛው ንፁህ ውሃ በሌላኛው ደግሞ አልኮልነት ያለው ፈላሽ ጨመረበት። ከዚያም ሁለት የመሬት ትሎችን በማምጣት አንደኛው ንፁህ ውሃ በያዘው ጠርሙስ፣ ሌላኛው ደግሞ አልኮል ባለበት ጠርሙስ ውስጥ ከተታቸው። ንፁህ ውሃ ውስጥ ያስገባው ትል እየዋኝ ወደጠርሙሱ እናት ሲወጣ፣ አልኮል ውስጥ የከተተው ትል ግን ወዲያውኑ ተበጣጥሶ ሞተ። የትምህርቱ ዓላማ አልኮል ምን ያህል ለሰውነታችን ጉጂ እንደሆነ ግልፅ መልዕክት ማስተላለፍ ቢሆንም፣ ሐኪሙ ከዚህ ክስተት ምን እንደተገነዘቡ የጠየቃቸው ጊዜ ከአንደኛው ተማሪው ያገኘው መልስ ግን ያልጠበቀው ነበር።

"አልኮል ስንጠጣ ሆዳችን ውስጥ የሚገኙትን ትላትሎች ይገድልልናል" የሚል ነበር የተማሪው መልስ። ችግሩ ከትምህርቱ አሰጣጥ ይሆን እንዴ? በፍፁም! ችግሩ ያለው ልንለማው የምንፈልገውን ነገር ብቻ መርጠን ከማዳመጥ ዝንባሌያችን ላይ ነው።

እብዛኞቹ ድብቅ ፀጋዎቻችንን (ሀብቶቻችን) የምናገኛቸው ልናመለካቸው ከሚገቡንና ካሉን ነገሮች ውስጥ ነው። ስለዚህ የሌሉን ነገሮችን ማማረር ትተን ባሉን ነገሮች ሁሌም መደሰትን እንወቅቡት።

ደረጃ - 4:- ሁሌም በተከታታይነት ለመማር መትጋት:-

እስቲ ዘወትር ከምናደርገው ከመደበኛው ክንዋኔ ወጣ እንበል። በመደበኛ ኮሌጆችና ትምህርት ቤቶች ውስጥ ትምህርት እንደሚለጥ አሌ የማይባል ሐቅ ነው። በተለያዩ ሀገሮች እየተዘዋወርኩ በየሌሚናሮቹ ላይ በምለጠው ገለፃ ላይ ለአድማሞቹ ደጋግሜ የማነሳው ጥያቄ፡- "በኮሌጆችና ትምህርት ቤቶች ውስጥ ተገቢውን ትምህርት በርግጥ እያገኘን ነውን?" የሚል ነው። ለዚህ ጥያቄ ጥቂት ሰዎች አዎንታዊ ምላሽ ይነሱባቸው እንጂ የብዙዎቹ አምነት በተቃራኒው አሉታዊ ነው። እዚህ ጋር አሁንም በተላላተ መንገድ እንዳትረዱኝ አደራ አላችኋለሁ። በርግጥ በትምህርት ቤቶችና ኮሌጆች ብዙ መረጃዎችን እንደምናገኝ ዕሙን ነው። እነዚህ መረጃዎች የተማረ የለው ኃይል ለመሆን እጅግ ጠቃሚ ሲሆኑ ይቻላሉ። ይሁን እንጂ የዚያኑ ያህል የትምህርትን ትክክለኛ ትርጉም ጠንቅቀን ማወቅም የግድ ነው።

እመክንዮ ላይ የተመሰረተ ትምህርት በቀጥታ ከእዕምሮ ጋር የተገናኘ ሲሆን፣ ስብዕና ላይ የተመሰረተ ትምህርት ግን በቀጥታ የሚገናኘው ከልብ ጋር ነው። እዚህ ላይ ልብ ማለት ያለባችሁ ልብን ያላካተተ፣ ልብን የማያሰለጥን ትምህርት እደገኛ መሆኑን ነው። በየቤተሰቡ፣ በየሥራ መስኩ እና በጠቅላላ በማንበረሰቡ ውስጥ ሥነ-ምግባርን ማስፈን ከተፈለገ በሥርዓተ-ትምህርቱም ውስጥ ይህንን የማካተት ግዴታ አለብን። እንደ ታማኝነት፣ ልብ-ጥነት፣ ኃላፊነትን መቀበል፣ ትዕግስተኝነት እና ፈተናዎችን የመታሰብ ብቃት ዓይነቶችን መሰረታዊ ባህሪያትን ማነፅ የሚችል የትምህርት ድጋፍ መዘርጋት እጅግ ጠቃሚ ነው።

ከቀለም ትምህርቶች በተጨማሪ የመልካም ሥነ-ምግባር ትምህርት ማግኘት በጣም ወሳኝ ነው። በቀለም ትምህርት በቂ ዕውቀት አግኝቶ የሥነ-ምግባር ትምህርት ባለማግኘቱ ሳቢያ በግብረ-ገብነት ከላሸቀው ሰው ይልቅ፣ በመልካም ሥነ-ምግባር የታነፀው ሰው በተሻለ ሁኔታ በስኬት ጉዳና ላይ ለመራመድ በቂ ዝግጅት አድርጓል ማለት ይቻላል። ስኬታማ መሆን የሚችለውም እሱ ነው።

“የኒቨርስቲዎቻችን ኋላ ቀር ስዎችን የሚያፈልቁ ተቋማት ሆነዋል ማለት ይቻላል። ምክንያቱም ተማሪዎቹ አጥብቀው የሚፈልጉትን ስብዕናቸውን የሚገነባቸውን ትምህርት አደስተምሯቸውም።

የሚደስተምሯቸው ሌላ ሌላውን ብቻ ነው።”

ስቲቨን ሙሰር

የጆንስ ሆፕኪንስ የኒቨርሲቲ ፕሬዚዳንት

እውነተኛ ትምህርት አዕምሮንና ልብን ነው የሚያርቀው። ያልተማረ ሌባ ከባቡር ውስጥ ያገኘውን ሰርቆ ሊለወር ቢችልም የተማረ ሌባ ግን ባቡሩንና ጠቅላላውን የባቡር ሀዲድ ሰርቆ አብስ ሊል ይችላል። መታገል፣ መፎካከር ያለብን የትምህርት ደረጃችንን ለማሻሻል ሳይሆን ዕውቀትንና ጥበብን ለማግኘት መሆን አለበት። ዕውቀት እውነታዎችን መቃረም ሊሆን ጥበብ ደግሞ ነጭችን ቀላል ማድረግ ነው። እንደ ሰው በክፍተኛ ነጥብ ዲግሪዎች ይዞ እንኳን በበቂ ሁኔታ የተማረ ሳይሆን የሚችልበት እንዲሁ ምክንያትም ይሸው ነው። ከምንማረው ነገር ሁሉ እጅግ ጠቃሚው (በለመማር መማር) ነው። ለዎች መማርን ከማስታወስ ወይ ከሽምደዳ ችሎታ ጋር ሲያምታቱት ይታያሉ። ያለ ሥነ-ምግባር በትምህርት ብቻ መጉበዝ የማከበረለብ ብሎም የሀገር ቀውስን ሊያስከትል ይችላል።

ዕውቀት ኃይል አይደለም!

ብዙ ጊዜ ሊነገር የምንለማው አባባል ዕውቀት ኃይል እንደሆነ ነው፤ እውነታው ግን የዚህ ተቃራኒ ነው። ዕውቀት መረጃ ነው፤ ዕውቀት የእምነት ኃይል ማቀጣጠያና መነሻ ነው። ይህ ኃይል ወደ ሙሉ ኃይልነት መቀየር የሚችለው ደግሞ ተግባር ላይ የዋለ እንደሆነ ብቻ ነው።

ማንበብ በማይችልና ማንበብ እየቻለ በማያነብ ሰው መሀከል ያለው ልዩነት ምንድነው? መልሱ፡ “ፍራንክሊን እንዲህ ሲል ባጭሩ አስቀምጦታል፡ “ምንም!”

መማር ልክ እንደመመገብ ነው። ይሁንና ቁምነገሩ ምን ያህል መጠን ምግብ ተመግበናል አይደለም - የተመገብነው ምን ያህል ተዋህዶናል እንጂ።

ዕውቀት እምነት ኃይል ሲሆን ጥበብ እውነተኛው ተግባር ሳይ የዋለ ኃይል ነው።

ትምህርት ብዙ ደረጃዎችን ያካተተ ነው። ዝም ብሎ የክፍል ደረጃዎችን መቁጠር አሊያም ዲግሪዎችን መሰብሰብ ብቻ አይደለም። መማር ማለት፡-

1. ተሰጥኦን መንገባት፤
2. ሥነ - ምግባርን ማነፅ፤
3. የማዳመጥ ክህሎትን ማዳበር፤
4. ተዘውታሪ በሆነ መልኩ ለመማር መጓጓት ነው።

አዕምሮአችን ልክ እንደ ጡንቻዎቻችን ነው። ይላላል፤ ይወጣጠራል። ጥንካሬው የሚወለድበው ባሠራው መጠን ያህል ነው።

የተማረ መሆን ጠቃሚ ውሳኔ የማሳለፍ ብቃትን አይገልፅም

መንገድ ዳር የሥጋ ሳንድዊችን ይሸጥ ስለነበር እንደ ሰውዬ የሚነገር ታሪክ አለ። ሰውዬው ያልተማረ መሀይም በመሆኑ ጋዜጦችን አያነብም። ጆሮዎቹ የመስማት፣ ዓይኖቹም የማየት ድክመት ስለነበረባቸው ከፊደሉና ቴሌቭዥንን እጠገብ ደርሶ እያውቅም። ግን ብዙ የሥጋ ሳንድዊች ይሸጥ ነበር። የትርፉ መጠን እያደገ ሲሄድ የተሻለ ምድጃ ለመግዛትና የሥጋውን አቅርቦት ከፍ ለማድረግ ውሳኔ ላይ ደረሰ።

ይህ በእንዲህ እንዳለ በቅርቡ የኮሌጅ ትምህርቱን ያጠናቀቀው ልጁ ከአባቱ ጋር ለመስራት ፈልጎ ወደ ንግድ ሥራው ተቀላቀለ።

ከጥቂት ቀናት በኋላ ያልተጠበቀ ነገር ተከሰተ። ልጁ “አባይ፣ ለመሆኑ በሀገራችን እየተፈጠረ ያለውን የኢኮኖሚ ማሸቆልቆል ሲያስተዋልክው ነውን?” ሲል አባትየውን ጠየቀው። “አረ በፍፁም! እስቲ ንገረኝ?” አለው አባትየው። “ዓለማቀፉ ችግር እየተባባለ ነው። የሀገር ውስጡንም በጣም ተባብሷል። ስለዚህ ለሚመጣው ችግር በቂ መለካደ ማድረግ አለብን!” ሲል ልጅ አባቱን ያስጠነቅቀዋል። አባትየው፣ ልጁ የኮሌጅ ምሩቅ ስለሆነና ፊደሉና ቴሌቭዥንም ስለሚከታተል ምክሩን ችላ ማለት ተገቢ እንደሚሆን አምናበት ከሚቀጥለው ቀን ጀምሮ የሚያዘውን የሥጋ መጠን እንዲቀነስ አደረገ፤ ማስታወቂያውንም ግብር እንዳይከፍልበት ከተሰቀለበት አወረደው፤ በየሳንዱዊቹ የሚጨምረውን የሥጋ መጠንም ቀነሰው። በሥራ ተነሳሽነቱ መውደቅና በአቅርቦቱ ጥራት መጓደል ቅር የተሰኙት ደንበኞቹ ቀስ በቀስ ሸሹ።

እየዋለ እያደር የደንበኞቹ ቁጥር በክፍተኛ ሁኔታ አሸቆለቀለ። የውድቀቱን ትክክለኛ መንስዔ በቅጡ መገምገም የተሳነው አባት ገበያው እየቀዘቀዘ እንደሚሄድ አስቀድሞ ለመክረውና ምክሩን ተከትሎ የሚያዘውን የሥጋ መጠን በመቀነስ ከብዙ ዚሳራ ላዳነው ልጅ፣ “ልጄ፣ ትክክል ብለሃል፤ ያ ያልከው መዓት አሁን የመጣ ይመስለኛል። አስቀድሜ እንድጠነቀቅ ስላሳወቅከኝ እመሰግናለሁ” አለው።

ከዚህ ታሪክ የምንቀስመው ቁም ነገር ምንድነው?

- ይሆናሉ ወይ ይከሰታሉ ብለን የምንጠብቃቸው ነገሮች የራሳችንን “ትንበያ” ሊያረኩ እንደሚችሉ፤
- ብዙ ጊዜ ዕውቀትን ጥሩ ውሳኔ መወለን ከመቻል ጋር እንደምናምታታው፤

- አንድ የተማሪ ሰው አሰደናቂ ጉብዝናና ዕውቀት ቢኖረውም፤ ደካማ ውሳኔ ሊወሰን እንደሚችል፤
- በጥንቃቄ አማካሪዎችን መምረጥ እንደሚኖርብን፤ ሆኖም ምክራቸውን አመዛዝኖ ለመቀበልም ሆነ ላለመቀበል ወሳኞቹ ራሳችን ብቻ መሆን እንደሚገባን፤
- መደበኛውን ትምህርት ተማሪም አልተማሪም አንድ ሰው የሚከተሉትን “አምሳቱ ሳይሆን” የሚል ቅፅል ስም ያተረፉትን ለብዕናዎች ካሟሳ ስኬታማ ሊሆን እንደሚችል፤ እነዚህም፡-

- > Character - ባህርይ
- > Commitment - ቁርጠኝነት
- > Conviction - በነገሮች ፅኑ እቋምን መያዝ
- > Courtesy - ትህትና
- > Courage - ድፍረት (ወኔ) ናቸው።

አሳዛኝ ነገር ከማንም በላይ ዕውቀትን የታደሉ፤ ነገር ግን በምስቅልቅል የነሮ አረንጃ ውስጥ የሚጻክሩ ሰዎች መኖራቸው ነው።

ጉብዝና ዕውቀት-ተኮር ነገሮችን በፍጥነት የመረዳት ክህሎት ነው። ተሰጥኦ ችሎታ ነው። ፍላጎት፤ ጉጉትና ተሰጥኦ ያለውን ሰው ብቁና የተግባር ሰው ያደርገዋል። ችግሩ ብዙ ተሰጥኦ ያላቸው ሰዎች ብቁና የተግባር ሰው ሆነው አይገኙም። ችሎታ ወይም ተሰጥኦ ቢኖረን እንኳን ትክክለኛው አመለካከት ክሌሰን ትርጉም አይኖረውም።

ማንን ነው የተማሪ ብሰን የምንጠራው?

የመጀመሪያው በየቀኑ የሚገጥሙትን መሰናክሎች ስገባብ ባስው መንገድ በመወጣት፤ ሁኔታዎችን አመዛዝኖ ውሳኔ በማስተላለፍ ተገቢውንና ትክክለኛውን ድርጊት በየዕለቱ የሚፈፅም ነው።

ሁለተኛው የተማሪ ሰው ዓይነት ደግሞ ለሰዎች ያለው ክብርና ሰብዓዊ ገንኝነቶች መልካም የሆነና ማናቸውንም የሚገጥሙትን ስህተታዊ ነገሮች በማመዛዘንና በማስታረቅ ሊደረግ የሚገባውን ሁሉ ምክንያታዊ ሆኖ የሚያደርግ ነው። በተለይ የደሰታንም ሆነ የሐዘን ስሜቱን በመቀጣጠር ከስሜታዊነት የነሳ፤ በስህተት ሁኔታዎች የማይሸበር፤ በቅሬጥነቱ ተወዳዳሪ የሌለው ዓይነት የተማሪ ሰውም ስለላችሁ። በስኬታቸው ምክንያት ተኩራርተው ማራ መንካት የማይቃጠቸውና በተለይ በዕድል ካገኙት ስኬት ይልቅ በጥረታቸውና በማመዛዘን ችሎታቸው ስተጉናጸፉት ስኬት ቅድሚያ የሚለጡ ሰዎች ተፈጥሮዊ ክህሎትን ታደስዋል ማለት ይቻላል።

እኚህን ከላይ የተጠቀሱትን ባህርያት አጣጥመው ለመያዝ የታደሱ ናቸው እውነተኛውን ትምህርት ተምረዋል ወይም የተማሪ ሰዎች የሚባሉት።

ከክርስቲስ ልደት በፊት ከ470-399 ዓ.ዓ የኖረው ሶቅራጥስ ስባባል

በአጭሩ አንድ ሰው የተማሪና ብልህ መሆኑን የምናውቀው በማናቸውም ወቅቶች የብልህ ውሳኔዎችን ማሳለፍ ከቻለ ብቻ ነው። ከሞኝነት ዐዋቂነትን፤ ከመጥፎ ጥሩን፤ ከጋጠ-ወጥነት መልካም ሥነ-ምግባርን መምረጥ ከቻለ ምንም ዓይነት የቀለም ትምህርት ባይኖረውም ያ ሰው የተማሪ ነው።

ሁሉን-ዓቀፍ ትምህርት ምን ማለት ነው?

በዱር ውስጥ ይኖሩ የነበሩ እንሰሳት ተሰባስበው ትምህርት ቤት ሊከፍቱ ወሰኑ። ተማሪዎቹም ዓላ፤ ጥንቸል፤ ውሻ፤ ወፍ፤ ቀንድ አውጣና የአዕምሮ ዝግመት ያለበት እባብ መላይ ዓላ ሆኑ። ትምህርቱ ሁሉን-ዓቀፍ እንዲሆን ከስምምነት ላይ በመደረሱ የመቆፈር፤ የመዋኘት፤ የመብረርና፤ ዛፍ የመውጣት ችሎታን ማካተት ከተማሪዎች የሚጠበቅ መስፈርት ነው። ሁሉም ተማሪ ሁሉንም የትምህርት ዓይነቶችን እንዲከታተል በቦርዱ ተወሰነ።

በመብረሩ ረገድ የተዋጣለት ሆኖ የበረራ ትምህርትን “ኤ” ያገኘው ወፍ በቁፋሮ ትምህርቱ ላይ ግን መንቆሩና ክንፎቹ እየተሰበሩበት ስለተቸገረ በቂ ውጤት ማምጣት አልቻለም። ይባስ ብሎም በተከታዩ የበረራ ፈተና ውጤቱ አሽቆልቁሎ “ሲ” አገኘ። የዋናና ዛፍ መውጣት ትምህርቶች ላይ እንዲትም ነጥብ ሊያመጣ አልተቻለውምና “ኤፍ” ተሰጠው።

ቀንድ-አውጣው ደግሞ በዛፍ መውጣት ትምህርት “ኤ” ሲያገኝ በዋናው ትምህርት ነጥብ ማምጣት ተስኖት ወደቀ። በአንፃሩ በዋና የሚስተካከለው ያጣው ዓላ ስሕይወቱ አስጊ በመሆኑ ከውሃ ውስጥ መውጣት አልቻለምና በሌሎች ትምህርቶች ጠቅላላ “ኤፍ” አገኘ። ውሻው ትምህርቱን ላለመማር ከማመፁም በላይ ግብር ባለመክፈል ተቃውሞውን ገለፀ። ከትምህርት ቤት የቦርድ አባላት በተገናኝባቸው መድረኮች ላይ ሁሉ መጮህን እንደ አንድ የትምህርት ዓይነት ይካተት ዘንድ መሟገቱን አልተወሰነም። ጥንቸሉ በቁፋሮ ትምህርት “ኤ” ሲያስመዘግብ የዛፍ መውጣቱ ጉዳይ ችግር ፈጠረበት። አንድ ጊዜ ያደረገው ሙከራ በጭንቅላቱ እንዲከለከስ እድርጉት የአዕምሮ መዛባት ጉዳት ስላደረሰበት የቁፋሮ ትምህርት ውጤቱም አሽቆልቆለ።

የአዕምሮ ዘገምተኛ የሆነው እባብ መሰሉ ዓላ ግን ሁሉንም ትምህርቶች አማካይ በሚባል ውጤት በማለፍ የክፍሉ ቁንጮ ተማሪ ለመሆን በቃ። የትምህርት ቤቱ ቦርድም ተማሪዎቹ ሁሉን ዓቀፍ ትምህርት ማግኘት በመቻላቸው ተደሰተ።

እውነተኛው ሁሉንም ያካተተ ትምህርት ተማሪዎቹ ቀድሞ የነበራቸውን ብቃት ሳይቀንስ፤ ቀድሞ የጨበጡትን ክህሎት ሳይለቁ ስተሻለ ብቃትና ክህሎት የሚያዘጋጅ ነው።

ሁላችንም ተፈጥሮ የሰጠችን የራሳችን ጠንካራ ጉን አሰን!

ከብደቱ ከአንድ አሰሪኛ የማይበልጠው የህሚንን ወፍ፣ ተፈጥሮ ከሰጠችው ድንቅ ችሎታዎቹ መሀከል ከንፎቹን በሴኮንድ ውስጥ ለባ አምስት ጊዜ ማርገብን መቻል ይገኝበታል። ይህም በአየር ላይ እንዳለ ከአበቦች ኔክታር መቅለም ያስችለው እንጂ ከፍ ብሎ ሊበርበት፣ ሊዘልበት አሊያም ሊንሸራተትበት አይችልም። ሶስት መቶ ፓውንድ የሚመዝነው ሰጉን ከአዕዋፋት ሁሉ ግዙፍ ቢሆንም ለመብረር አልታደለም። ይሁን እንጂ በአነዚያ ቅልጥማም እግሮቹ በሰዓት ህምሳ ማይሎችን ከመሮጥና በአንድ እርምጃ ከ12-15 ሜሜቶችን ከመዝለል ማንም አላገደውም።

“አላዋቂነት፣ ነገሮችን በትክክለኛው መንገድ መተግበርን ለመማር ካለመፈለግ ጋር ሲነፃፀር ይህን ያህል አላፋፊ አይደለም”

ቤንጃሚን ፍራንክሊን

የተማረ መምሰል ዐዋቂነት አይደለም። ቂሎች ብዙ ጊዜ ከዐላዋቂነታቸው ብቻ የሚመነጭ በራስ መተማመን ይታይባቸዋል።

መሀይምነት በራሱ ብቻውን ስህተት የለውም፤ ግን በመሀይምነት ነገሮችን እያበለሻሹ መሄድ ትልቅ ስህተት ነው። አንዳንድ ሰዎች አለማወቃቸውን ከማወቅ ጋር ሊያያይዙት ይታያል። አለማወቃችሁ ደስተኛ እንድትሆኑ አያደርግም። በተቃራኒው የማጣት፣ የመከራ፣ የድህነትና፣ የስቃይን ስሜቶች ይፈጥራል። አለማወቅ ደስታ ቢሆን ኖሮ ብዙ ሰዎች ደስተኛ ሆነው ለማየት በበቃ ነበር። ትንሽ ዕውቀት አደገኛ ከሆነ ብዙ አለማወቅም ከዚያ በበለጠ አደገኛ ነው። አላዋቂነት ሊበዛ ወደ ግትርነት፣ ራስ ወዳድነት፣ ተፅዕኖ ፈጣሪነት ይመራል። ጥበብ ማለት ከአላዋቂነት ከመራቅ የዘለለ ትርጉም የለውም።

የምንኖረው በመረጃ ዘመን ነው። የመረጃ ፍለቱ በየዓመቱ በዕጥፍ እየጨመረ ይሄዳል ተብሎ ይታሰባል። ታዲያ በእንዲህ ዓይነት የመረጃ ፍለት መጠን መሃይምነትን ማጥፋት ቀላል ሊሆን ይገባል። የሚያሳዝነው ግን የቀለም ትምህርቶቻችን የማንበብ፣ የመፃፍና ህሳብን የመግለፅ ትምህርቶችን በስፋት እየለጡ፣ ለብዓዊ ብልፅግናን ለማግለል የሚረዱ የሥነ - ምግባር ትምህርቶችን አለመስጠታቸው ያሳዝናል።

ትምህርት ቤቶችን የዕውቀት ውሃ የሚሸጡባቸው ተቋማት አድርገን ልንወስዳቸው እንችላለን። የተወሰኑት በእፍታ ለመቅመስ፤

የተወሰኑት ለመጠጣት ይመጣሉ። የተፋሩት ደግሞ ተጉመጥምጠው ይተፋታል።

ተፈጥሯዊ ስሜት

ሁላችንም አምስት የስሜት ህዋሳት እንዳሉን እናውቃለን፤ የመንካት፣ የማሸተት፣ የማየት፣ የመስማትና የመቅመስ ስሜቶች። ስኬታማ ሰዎች ግን ለድስተኛ የስሜት ህዋስ አላቸው። ይህ የተፈጥሮ ስሜት የምንለው ነገሮችን ባሉበት ሁኔታ መረዳትንና በዛም ሁኔታ መተግበርን ያሳያል። ያለ ተፈጥሯዊ ስሜት የትምህርትና የዕውቀት ክህሎቶቻችን ዋጋ አይኖራቸውም።

ተፈጥሯዊ ስሜት በትምህርት ላይገኝ ይችላል። ምርጥ የተባለው ትምህርት ተፈጥሯዊ ስሜትን ካላካተተ ዋጋ አይኖረውም። የተትረፈረፈ ተፈጥሯዊ ስሜት ደግሞ ጥበብ ይሰኛል።

ለአምስት ዓመታት በሚሠራበት ኩባንያ በዛፍ ቆራጭነት ሊያገለግል የነበረው ጆን ዕድገት አግኝቶ አያውቅም። በቅርቡ የተቀጠረው ቢል ግን ገና በዓመቱ ዕድገት ማግኘቱ ለጆን ቅር የሚያሰኝ ክስተት ነበር። ለለዚህ አለቃውን ማነጋገር ግድ ሆነበት። ከአለቃው ያገኘው ምላሽ ታዲያ “አንተ ከተቀጠርክበት ከዛሬ አምስት ዓመት ጊዜ ጀምሮ የምትቆርጠው የዛፍ ብዛት ተመሳሳይ ነው። ኩባንያችን ደግሞ ውጤት-ተኮር ነው፤ እናም ተጨማሪ ዛፎችን መቁረጥ ከቻልክ ዕድገት ልንሰጥህ ፈቃደኞች ነን” የሚል ነበር። ወደ ሥራው በመመለስ ከበፊቱ ጠንክሮ ቢሠራም፤ ምርቱ ሊጨምር አልቻለም። እናም በድጋሚ ወደ አለቃው ተመልሶ ችግሩን አጫወተው። አለቅዬው ቢልን እንዲያነጋግረው ጠቆመው። “ምናልባት ቢል እኔና አንተ ያለወቅነውን ዘዴ ያውቅ ይሆናል” የሚል አስተያየትም ጣል አደረገለት። ጆን ወደ ቢል አምርቶ ዘዴውን ጠየቀው። “ሁሉም እያንዳንዱን ዛፍ ገንድሼ ከጣልኩ በኋላ የሁለት ደቂቃዎች ዕረፍት በመውለድ መጥረቢያዬን እስለዋለሁ። ለመሆኑ መጥረቢያህን ከሳልከው ምን ያህል ጊዜ ሆኖሃል?” አለው።

እናንተስ መቼ ነበር ለመጨረሻ ጊዜ መጥረቢያችሁን የላላችሁት? የትናንት ክብርና ዕውቀት ለዛሬ ብዙም የሚፈይድልን ነገር የለውም። በየጊዜው መጥረቢያችንን መሳል ይጠበቅብናል።

አዕምሮን መመገብ፡-

ለውነታችን በየቀኑ ተመጣጣኝ ምግብ ማግኘት እንደሚያስፈልገው ሁሉ አዕምሮዎችንም በየጊዜው ገንቢ በሆኑ አስተሳሰቦች መገንባት ይኖርበታል። ከዚህኛው ዓረፍተ ነገር ውስጥ ሁለቱ ቁልፍ ቃላት ገንቢ ምግቦችና ገንቢ ሐሳቦች የሚሉት ናቸው። ለውነታችን የማይረቡ ምግቦችን

ከመገባቸው እንደሚታመም ሁሉ፤ አዕምሮዎችንም መጥፎ ሐሳቦችን ካስተናገድንበት ይታመማል። በሕይወት ሩጫ በትክክለኛው መስመር ላይ ለመሮጥ ከፈለግን አዕምሮዎችንን ገንቢ ሐሳቦች ልንመግበው የግድ ነው።

ለምሳሌ የማያቋርጥ ገንቢ ትምህርት በጉ ወደ ማሰብ ሊመራን ይችላል። በጉ አሳቢዎች በልምምድ ወቅት ውስጣዊ በራስ መተማመንንና የማሸነፍ ስሜትን በሚገነቡ አትሌቶች ይመሰላሉ። ልምምድ ካልሰሩ በውድድሩ ወቅት ብቁ ተወዳጅ መሆን አይችሉም። በራስ መተማመናቸውንና የማሸነፍ ስሜታቸውን የሚጨምረው የሠሩት ብርቱ ልምምድ ነው።

እንደ አትሌቶቹ ሁሉ በጉ አሳቢዎችም በየቀኑ በጉ ተግባራትን በማሰብ እና በመተግበር በራስ መተማመናቸውን ያዳብሩታል። እንዳንዴ ሊያጋጥሙን የሚችሉትን መጥፎ አጋጣሚዎች ለመቋቋም የምንችለው ውስጣችን በበጉ ኃይል የተሞላ ክሆነ ብቻ ነው። የዚያኔ መጥፎ አጋጣሚዎችን ተቋቁመን በድል እንወጣቸዋለን።

በጉ አሳቢዎች ሕይወታቸውን በዘፈቀደ የሚመሩ ሞኞች አይደሉም። ገደባቸውን በትክክል የሚያውቁና ለጠንካራ ጉናቸው ቀዳሚ ትኩረት ሰጥተው የሚንቀሳቀሱ ሰዎች ናቸው። ተሸናፊዎች ግን የሚያውቁት ጥንካሬያቸውን ሊሆን አትኩሮት ሰጥተው የሚንቀሳቀሱትም ደካማ ጉናቸው ላይ ነው።

ደረጃ-5:- ለራስ ክፍተኛ ግምት የመስጠትን ልምድ ማጉልበት

ለራስ ክፍ ያለ ግምት መስጠት ማለት ምን ማለት ነው?

ለራስ ክፍ ያለ ግምት መስጠት ስለ ራሳችን የሚኖረንን ስሜት ይገልፀዋል። ስለ ራሳችን ጥሩ ስሜት ሊሰማን ብቃታችን ከመሻሻሉም በላይ በቤተሰባችን እና አካባቢያችን የሚኖረን መልካም ግንኙነት ይዳብራል፤ ዓለማችን እያማረች ትሄዳለች። ታዲያ የዚህ ምክንያቱ ምንድነው? ዐቢይ ምክንያቱ በስሜታችንና በጠባያችን መሀከል ቀጥተኛ ግንኙነት መኖሩ ነው።

ለራስ ክፍ ያለ ግምት መስጠትንና ራስን በበጉ መልኩ መመልከትን እንዴት እናዳብረዋለን?

ለራስ ክፍ ያለ ግምት ሰጥቶ ራስን በበጉ መልኩ መመልከትን ለማዳበር ብቸኛው መንገድ ውለታን በምንም ዓይነት ሊመልሱልን ለማይችሉ ሰዎች ውለታ መዋል ነው።

ከጥቂት ዓመታት በፊት በበጉ ፍቃደኝነት ስለ አመለካከትና ለራስ ክፍ ያለ ግምት ስለመስጠት ትምህርት የምሰጣቸው እስረኞች ነበሩ።

የሚገርማችሁ ከነዚህ ሰዎች በጥቂት ሳምንታት ውስጥ የተማርኩት ትምህርት፤ በዓመታት ውስጥ ልማረው ከቻልኩት በላይ ነው።

ለሁለት ሳምንታት ያህል ትምህርቱን ከተከታተሉ በኋላ እንዳ እስረኛ ድንገት ንግግራን አስቆመኝና፤ “እኚ፤ ከጥቂት ሳምንታት በኋላ ልፈታክ ነው!” አለኝ። እኔም ከምሰጠው ትምህርት የቀሰመው ቁም ነገር ምን እንደሆነ ጠየቅሁት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ሊያሰብ ቆይቶ ስለራሱ ጥሩ ስሜት እየተሰማው እንደሆነ ነገረኝ። እኔ ግን “ጥሩ የሚለው ቃል በቂ አይደለም። ምን ዓይነት የባህሪ ለውጥ እንዳመጣህ በዝርዝር ንገረኝ!” አልኩት። (የባህሪው ለውጥ ማምጣት እስካልቻለ ድረስ ሥርዓተ ትምህርቱ ገቡን ይመታል ብዬ አሳምንንም)

ትምህርቱን መከታተል ከጀመርንበት ጊዜ ጀምሮ መፅሐፍ ቅዱስ ማንበብ እንደጀመርና በዚህም ከቀድሞው በተሻለ ሁኔታ ስለራሱ ጥሩ ስሜት እየተሰማው እንደሆነ ገለፀልኝ። “ከተፈታህ በኋላ ምንድነው የምታደርገው?” ስል ጠየቅሁት። “ማንበረሰቡን የሚያገለግል ጥሩ ዜጋ ለመሆን እሞክራለሁ” አለኝ። ይህንን ጥያቄ በድጋሚ ሳቀርብለት አሁንም መልሱ ያንኑ ሆነ። ለሦስተኛ ጊዜ ስጠይቀው ግን “ማንበረሰቡን የሚያገለግል ጥሩ ዜጋ እሆናለሁ!” ሲል በቁጣ መለሰልኝ። እኔም በመጀመሪያውና በሦስተኛው ምላሹ መሀከል ልዩነት መኖሩን እንዲያጤን ጠቆምኩት። የመጀመሪያው ላይ ለመሆን እሞክራለሁ፤ እንዳለና በሦስተኛው ላይ ለመሆን እሞክራለሁ፤ እንዳለኝም አስታውስኩት። እንግዲህ ልዩነት የፈጠሩት ሁለቱ ቃላት ናቸው። የመጀመሪያው ቃል አርሱ ወደ አስር ቤት የመመለስ ዕድል እንዳለው ሲያመለክት ሁለተኛው ግን ለአሱ የአስር ቤት በር የተከረቸመ መሆኑን ያሳያል።

በወቅቱ ውይይታችንን ሲከታተል የነበረ ሌላ ታራሚ “እኚ፤ ይህንን ሁሉ የምታደርገው ተከፍሎህ ነው እንዴ?” ሲል ጠየቀኝ። እዚህ ያገኘሁት ልምድና ጥበብ በገንዘብ የማይተመን መሆኑን ነገርኩት። “እዚህ የምትመጣው ለምንድነው?” ሲል አሁንም ጠየቀኝ። “የምመጣው ለራሴ ጥቅም ስል ነው። አየህ፤ ዓለማችንን የተሻለች መኖሪያ እንድትሆን ማድረግ እፈልጋለሁ።”

አያችሁ፤ ይህ ዓይነቱ ለራስ ክፍተኛ ግምት መስጠት ጤናማ ዕብደት ሲባል ይቻላል። ሁልጊዜም ቢሆን ለማንበረሰቡ የምታበረክቱትን ያህል ነው መልሳችሁ የምታገኙት። (እንዲያውም እንዳንዴ የሚበልጥ ታገኛላችሁ)

ሌላ ታራሚ ደግሞ እንዲህ አለኝ፡- “ማንም ሰው እኮ ለራሱ የሚመለከት ነገር ነው የሚያደርገው። ለምሳሌ ዕፅ ተጠቃሚ መሆን ከፈለገ፤ ያ የእሱ ችግር ነው። አንተ ምን አገላህ?”

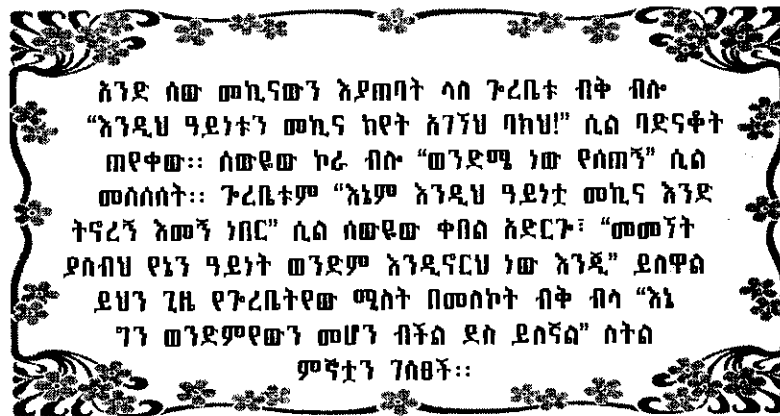
“በአባባልህ ባልሰማማም ሐሳብህን እቀበለዋለሁ። ግን ዕፅ ወስዶ መኪና የሚነዳ ሰው መኪናውን በትክክል እንደሚነዳት፤ በእኔ አሊያም በልጆቼ ላይ አደጋ ሊያደርስ እንደማይችል ዋስትና ልትሰጠኝ ትችላለህ? አይመስለኝም... ከዚህ አንፃር ካየኸው ጉዳዩ እኔንም ጭምር የሚመለከት ይሆናል። እንዲህ ዓይነቱን ሰው መኪና ከመንዳት ማገዱ የኔ ተግባር ሊሆን አይገባም ወይ?” አልኩት።

ይሄ “የኔ ሕይወት ነውና የፈለግሁትን አደርገዋለሁ” ዓይነት አስተሳሰብ ከመጠን በላይ ጉዳትን እያደረሰ ነው። ሰዎች እነርሱን ሊያሳምናቸው በቻለ ማናቸውም ጉዳዮች ላይ እንዳላወቁ በመምሰል በማን አለብኝነት የሚጓዙ ከሆነ ለማንም አደጋ መሆናቸው አይቀሬ ነው። እንዲህ ዓይነቶቹ ራስ ወዳድ ሰዎች በአካባቢያቸው ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ መፍጠራቸው አይቀርም።

እነዚህ ሰዎች በኅብረት እንደምንኖር ረስተውታል ማለት ይቻላል። እኔ የማደርገው እያንዳንዱ ነገር እናንተን የመንከቱን ያህል፤ እናንተም የምታደርጉት ነገር እኔን ይነካኛል። ይህችን ፕላኔት በጋራ እየተጠቀምንባት እስከሆነ ድረስ የጋራ ኃላፊነት ሊከማን ይገባል።

ዓለማችን ሁለት ዓይነት ሰዎችን ታስተናግዳለች፡- እነዚህም ለጪዎችና ተቀባዮች ናቸው። ተቀባዮች ጥሩ ምግብ ሲመገቡ (ለሆዳቸው ሲያድሩ) ሰጪዎች ጥሩ ዕንቅልፍ ይተኛሉ (የኅሊና ሰላም አላቸው)። ሰጪዎች ራሳቸውን በበጎ መልኩ በመመልከትና ለራሳቸው ከበሬታ በመሰጠት የተዋጣለት ስብዕና ባለቤቶች ከመሆንም አልፈው ኅብረተሰቡን ያገለግላሉ። እንዲህ ስል ታድያ ኅብረተሰቡን እገለግላለሁ እያለ ራሱን ስለሚያገለግል ፖለቲከኛ እያወራሁ እንዳልሆነ ልብ በሉልኝ።

የሰው ልጅ እንደመሆናችን መስጠትና መቀበል በተፈጥሮ የታደሰው ስጦታ ነው። ነገር ግን ለራሱ ከፍተኛ ስጦታ ስንገኝ የሚሰጥ ስብዕና ያለው ሰው መቀበል ብቻ ሳይሆን መስጠትም ይኖርበታል።

ደረጃ - 6:- ከፀሐምተኛ አስተሳሰቦች መራቅ

በቀላሉ የሚታለል አዕምሮ በመገናኛ ብዙኃንና መሰል ተፅዕኖ ፈጣሪዎች ስር በቀላሉ የመውደቅ ዕድሉ የለፋ ነው። የዕድሜ እኩያነት

ተፅዕኖዎችም በሀፃናትና ታዲያዊ ላይ ብቻ ሳይሆን በወቅቶችም ዘንድ ይንፀባረቃል። ለራስ ዝቅተኛ ግምት መስጠት የማንፈልገው ነገር ሲቀርብልን “አይ! ይቅርብኝ አመሰግናለሁ” ማለት እንዳንችልና ከጨለምተኛ አስተሳሰቦችም እንዳንርቅ ያደርገናል። ለመሆኑ ጨለምተኛ አስተሳሰቦች የምንላቸው ምንድን ናቸው?

የእንዲት ንስር ዕንቁላል በዶሮ ቤት ውስጥ ተገኘ። ዕንቁላሉ ሲፈለፈል ጫጩቱ የዶሮ ጫጩት ነኝ እያለ አደገ። መላ ሁኔታውም ልክ እንደ ሌሎቹ የዶሮ ጫጩቶች ነበርና ከፍ ብሎ ለመብረር አልታደለም። አንድ ቀን ንስር ከፍ ብሎ ሲበር ተመልክቶ “እንዴት የሚያምር ወፍ ነው?” ሲል ተደመጠ። የሌሎቹ ጫጩቶች ምላሽ ግን “ይህክ ንስር የተባለው ምርጥ ወፍ ነው። እንተ የዶሮ ጫጩት ስለሆንክ እንደ ንስር ልትበር አትችልም” የሚል ሆነ። ያለበታው የተገኘው የንስር ጫጩትም ዕድሜውን በሙሉ እንደ ዶሮ ኖሮ እንደ ዶሮ ሞተ። ያሳዝናል! የተወለደው አሸናፊ ሆኖ ቢሆንም አጋጣሚዎች ተሸናፊ አደረጉት።

በርካታ ሰዎችም ላይ የዚህ ዓይነቱ ተመሳሳይ ነገር ይስተዋላል። የሕይወት አሳዛኝ ገፅታን አሊቮር ዌንደል ሆልምስ እንዲህ በማለት ይገልፀዋል። “በርካታ ሰዎች በውስጣቸው ያለውን ዜማ አንድም ቀን ሳይዘፍኑት ወደ መቃብራቸው ይዘውት መጓዛቸው ያሳዝናል።” የወደፊቱን ለማየት የሚያስችለንን ብልጠት ባለመታደላችን ብቻ ስኬትን መጥናፍ ሲያቅተን ይታያል።

እንደ ንስር መብረር ስንፈልግ የንስርን የበረራ ቴክኒኮች ማጥናት ይጠበቅብናል። ስኬታማ ከሆኑ ሰዎች ጋር ኅብረትን ከፈጠርን በቀላሉ ሊሳካልን ይችላል። ከእሳቢዎች ጋር ስንወዳጅ እሳቢዎች፤ ከሰጪዎች ጋር ስንወል ደግሞ ሰጪዎች እንሆናለን። ከፀሐምተኞች ጋር ከተጣመርንም ፀሐምተኛ የመሆን ዕድላችንን እናሰፋዋለን።

ሰዎች ስኬታማ ሕይወትን ሲጉናፀፉ ብዙዎቹ ጉትተው ሲያወርዷቸው ይፈልጋሉ። ከነዚያ ሰዎች ጋር ካልታገላችሁ አሸናፊ ትሆናላችሁ። በማርሻል አርትስ ሳይ እንደ ሰው ዱሳ ሲሰነዝርባችሁ ዞር በላችሁ እንደታላላፉት ትመከራላችሁ። ይህ የሚሆነው መከላከል ኃይል ስለሚጠይቅ ነው። ለመከላከል የምታወጡትን ኃይል በሌላ ውጤታማ እንቅስቃሴ ላይ ልታውሉት ትችላላችሁ። ወደነርሱ ደረጃ ወርዳችሁ እንድትታዩ ከሚፈልጉ ሰዎች ጋር በታገላችሁ ቁጥር ወደነርሱ ደረጃ ትወርዳላችሁ። የዚያኔ ከነርሱ ጋር እኩል ስለምትሆኑ ማንም የሚቃወማችሁ፤ ማንም የሚታገላችሁ፤ ማንም የሚጉትታችሁ አይኖርም።

ስለዚህ ፀሐምተኞች ከደረጃችሁ ዝቅ ያደርጓችሁ ዘንድ አትፍቀዱላቸው። ምክንያቱም እነርሱ የሚፈልጉት የነሱን ምድብ እንድትቀላቀሉ ነው።

ማጨስ፣ ዕፅና መጠጥ

“የማጨጠጣበትን ስንድ ምክንያት ጥቀስ ካላችሁ ጥሪ ስሜት ሲሰማኝ እንዲታወቀኝ መፈሰጊ ሲጠቀስ ይችላል።”

ና

ሴድ ስስተር

“መጠጥ የአንድን ሰው ራሱን የመቆጣጠር ብቃት ስለሚያጠፋው ያን ሰው ትርዒት እንዲያሳይ ያደርገዋል።”

በተለያዩ ሐገራት ባደረግሁት ጉዞ መጠጥ የብዙዎቹ ጊዜ ማሳለፍያ እንደሆነ እንድረዳ እስችሉኛል። ካልጠጣችሁ የተለየ ነገር እንዳለባችሁ እድርገው ነው የሚያስቡት። መፈክራቸውም “ጥሩ ሰኮች አስከጠጣህ ድረስ እንግሊዘኛህ ቢወሰጋገድም ምንም አይደል!” የሚል ነው። አንድ የባንክ ሠራተኛ መጥቶ ሀብታቸውን ቢጠይቃቸው ግን ሁለት የሰኮች ዊስኪ ጠርሙሶችን ሊያሳዩት ይችላሉ።

መጠጣትና ማጨስ ዛሬ ዛሬ ተወዳጅ አየሆኑ የመጡ ይመስላሉ። ሰዎች ሰዎን እንደሚጠጡ እሊያም እንደሚያጨሉ ብትጠይቋቸው የተለያዩ ምክንያት ታገኛላችሁ። ለመዝናናት፣ ችግሮችን ለመርሳት፣ ለመሞከርና ከሌላው ለመመላለል ከምክንያቶቹ ጥቂቶቹ ናቸው። አንደ ፋሽን የሚከተሉት እሊያም የሚነግዱበትም አይታዩም።

ሰዎች ለአኩያ ግፊት በቀላሉ ይንበረከካሉ። ከሚያስገርሙኝ አባባሎች የተወሰኑትን ላጋራችሁ። “ጓደኛዬ አይደለህም እንዴ?”፣ “አንድ ለመንገድ!”፣ “ለጤንነቴ እንጠጣ...!”

ትክክለኛውን መጠጥ ጠጪ የሚገልፅ አንድ ግጥም ላስነብባችሁ። ገጣሚው አይታወቅም።

በመሸታ ቤት ስጤንነትህ ስጠጣ ስጠጣ

በቤቴም ሆኜ ስጤንነትህ ስጠጣ ስጠጣ

በብዛት በመጠጣቴ እያልክ “ጅርስ ስጤንነትህ”

ሳላውቀው የራሴን ጤንነት ገደልክልህ

ጠጥቶ መንዳት ብዙ ሕይወቶችን እየቀጠፈ ነው። ጆሪ ጆንስን “ልጆቻችንን አየገደለ ነው” በሚል ርዕስ ባሳተመው መፅሐፉ “ወደ ሆስፒታል ለመታከም የሚመጡ ሰዎች በጠቅላላ ማለት በሚቻልበት ሁኔታ ከአልኮል ጋር የተያያዘ ችግር አለባቸው። በ1989 የወጣው የአሜሪካ ብሔራዊ የደንገነት ተቋም መረጃ በየስድሳ ሰከንዱ አንድ ሰው ከመጠጥ ጋር በተያያዘ የመኪና አደጋ ሰለባ ይሆናል” ሲል ጠቅሷል።

ወሲባዊ ትዕይንቶች

ወሲባዊ ትዕይንቶች በቀላሉ በህፃናትና ሴቶች ላይ አደጋ እያደረሱ ያሉ መሣሪያዎች ልንላቸው እንችላለን።

የወሲባዊ ትዕይንቶች ተፅዕኖዎች፡-

ጸ የሴቶችን ክብር ይገፍፋል፤

ጸ ልጆች ላይ ጉዳት ያደርሳል፤

ጸ ትዳርን ያፈርሳል፤

ጸ ወሲባዊ ጥቃቶችን ያባብሳል፤

ጸ በሥነ-ምግባርና ሞራላዊ ተግባሮች ላይ እንዲሳለቁ ያደርጋል፤

ጸ ቤተሰብን፣ ግለሰቦችንና ማኅበረሰቦችን ያቃውሳል።

በየአርባ ስድስት ሌክንዶች እንዲት ሴት አሜሪካ ውስጥ ትደፈራለች። (የ1992 ብሔራዊ ተጠቂዎች/ የወንጀል ተጠቂዎች ማኅበር ያወጣው ጥናታዊ ጽሑፍ) ከእስገድዶ ደፋሪዎች ውስጥ ሰማንያ ስድስት በመቶው ወሲባዊ ፊልሞችን እንደተመለከቱ ሲያምኑ ከነዚያ ውስጥ ህምላ ሰባት በመቶው የሚሆኑት በወሲብ ፊልሞቹ ትዕይንት ላይ ያዩትን ተግባራዊ ለማድረግ ሲጣጣሩ እንደነበር አልካዱም። (ዶ/ር ዊልያም ማርሻል፡- 1983)

በነዚህ ወሲባዊ ትዕይንቶች የመተዳደሪያ ገቢያቸውን የመሰረቱ ሰዎችን ለማስቆም የሚታገሉ ሰዎች ቁጥር አናሳ መሆኑ ያሳዝናል።

ዛሬ ዛሬ ልጆች ሥነ - ምግባራቸውንና አመለካከታቸውን እየቀረፁ ያሉት ከቴሌቪዥኖችና ፊልሞች ነው ቢባል የተጋነነ አባባል አይሆንም። አሜሪካ ውስጥ አንድ ታዳጊ የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርቱን አስኪያጠናቅቅ ድረስ ወደ ህያ ሺህ ሰዓታት ያህል ቴሌቪዥን ይመለከታል ተብሎ ይገመታል። በነዚህ ሰዓታት ውስጥ ቢያንስ አስራ አምስት ሺህ ግድያዎችንና አንድ መቶ ሺህ ከመጠጥ ጋር የተቆራኙ ወንጀሎችን ይመለከታል። የቴሌቪዥን ፕሮግራሞች መጠጥ መጠጣት ደስታን እንደሚፈጥር፣ ማጨስ አርካታን እንደሚሰጥና ዕፅ መውሰድ ደግሞ ከሁሉም የተሻለ እንደሆነ የተዛባ መልዕክት ያስተላልፋሉ። ታዲያ ይህ ነባራዊ እውነታ እንዳለ ሆኖ የወንጀል ቁጥር ማሻቀብ ምን ያስገርማል?

የቴሌቪዥን አሜጭር ፊልሞችና የሆሊውድ ሲኒማዎች ከወንድና ሴት ግንኙነት ባለፈ የተለያዩ የወሲብ ትዕይንቶችን በሚሰብ ሁኔታ ያስተላልፋሉ። ፍቺዎችና በትዳር መሀል መተማመን አለመኖር ቢበዛ ታዲያ

ምኑ ያስደንቃል? በቀላሉ በሚሰብ ዕይታ የሚታለሉ ሰዎች ራሳቸውን የሚቀርቡት በቴሌቭዥንና በመገናኛ ብዙኃን በሚከታተሉት ዓይነት ነው። እነሱም በዛ ሁላችንም በተወሰነ ደረጃ በእነዚህ ነገሮች መታለላችን አይቀርም።

ደረጃ 7:- መሠራት የሚገባቸውን ነገሮች በውደታ መሥራትን መማር

“የገደ መሠራት የሚገባቸውን ነገሮች በመሥራት ጀምሮ፤ ከዚያ የሚቻለውን ያህል መሥራት ጀምረ። የዚያን የማይቻለውን አየሠራችሁ እንደሆነ ትረዳላችሁ።”

የአባሊው ቅዱስ ፍራንሲስ

አንዳንድ ነገሮች ወደድንም ጠላንም ሊተገበሩ የገደ ነው። ለምሳሌ የአናት ልጇን ተንከባከባ ማሳደግ የማይቀር ሥራዋ ነው። ምናልባትም ሥራዋ አስደላች ላይሆንና በምትኩ ለቃይ ፈጣሪ ሊሆን ይችላል። ግን ተግባራዊ እያደረግነው ስንሄድ የማይቻለውን መቻል እንጀምራለን።

ደረጃ - 8:- ቀኑን በበጎ ነገር መጀመር

ጧት ገና ከእንቅልፋችሁ ለትነሱ በጉ የሆነ ነገር ለማንበብ አሊያም ከፊደሉ በጉ ዜና ለማድመጥ ሞክሩ። ለላማዊ እንቅልፍ አግኝተን ካደርን በኋላ አዕምሮዎችን የሰጡትን የሚቀበልና እንደፈለግነው ልንቀርጸው የምንችል ይሆንልናል። በበጎ ነገር ቀናችን መጀመር ውለዋችንም በጉ እንዲሆን ከፍተኛውን ሚና ይጫወታል። በአርግጥ በጉ ነገሮችን በንጊናችን መቅረፅና በበጎ ምግባሮች ላይ በተደጋጋሚ በመላተፍ የበጎ ልማድ ባለቤቶች መሆን ይኖርብናል። በየቀኑ የምናደርገው ልምምድም በጉ ሥነ-ምግባር የሕይወታችን አንድ አካል እንዲሆን መንገድ ይከፍታል።

የሐርቫርድ ዩኒቨርሲቲው ዊልያም ጀምስ ባንድ ወቅት፤ “ሕይወትህን ለመለወጥ ፍላጎቱ ካለህ በፍጥነት ተግባራዊ አድርገው” ብሏል።

ከላይ የተጠቀሱትን ስምንት ደረጃዎች በጥንቃቄ ከተገበሩችሁ አሸናፊ መሆን ትችላላችሁ።

አሸናፊና ተሸናፊ ሲነፃፀሩ

- አሸናፊ የመፍትሔ አካል ሲሆን፤ ተሸናፊ የችግሩ አካል ነው
- አሸናፊ ሁሉ በዕቅድ ሲንቀሳቀስ፤ ተሸናፊ ሰበብ ይደረደራል
- አሸናፊ “ልሠራው እችላለሁ” ሲል፤ ተሸናፊ “እኔን የሚመሰክት ሥራ አይደለም” ይላል
- አሸናፊ ለእያንዳንዱ ችግር መፍትሔ ሲታየው፤ ተሸናፊ ከእያንዳንዱ መፍትሔ ችግር ይነቅሳል
- አሸናፊ “ሲከበድ ይችላል ግን ይሠራል” ሲል፤ ተሸናፊ “ይሠራል ግን በጣም ይከብዳል” ይላል
- አሸናፊ ሲላሳት “ይቅርታ፤ ተላላክ ነው” ሲል፤ ተሸናፊ “የኔ ጥፋት አይደለም” ይላል
- አሸናፊ በቁርጠኝነት ሲነሳ፤ ተሸናፊ ቃል ሲገባ ይኖራል
- አሸናፊዎች ህልሞች ሲኖራቸው፤ ተሸናፊዎች ያላቸው ሐፍረቶች ዘታ ነው
- አሸናፊዎች “የሆነ ነገር ማደረግ አለብኝ” ሲል፤ ተሸናፊዎች “የሆነ ነገር መደረግ አለብኝ” ይላሉ
- አሸናፊዎች የቡድኑ አካል ሲሆኑ፤ ተሸናፊዎች ከቡድኑ ይሸሻሉ
- አሸናፊዎች የተገኘውን ደስ ሲመሰክቱ፤ ተሸናፊዎች የተከፈለውን መስዋዕትነት ይመሰክታሉ
- አሸናፊዎች መልካም ዕድልን ሲያማካሩ፤ ተሸናፊዎች ችግሮች ላይ ይነጣጥራሉ
- አሸናፊዎች ሁሉም የህሰት፣ ስሜትና ደስ ሲታዩት፤ ተሸናፊዎች እነርሱ እንዲያሸንፉ ሲላው መሰነፍ እንዳለባቸው ይምናሉ
- አሸናፊዎች ለተግባራዊነቱ ተንሳኽነት ሲኖራቸው፤ ተሸናፊዎች ለብረውን ተግባር ብቻ ያስላክሳሉ
- አሸናፊዎች አስበውና መርጠው ሲናገሩ፤ ተሸናፊዎች የመጣላቸውን ይናገራሉ
- አሸናፊዎች ለሰለሰ ባሉ ቃላት ጠንካራ ሃሳቦችን ሲሰነዘሩ፤ ተሸናፊዎች ለማድረግ ጉዳይ ጠንካራ ቃላትን ይጠቀማሉ
- አሸናፊዎች በመሠረታዊ ጉዳዮች ላይ ፅኑ አቋማቸውን እንደጠበቁ በጥቃቅን ጉዳዮች ላይ ሲከራከሩ፤ ተሸናፊዎች ግን በጥቃቅን ጉዳዮች ላይ በዕናት ቅመው መሠረታዊ ነገሮች ላይ ይዋሰናሉ
- አሸናፊዎች “ባንታ ላይ እንዲደረግ የማትፈቀደውን ሲሰጡ ላይ አታደርግ” የሚል እምነት ሲኖራቸው፤ ተሸናፊዎች “እንታ ላይ ሳያደርግብኝ በፊት ቀደመህ አደርግባቸው” የሚል እምነትን ይከተላሉ
- አሸናፊዎች ነገሮችን ሲፈጥሩ፤ ተሸናፊዎች ነገሮችን በራሳቸው ጊዜ እንዲፈጠሩ ይጠብቃሉ
- አሸናፊዎች ለማሸነፍ አቅደውና ተዘጋጅተው ይንቀሳቀሳሉ። ቁርፍ የሆነው ቃላቸው መዘጋጀት የሚሰጠው ነው።

ተግባራዊ ደረጃዎች

“ባደሳካልህ ቅር ሲልህ ይችላል። ካልሞክርክ ገን ትረገማለህ።”

ቢሸርሊ ሲልስ

ይህንን ምዕራፍ ከላይ በዝርዝር ባየናቸው ስምንቱ ተግባራዊ ደረጃዎች ልቋጪው፡-

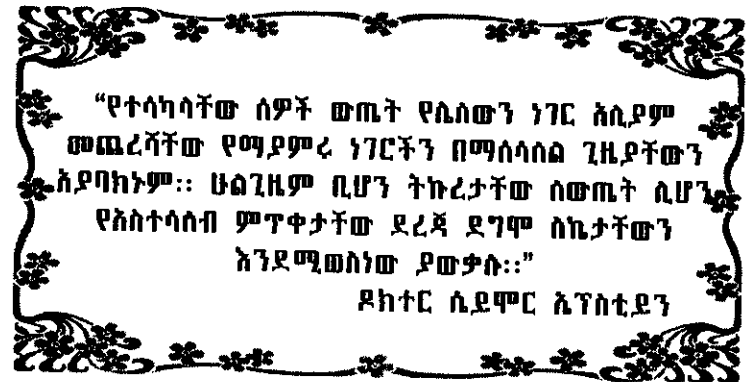
- ፳ አትኩሮትን መቀየር፤ በጉ ነገሮችን መፈለግ፤
- ፳ አሁኑኑ ተግባራዊ የማድረግ ልምድን ማዳበር፤
- ፳ አመሰጋኝ የመሆን ልምድን ማዳበር፤
- ፳ ሁሌም በተከታታይ ለመማር መትጋት፤
- ፳ ለራስ ክፍተኛ ግምት የመስጠትን ልምድ ማጉልበት፤
- ፳ ከፀለምተኛ እስተሳለቦች መራቅ፤
- ፳ መሠራት የሚገባቸውን ነገሮች በውዴታ መሥራትን መማር፤
- ፳ ቀኑን በበጉ ነገር መጀመር፤

ተግባራዊ ዕቅድ

1. እነዚህን ተግባራዊ ደረጃዎች ሶስት በአምስት ሊንች በሆነ ካርድ ላይ እስፍሯቸውና ለሚቀጥሉት ህያ አንድ ቀናት ቀን በቀን እንብቧቸው በሚቀጥሉት ሰላሳ ደቂቃዎች ውስጥ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልስ
2. እያንዳንዱን ደረጃዎች
→ በቤት ውስጥ → በሥራ ቦታ → በማኅበራዊ ግንኙነቶች እንዴት ልትጠቀሙባቸው ትችላላችሁ?
3. ልትቀይሯቸው የምትፈልጓቸውን ነገሮች በዝርዝር ጻፉ።
4. ከዚያም እያንዳንዱ ለውጥ ለእናንተና ለሌሎች ለምን እንደሚጠቅሙ በዝርዝር ግለፁ።
5. በመጨረሻ የጊዜ ሰሌዳ አዘጋጅታችሁ ለሰውጥ በቀርጠኝነት ተነሱ።

- 3 -

ስኬት

የአሸናፊነት አስርቱ ስትራቴጂዎች

አዕምሮአችሁ የሚጠቅማችሁን እንጂ የማይጠቅማችሁን ነገር በማሰብ እንዲጨናነቅ በጭራሽ መፍቀድ የለባችሁም።

ስኬት እንደ ድንገት በአጋጣሚ የሚመጣ ነገር ሳይሆን የአመለካከታችን ውጤት ነው። አመለካከታችንን ደግሞ መርጠን የምንይዘው ነገር ነው። ስለዚህ ስኬት የምርጫ እንጂ የዕድል ጉዳይ አይደለም ማለት ነው።

አንድ ቂስ መኪናቸውን ከከተማ ከልል ውጪ ሲያሸከረከሩ የተንጣለለ እጅግ ውብ ማሳ ይመለከቱና መኪናቸውን ዳር አስይዘው በማቆም ያንን የተትረፈረፈ ምርት የያዘውን ማሳ ያደንቁ ጀመር። በትራክተር ላይ ሆኖ ያርስ የነበረ የአርሻው ባለቤት ቂሱን እንዳየ አሳቸው ዘንድ መጣ። ቂሱም “እግዚአብሔር ምርጥ የሆነ እርሻ ባርክ ስለሰጠህ

በሰፊው ልታመሰግነው ይገባል" አሉት። ገበሬውም "አዎን፤ በርግጥ እግዚአብሔር የዚህ የተዋበ እርሻ ባለቤት ስላደረገኝ በጣም አመሰግንዋለሁ። ነገር ግን እግዚአብሔር የአርሻው ባለቤት በሚሆንበት ወቅት ይህን እርሻ መጥተው ቢያዩት እንዴት መልካም በሆነ" ሲል ምላሽ ሰጠ።

ብዙ ተሸናፊዎች ዕድልን የሙጥኝ ብለው ይጠብቃሉ። ቢሆንም ያ ጉዞ መድረሻው ስኬት የመሆኑ አጋጣሚ ኢምንት ነው። አሸናፊዎች ካላቸው ሌላ ሰመጩመር ሲተጉ፤ ተሸናፊዎች ደግሞ ያለኝን አታሳጣኝ በማለት ደህንነትን አጥብቀው ይሻሉ፤ ወይም ዕድሎችን ሲጠባበቁ ኑሮአቸውን ይገፉታል።

ግን ሰዎን ይሆን አንዳንዶቹ በስኬት ላይ ስኬትን እየደራረቡ ሲጓዙ ሌሎች ገና ከመነሻው ዕቅዳቸውን ሳያጠናቅቁ እጃቸውን አጣግረው የሚቀመጡት?

ሰዎንድነው አንዳንዶቹ የሚገጥሟቸውን መሰናከሎች በአግባቡ እየተወጡ ወደ ግቦቻቸው ሲቃረቡ፤ ሌሎች በትግሉ ተሸንፈው የሚወድቁት?

ስስኬት ስለምታደርጉት ጉዞ የምትወስዱት ትምህርት ላይ የእነዚህን ሁለት ጥያቄዎች መልስ ካካተታችሁ ሕይወታችሁን ባስገራሚ ሁኔታ እንደምትሰውጡ አትጠራጠሩ።

ስኬት ምንድነው?

“ስኬታማ የመሆን ከልባዊ ፍላጎት ካለን ተሸናፊዎች የማይደፍሯቸውን ሥራዎች መሥራትን መድፈር ይኖርብናል!”
ያልታወቀ

በስኬትና ውድቀት ምንነት ዙርያ በርካታ ጥናቶች ተካሂደዋል። የስኬት መንገዶችን ለማወቅ ስኬታማ የሆኑ ሰዎችን የሕይወት ተሞክሮ በማጥናት ትምህርት ማግኘት ይቻላል። ስኬታማ ሰዎች በየትኛውም ዘመን ቢኖሩ፤ በየትኛውም መስክ ቢሰማሩ የሚጋሯቸው ተመሳሳይ ባህሪያት አሏቸው።

ስኬት የሚታይ ነገር ነው። የስኬታማ ሰዎችን ባህሪያት ለይተን መረዳት ከቻልን እኛም ስኬታማ የማንሆንበት ምክንያት የለም። በተመሳሳይ ሁኔታ ስኬታማ ያልሆኑ ሰዎች የሚጋሯቸውን የጋራ ባህሪያት አጥንተን ከእኛ ካራቅናቸው ውድቀትን እናስተናግድም። ስኬታማነት ረቂቅ ሚስጥር አይደለም። የተወሰኑ መሠረታዊ መመሪያዎችን መተግበር የመቻል ውጤት ነው። በተቃራኒው ውድቀትም የተወሰኑ ስህተቶችን በተደጋጋሚ

የመሥራት ውጤት ነው። ለአነጋገር ቀላል ያበል አንጂ እውነታው ይህ ብቻ ነው። ደግሞም ብዙ እውነታዎች ለመቀበል ይከብዱ ይሆናል እንጂ ለመገንዘብ እጅግ ቀላል ናቸው።

ስኬትን እንዴት እንተረገጥዋለን?

አንድን ሰው “የተሳካለት” ለማለት መስፈርቱ ምንድነው? ለአንዳንዶቹ ስኬታማነት በሀብት ሊለካ የሚችል ሲሆን ለሌሎች ደግሞ ታዋቂነት፤ ጤናማነት፤ የመልካም ቤተሰብ፤ እርካታ፤ ደስታና የአዕምሮ ሰላም ባለቤትነት ሊሆን ይችላል። ይህ የሚያሳየን ሁሉም ሰው ስኬትን የሚመለከትበት የራሱ የሆነ የመመልከቻ መነፅር እንዳለው ነው። ስተለያዩ ሰዎች በተለያዩ ዕይታ የተለያዩ ትርጉም ይኖረዋል። እኔ ስኬትን እጅግ በተዋጣለት ሁኔታ ያብራራል የምለው ፍቺ የሚከተለው ነው።

“ስኬት ማለት ዋጋ ያለው ዓላማን በትክክል መረዳት መቻል ነው።”
- ጄርሳ ናይቲንጊል

እስቲ ትርጉሙን አፍታትተን እንመልከተው።

“ዓላማን በትክክል መረዳት መቻል” የሚለው ቃል ስኬት ጉዞ መሆኑን ያሳያል። ይህ ጉዞ ግን የመድረሻ ጣቢያ የሰውም። ከአንዱ ዓላማችን ስንደርስ ሌላ ዓላማ ሰንቀን ጉዞዎችንን እንቀጥላለንና።

“ዓላማን በትክክል መረዳት መቻል” የልምድ ጉዳይ ነው። ሌላ የውጪ ኃይል መጥቶ ስለግባችን ሊያስተምረን አይችልም። በገዛ ራሳችን የምንደርስበት ነገር ነው። ጉዳዩ ውስጣዊ እንጂ ውጫዊ አይደለምና። ለዚህም ነው፤ ስኬታማነት ብዙ ጊዜ ውስጣዊ እርካታን ሲያጉናፅፍ የሚታየው።

“ዋጋ ያለው” የሚለው ቃል እኛ በውስጣችን ለዓላማችን የምንሰጠውን ዋጋ የሚያመለክት ነው። ወደ የትኛው መስመር ነው የምናቀናው? ለበጎ ወይስ ለጉጂ ዓላማ ነው የምንሠራው? የዓላማችን “ዋጋ” የጉዟችን ጥራት ይወስነዋል። በርግጥም ጉዟችን ትርጉም ያለውና የተሟላ የሚሆነው እንዲህ ሊሆን ነው። የዓላማ መኖር የጉዞአችንን አቅጣጫ እንድናውቅ ይረዳናል።

✠ “የሰኬትን ቁፍ በእርግጥ አባውቅም፡፡ እኔ የማውቀው የወደቀት ቁፍ ሁሉንም ሰማሰደሰት መጣር እንደሆነ ነው፡፡”
 ቢል ኮዘቢ

ስኬታማነትና ደስተኝነት እኛ ለእድ ተያይዘው የሚሄዱ ነገሮች ናቸው፡፡ ለኬት ማለት የምንፈልገውን ነገር ማግኘት ሊሆን ደስተኝነት ደግሞ የምናገኘውን ነገር መመኘት ማለት ነው፡፡

ሕልውና በራሱ ብቻውን ሰኬት አይደለም፤ ተጨማሪ ነገሮች ያስፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ

ከተራ ሕልውና ሻል ያለ ነገር አድርጉ - ኑሪ!
 ከመንካት ላቅ ያለ ነገር አድርጉ - ይሰማችሁ!
 ከመመወድ ሻል ያለ ነገር አድርጉ - አስተውሉ!
 ከማንበብ ያለፈ ነገር አድርጉ - ተረዱ!
 ከመስማት የተሻለ ነገር አድርጉ - አዳምጡ!
 ከማዳመጥም ሻል ያለ ነገር አድርጉ - ተገንዘቡ!
 - ጆን ኤች ሮድስ

በውንም ሆነ በሐሳብ ደረጃ ለሰኬት መሰናከል የሚሆኑብን ነገሮች፡-

- * ለሰራሳችን ያለን ከመጠን ያለፈ አመለካከት (እኔነት)፤
- * የውድቀት ፍርሃት (የሰኬትም ሊሆን ይችላል)፤ በራሱ መተማመን ስሜት ማጣት፤
- * የዕቅድ አለመኖር፤
- * ግልጽ ዓላማ (ግብ) አለማስቀመጥ፤
- * በሕይወት የሚገጥሙ ለውጦች፤
- * ዕቅድን ማስተላለፍ /ማዘግየት (ነገ ከነገ ወዲያ ማለት)፤
- * የቤተሰብ ኃላፊነት፤
- * አስተማማኝ የገንዘብ አቅም ዕጦት፤
- * ትኩረት ማጣት፤
- * ገንዘብ የማግኘት ተስፋ የማጣት ስሜት፤

- * ብዙውን ነገር ለብቻ ለመሥራት መሞከር፤ (በሌሎች እምነት እስማሳደር)
- * በሥራው ላይ በቂ ስልጠና አለማግኘት፤
- * በነገሮች ለመግፋት ወኔ ማጣት፤
- * ቅድሚያ የሚለጣቸውን ጉዳዮች አለመለየት/ ቅደም ተከተል አለማስያዝ

የማሸነፊያው መስመር

ከማሸነፊያው መስመር ላይ ለመድረስ ከኛ የሚጠበቀው ፍጹም በሆነ መልኩ መሥራትን ሳይሆን ከጊዜ ወደጊዜ የተሻለ ነገር የመስራት ጥረትን ማሳየት ነው፡፡ ፍጹም አድርጎ መሥራትን ማስብ የሚያስከትለው የአዕምሮ ችግርን ነው፡፡ የተዋጣለት ነገር ለመሥራት የአቅምን ያህል መታገል ግን ዕድገት ነው - ምክንያቱም በዚህ ዓለም ላይ ሊሻሻል ወይም በድጋሚ ሊሠራ የማይችል ፍጹም ነገር የለምና፡፡

የማሸነፊያውን መስመራችንን እጅግ ማራቅ የለብንም፤ በጥቂቱም ቢሆን ወደ መስመራችን ጠጋ ብለን መገኘት መቻል አለብን፡፡ በውድድሩ የተሸቀዳዳሚው ፈረሳችን የማሸነፍ ዕድል ከአምስት አንድ እጅ ወይም ከአስር አንድ እጅ ሊሆን ይችላል፡፡ ይህ ማለት ፈረሳችን ከሌሎች ፈረሶች በአምስት ወይም በአስር እጅ ይፈጥናል ማለት አይደለም፡፡ ምናልባት የሚፈጥነው በከፍልፋዮች እጅ ሊሆን ይችላል፡፡ የሚያገኘው ውጤት ግን ከአምስትና አስር እጅ በላይ መሆኑ አይቀርም፡፡

እና ይሄ ተገቢ ነወይ? ተገቢ ሆነ አልሆነ ማን ያጨነቃል? እነዚህ የጨዋታው ሕጎች ስለሆኑ ማንም ግድ አይሰጣቸውም፡፡ በሕይወታችንም ላይ ተመሳሳይ የጨዋታ ሕጎች አሉ፡፡ ስኬታማ ሰዎች ከሌሎች አስር እጅ ይበልጥ ብልህ ናቸው ማለት አይደለም፡፡ ብልህነታቸው በከፍልፋዮች ደረጃ የሚበልጥ ቢሆንም፤ ውጤቱ ከአስር እጅ በላይ ነው፡፡

በየትኛውም የሕይወት መስክ ላይ 1000 ከመቶ መሻሻል ማሳየት አይጠበቅብንም፡፡ ማድረግ ያለብን በሁሉም የህይወታችን መስኮች በአንድ ከመቶ የደረጃ መሻሻሎችን ማሳየት ነው፡፡ ከሁሉም ቀላል የሚለው ይህ መንገድ ከማሸነፊያው መስመር ያደርስናል፡፡

✠ “ብዙ አሸናፊ ገለበፆች ለውጤት ከመብቃታቸው በፊት እጃቸውን ለመፈራሸል ትግሎችን ማሰፍ እንደነበረባቸው ታሪክ ዘግቦታል፡፡ ለአሸናፊነት የበቁት ሸንፈትንና ተስፋ መቀረጥን በፀጋ መቀበል ባስመፈሰጋቸው ነው፡፡”

ቢ.ሲ. ፎርብስ

የሕይወት ገጠመኞች እንደ እያያዛችን አስደላች ወይም እሳዛን ሊሆኑ ይችላሉ። አስደላች የሚሆኑልን ግን ጥረት ካደረግን ብቻ ነው።

የባዮሎጂ መምህሩ በቤተ-መ-ክራ ውስጥ ዕጭ እንዴት ወደ ቢራቢሮነት ሊቀየር እንደሚችል ስተማሪዎቹ በማሳየት ላይ ነበር። ዕጩ ወደ ቢራቢሮነት ከመቀየሩ በፊት የተሸፈነበትን ልባስ ሰብሮ ስመውጣት ስሰዓታት ያህል አልህ አስጨራሽ ትግል እንደሚያደርግ ከነገራቸው በኋላ፣ ማንም ተማሪ ቢራቢሮውን ከመርቅት ሊታቀብ እንደሚገባ አስጠንቅቋቸው ሄደ።

ካፍታ ቆይታ በኋላ መምህሩ እንደተናገረው ዕጩ ወደ ቢራቢሮነት ለመቀየር ከልባሱ ጋር ትንቅንቅ ያዘ። በዚያው ቅፅበት እንደኛው ተማሪ ሁኔታው በእጅጉ አሳዝኖት የመምህሩን ትዕዛዝ በመጣስ ከወንበሩ ላይ ተነስቶ የላይኛው ልባስ ሰበረሰት። እናም ዕጩ ያስምንም ትግል ከልባሉ ወጥቶ ቢራቢሮ መሆን ቻለ። ይሁን እንጂ ቢራቢሮው በሕይወት አልቆየም፤ ወዲያውኑ ሞተ።

መምህሩ ከጉዳዩ ተመልሶ ሲመጣ የተፈጠረው ነገር ተነገረውና እያዘነ፣ ዕጩ ወደ መ-ሉ ቢራቢሮነት ለመቀየር ከልባሱ ጋር የሚያደርገው ትግል ሰውነቱን የሚያጠነክርለት የተፈጥሮ ሕግ መሆኑን አብራራላቸው። በዚያ የትግል ወቅት ከንፎቹንና ጡንቻዎቹን ያጠነክራል። በዚህ ሁኔታ በገዛ ራሱ ልባሱን ሰብሮ ካልወጣ ግን የውጪውን ዓለም ሊቋቋመው አይችልም። በዚህም ምክንያት ተማሪው በሀዘኔታ ስቢቢሮው ያደረገለት ዕርዳታ መጥፊያው ሆኖ ሰሞት ሊዳረግ እንደቻለ አስረዳቸው።

በሕይወታችንም ላይ ይህ ዓይነቱ ሹነት የሚከሰትባቸው ወቅቶች አሉ። ሕይወት የትግል መድረክ እንደመሆኗ ሳንታገል አንዳች ነገር ማግኘት አንችልም። ወላጆች ብዙውን ጊዜ ልጆቻቸውን ለንካላ የሚያደርጉት ልጆቹ በራሳቸው ጥረውና ታግሰው የፈለጉትን እንዲያገኙ ዕድል ከመስጠት ይልቅ በሀዘኔታ ሁሉንም ነገር ስለሚያደርጉላቸው ነው።

መሰናክሎችን ማለፍ

መሰናክሎችን ታግሰው የሚያልፉ ሰዎች ጭራሹኑ መሰናክል ካልገጠማቸው ሰዎች በተሻለ ሁኔታ ጠንካሮች ናቸው። ሁላችንም ችግሮች ያጋጥሙናል። ተሸናፊዎች በችግሮች ተስፋ ሲቆርጡ አሸናፊዎች ግን ተስፋ ቆርጠው አይቀሩም - ልምድ ይቀስሙባቸዋል እንጂ።

የቆየ የእንግሊዞች አባባል ላጋራችሁ- "ፀጥተኛ ባሕር እንድን መርከበኛ ምርጥ ሊያደርገው አይችልም!" የትኛውንም ነገር መጀመሪያ ላይ ስንጋፈጠው የሁለተኛው ጊዜን ያህል አይቀስም። ስለዚህ ከሚያጋጥሙን ችግሮች መሸሸ አይኖርብንም። ተሸናፊዎች ብቻ ናቸው ተስፋ ቆርጠው እጃቸውን የሚሰጡት።

"ብዙ ሰዎች ተስፋ የሚቆርጡት ስኬታማ ስመሆን ጫፍ ላይ የደረሱ ጊዜ ነው። በቃ አንድ ሜትር ሲቀራቸው እጃቸውን ይሰጣሉ። በመጨረሻዎ ደቂቃ ከማሸነፊያው መለመር ባንድ እርምጃ ርቀት ላይ ሆነው ተስፋ ይቆርጣሉ።"

ሼቶ. ርስ ፒርት

ስኬትን እንዴት እንለካዋለን?

እውነተኛ ስኬት የሚለካው ሥራውን በጥራት በመሥራታችን በሚሰማን ስሜትና ዓላማችን ከግብ ሲደርስ ነው።

ስኬት በሕይወት ውስጥ በደረሰንበት ደረጃ አይለካም። የሚለካው እዚያ ደረጃ ላይ ስመድረስ ባደረግነው ትግል ነው።

ስኬታችን የሚለካው እንድን ሥራ ከሌሎች ይልቅ ሰየት ባለ መንገድ እንደሠራነው በማነጻጸር ሳይሆን፣ እኛ ራሳችን መሥራት ከምንችልበት እቅም ጋር በማነጻጸር ነው። ስኬታማ ሰዎች የሚወዳደሩት ክራሳቸው ጋር ብቻ ነው። የራሳቸውን ውጤት ባሻሻሉ ቁጥር ስኬታቸውም እየተሻሻለ ይሄዳል።

በሕይወት ውጣ ውረድ ውስጥ የቱንም ያህል ሽቅብ ወደ ላይ ብንወጣ ይህ የስኬታችን መስኪያ አይሆንም። ስኬት የሚለካው ከላይ ቀልቀል ወርደን በወደቅን ቁጥር ለመነሳትና ተመልሰን ወደ ላይ ለመፈናጠር በምናደርገው ትግል ነው። ወድቆ የመነሳት ብቃት የስኬት መስኪያ ሊሆን ይችላል።

እያንዳንዱ የስኬት ታሪክ የታላቅ ወድቀት ታሪክም ነው

ውድቀት የስኬታችን አቋራጭ መንገድ ሊሆን ይችላል። የአይ. በ. ኤመ. ስር ቶም ዋትሰን እንዲህ ብሏል። "ስኬታማ ስመሆን ከፈለጋችሁ የውድቀታችሁን መጠን በዕጥፍ አብዙት!"

ታሪክን ልብ ካልን የብዙዎቹ ስኬታማ ሰዎች ታሪኮች የታላቅ ወድቀት ታሪኮችም ናቸው። ግን ብዙ ሰዎች የውድቀቶችን ታሪክ ልብ አይሉም። እንዲሁ የመጨረሻውን ውጤት በማየት ብቻ ያ ስው እንዴት

ዕድላችንን ሊሆን እንደቻለ ማለብን ይመርጣሉ። በደፈናው "በተገቢው ሰዓት እና በተገቢው ቦታ ላይ ስለተገኘ ነው ስኬታማ የሆነው" ማለት ይቀናቸዋል።

አንድ ዝነኛ የሆነ ታሪክን አስቲ ላካፍላችሁ... ይህ ሰው ገና በ21 ዓመቱ በንግዱ ዓለም ኪሳራ ደረሰበት። በ22 ዓመቱ ከህግ ትምህርቱ ተሰናበተ። 24 ዓመት ሲሞላው ደግሞ ሁለተኛውን የንግድ ኪሳራ አስተናገደ። በ26 ዓመቱ ፍቅረኛው በሞት ተነጠቀ። 34 ዓመት ሲሆነው ለምክር ቤት ተወዳድሮ ሳይሳካለት ቀረ። በ45 ዓመቱ ለሴናተርነት ተወዳድሮ ተሸነፈ። በ47 ዓመቱ ምክትል ፕሬዚዳንት ለመሆን ያደረገውን ውድድር በሽንፈት አጠናቀቀ። 49 ዓመት ሲሞላው ለሴናተርነት በድጋሚ ተወዳድሮ አሁንም ተሸናፊ ሆነ። በመጨረሻ በ52 ዓመቱ ግን የአሜሪካ ፕሬዚዳንት ለመሆን በቃ። ይህንን ሰውዬ መቼም አታጡትም ብዬ አስባለሁ። ሰውዬው አብርሃም ሲንክን ነው።

እዚህ ጋ ሲንክንን የውድቀቶች ተምሳሌት ልናደርገው ይቻላልን? ገና በመጀመሪያው ውድቀቱ አንገቱን እንደ ደፋ ራሱን ከውድድሩ አግልሎ ወደ ሕግ ትምህርቱ መመለስ ይችላል ነበር። ግን ለሲንክን ሽንፈት የሰኬት መለሳል እንጂ የውድቀት መጨረሻ አልሆነውም።

በ1913 ሲ ዲ ፎርስት የተባለው የትሮይድ ቲዩብ ፈልሳራ በወረዳው ባለስልጣን ክስ ተመስርቶበት ነበር። የክሱ ጭብጥ የአትላንቲክ ውቅያኖስን አቆራርጦ ድምፅ ሊያስተላልፍ የሚችል መሣሪያ አሠራለሁ ብሎ ለዎችን በማጭበርበር አክሲዮኖችን እንዲገዙ ለማድረግ ሞክሯል የሚል ነበር። በወቅቱ ሰውየው በጎብረተሰቡ ዘንድ ክፉኛ ተወግዞ ነበር። አስቲ አሁን ይሄ ቴክኖሎጂ ባይኖር ምን ይውጠን እንደነበር አስቡት?

የታህሳስ 10፣ 1903 የኒውዮርክ ታይምስ አትም በርዕሰ - አንቀጽ የራይት ወንድማማቾች በቀጣዩ ሳምንት ከአየር የሚከብድ ብረት ሆኖ ሳለ በአየር ላይ እንዲበር አቅደው ስለፈጠሩት ማሸን፣ "ፍጹም የማይሳካ የበረራ ሙከራ" የሚል ይዘት ያለው ዕሉፍ አውጥቶ ነበር። ከሳምንት በኋላ ግን የራይት ወንድማማቾች በኪቲ ህውክ ያንን መቼም የማይረሳ የተሳካ የበረራ ሙከራቸውን ለማድረግ በቅተዋል።

በ65 ዓመት ዕድሜው ኮሎኔል ሳንደርስ የነበረው አንጡራ ሀብት እንዲት የወላለቀች መኪናና ከጡረታ የተረፈ የአንድ መቶ ዶላር ቼክ ብቻ ነበር። ምን ሲሠራ እንደሚችል ሲያስብ የአናቱ ስጋ መጥበሻ ምድጃ ታወሰው። ያንን ከሠራ በኋላ የመጀመሪያውን ሽያጭ ለማካሄድ ግን በግምት ከአንድ ሺህ በላይ በርችን እያንኳኳ ለለዎች የምድጃውን ጠቀሜታ ማስረዳት ነበረበት። እኛ ብንሆን ኖሮ ግን ምናልባትም ከሶስት ወይም ከአስር አሊያም ከመቶ ሙከራዎች በኋላ የምንችለውን ሁሉ አድርገናል ብለን እንተወው እንደነበር እናስብ።

ካርቱኒስቱ ዋልት ዲዝኒ ከብዙ ጋዜጣ አሳታሚዎች ምንም ተለጥኦ የለህም የሚሉ በርካታ ተስፋ አስቆራጭ ምላሾች ደርሰውታል። አንድ ቀን ከአንድ ቤተ-ክርስቲያን አቅራቢያ ቀለም በመቀባት ላይ ሳለ በቤተ-ክርስቲያኗ ቁስ የተወሰኑ የካርቶን ስዕሎችን ይሠራ ዘንድ ተጠየቀ። ያንን በመሥራት ላይ ሳለ ያጋጠመችው አስገራሚ ዓይጥ ለሚኒ ማውዝ ፈጠራ ክፍተኛውን እገዛ አድርጋለታለች።

ስኬታማ ሰዎች ታሳሳቅ ሥራዎችን እይዞረም፤ ትናንሽ ነገሮችን በታሳቅ መንገዶች ይሠሯቸዋል እንጂ

አንድ ቀን በከፊል መስማት የተሳነው የአራት ዓመት ህፃን ልጅ ከመምህሩ የተሰጠውን ማስታወሻ ዕሉፍ ይዞ ወደቤቱ ተመለለ። እናትየው ማስታወሻውን ገልጣ ስታነበው "ያንቺው ቶሚ ለመማር ብቁ ያልሆነ ደደብ ነውና ለምን ከትምህርት ቤቱ አታስወጪውም?" ይላል። እናትየውም ምላሽ ሰጠች። "የኒው ቶሚ ደደብ አይደለም። አኔው ራሴ አስተምረዋለሁ!" ከዚያን ቀን ጀምሮ ራሷ እያስተማረች አላደገችውና ዓለም ታላቁን ዝነኛ የፈጠራ ሰው ቶማስ ኤዲሰንን ለማግኘት በቃ። ቶማስ ኤዲሰን መደበኛ ትምህርት የተከታተለው ለሶስት ወራት ብቻ ነው።

ሄንሪ ፎርድ የዛሬን አያድርገውና በፈለሰሩት የመጀመሪያ መኪና ላይ ኩሼኒት ሲያስገባ ግጣሟን ረስቶ ሳያስገባ ቀርቷል።

ታዲያ የእነዚህን ሰዎች ውድቀቶች ታስተውሏቸዋል? የውድቀት አርአያ ትሏቸዋል? ስኬታማ መሆን የቻሉት ትግሮቻቸውን ተጋፍጠው ሊፈቷቸው በመቻላቸው ነው። ለፀለምተኛ ሰዎች ግን እነዚህ ሰዎች የተሳካላቸው... በቃ ዕድል ፈቷን ስላዘረችላቸው ነው።

ሁሉም የስኬት ታሪኮች የትላልቅ ውድቀት ታሪኮች ናቸው። ልዩነቱ ስኬታማ ሰዎች በወደቁ ቁጥር ነጥረው መነሳት መቻላቸው ብቻ ነው። ይህ ወደ ፊት መውደቅ ተብሎ ይጠራል፤ ወደ ኋላ ሳይሆን አንድ እርምጃ ወደፊት መውደቅ። ከውድቀት እየተማሩ ወደፊት መገስገስ።

በ1914 የ67 ዓመት የዕድሜ ባለፀጋ የነበረው ቶማስ ኤዲሰን ፋብሪካው በእሳት ቃጠሎ ባቢያ ወደመበት። የኢንፎር-ነስ ክፍያው እዚህ ግባ የሚባል አልነዘረም። አዛውንቱ ኤዲሰን ዕድሜውን በሙሉ የሰሩበት ሀብት ንብረቱ ሲወድምበት የሰጠው ምላሽ አጅግ አስገራሚ ነበር። "በመከራም ውስጥ እንኳን ትልቅ ድል አለ። ሁሉም ስህተቶቻችን እዚህ ወድመውልናል። እግዚአብሔር ይመስገንና አሁን እንደ አዲስ መጀመር እንችላለን" ያለው ኤዲሰን ከሦስት ሳምንታት በኋላ ፎኖግራፍን ሊፈለስፍ በቅቷል። ቀኖ አመለካከት ማለት ይሄ ነው!

ከዚህ ለጥቆ ክበርካታ የወደቀ መነሳት ትግል በኋላ ስኬትን የተገኘው የሌሎች ሰዎች አጫጭር ምሳሌዎች ቀርበዋል።

- ቶማስ ኤዲሰን ብርሃን ሰጪ አምራች ከመፈለሱ በፊት ቢያንስ አንድ ሺህ ጊዜ መከራዎችን እድርጎ አልተላካለትም።
- ሄንሪ ፎርድ በአርባ ዓመት ዕድሜው መኖሪያ ድህ ነበር።
- ሲ ኢየሱስ በህምሳ አራት ዓመቱ በሄንሪ ፎርድ ሁለተኛ ከሥራ የመባረር ዕጣ ገጥሞት ነበር።
- ቤትሆሽን ወጣት ሳለ የሙዚቃ ተሰጥኦ በጭራሽ እንደሌለው ተነግሮት ነበር። ሆኖም ጳጳሱም አጅግ በጣም ምርጥ የሆኑ ሙዚቃዎችን ከማበርከት አልባዘነም።

ውድቀትን ማስቀረት አይቻልም። ነገር ግን እንደ መንደርደሪያ ኃይል ልንጠቀምበት እንችላለን። ትሁትነትንም ልንማርበት እንችላለን። በውድቀታችን ጊዜ ብርታትንና ችግርን የመቋቋም ታላቅ ፅናትን እናገኛለን። ስለዚህ እሸናፊዎች እንጂ ተሸናፊዎች ላለመሆን እንጣር። ፍርሃትና ጥርጣሬን እናስወግድ። ፍርሃትና ጥርጣሬ አዕምሯችን በሙሉ አቅሙ እንዳይሰራ እንቅፋት ሊሆኑበት ይችላሉና።

ከእያንዳንዱ ሽንፈታችሁ በኋላ ምን እንደተማራችሁ ራሳችሁን ጠይቁ። የዚያን ጊዜ ብቻ ነው በእንቅፋትነት የተጋረጡባችሁ ነገሮች እንደ ድንጋይ መወጣጫ መሰላል ልትጠቀሙባቸው የምትችሉት።

የምታስቡ ከሆነ፡-

- ▲ ተሸንፈዋል ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ በርግጥም ተሸንፈናል።
- ▲ ሸጠችሁም ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ በርግጥም ሸጠችሁም።
- ▲ ማሸነፍ ፈልጋችሁ እንደምትሸነፉ ማሰብ ከጀመራችሁ በርግጥም ከዚች ቅፅበት ጀምሮ መሸነፍ ጀምራችኋል።
- ▲ ምርጥ ነጃ ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ በርግጥም ምርጥ ነጃዎች ናችሁ።

በዚህ ዓለም ስኬትን የምናገኘው ከሀሳባችን ውስጥ ስናመነጨው ነው፤ ስለዚህም፡-

- ▲ ትልቅ ከመሆናችሁ በፊት ትልቅ ስለመሆን ማሰብ ስለባችሁ።
- ▲ ስለራሳችሁ ዘላለም ቢሆን እርግጠኛ ልትሆኑ ይገባል። የዚህን ነው የሸሸናፊነቱን ስልማት የምታገኙት።
- ▲ የሕይወት ትግል የሸሸናፊነት ስልማት ለጠንካራና ፈጣነ ሰው ሳይደርሰው ይቻላል። ሆኖም ቀረ ስልማቱን የሚጠሰደጠ ፈጣንና ጠንካራ ነጃ ብሎ የሚደሰበው ሰው ነው።

በዓለማችን ካሉ ፍጡራን በእጠቃላይ የሰው ልጆችን የሚያክል አካላዊ እፈጣጠሩ ያልተሟላ ፍጡር አይገኝም። የሰው ልጅ እንደ ወፍ መብረር አይችልም፤ በሩጫም ከነብር ጋር አይመጣጠንም፤ የእዞን ያህል መዋኘት፤ የጣጣን ያህል ዛፍ መውጣት አይችልም፤ የንስርን ዓይነት የዕይታ ችሎታ የሰውም። የሰው ልጅ ከየትኛውም ፍጡር የባለ ደካማ እንደመሆኑ ትንኝ እንኳ ነድፋ ለሞት ልታበቃው ትችላለች። ነገር ግን ተፈጥሮ ሚዛናዊ ናትና ለሰው ልጅ የማለብ ችሎታን ችራዋለች። ስለዚህ የሰው ልጅ አካባቢውን መፍጠር ሲችል እንስሳት ግን እካባቢያቸውን ተላምደው ለመኖር ይገደዳሉ።

ይህንን ታላቅ ስጦታ (የማለብ ኃይልን) ሙሉ በሙሉ የሚጠቀሙበት የሰው ልጆች ግን አጅግ በጣም ጥቂቶች ናቸው።

ውድቀት ሁለት ዓይነት ነው። እንደኛው ድርጊቶችን ያስምንም ጥልቅ ቅድመ - አላቤ በመከወን የሚከለት ውድቀት ሊሆን፤ ሁለተኛው መልካም ነገሮችን ለመከወን እለበው ሳይተገብሩት ሊቀሩ የሚከለት ውድቀት ነው። በሕይወት ጉዳና ላይ የማለብ ችሎታን ሳይጠቀሙ መንዝ ልክ ሳያነጣጥሩ እንደመተኮስ ይቆጠራል።

ሕይወት ልክ እንደ ምግብ ቤት ናት። ላህናችንን ይዘን ያሻንን የምግብ ዓይነት እንመርጥና በመጨረሻ እንከፍላለን። መክፈል እስከቻልን ድረስ በሕይወታችንም የፈለግነውን ነገር ማግኘት እንችላለን። ምግብ ቤቱ ካለንበት ድረስ እንዲመጣልን የምንጠበቅ ከሆነ ዕድሜ ልካችንን ሳንመግብ እንችላለን። በሕይወትም ላይ የምትፈልጉትን ከመረጣችሁ በኋላ ለሰኬት ለመብቃት ተገቢውን (ተመጣጣኝ) ዋጋ መክፈል ይኖርባችኋል።

ሕይወት የምርጫዎችና የስምምነቶች መድረክ ናት!

“የሕይወት ጉዳና የዕድል ጉዳይ ሳይሆን የምርጫ ጉዳይ ነው። መፃፊ ሕይወታችን ቅመን የምንጠብቀው ሳይሆን በትጋት የምናስመልመው ነው።”

ዊልያም ጂኒንግስ ብራያን

ይህ የዊልያም ጂኒንግስ ብራያን እባባል እርስ በርሱ የሚቃረን ይመስላል። ሕይወት የምርጫዎችና የስምምነቶች መድረክ መሆኗ የሚቃረን ይምስል እንጂ አይደለም። ሕይወት በምርጫ የተሞላች ከሆነች ስምምነቱ እስፋላለች የሚሆነው የቱ ላይ ነው? ግን ስምምነትም በራሱ ምርጫ ነው። እንደሚከተለው እናየዋለን፡-

ሕይወት በምርጫዎች የተሞላችው አንዲት ነው?

ምግብ አብዝተን ስንበላ ወፍራም የመሆንና ጤናን የማጣት ምርጫን መረጥን ማለት ነው፤ መጠጥ አብዝተን ስንጠጣ በነጋታው ጠዋት ራስ ምታት እንዲይዘንና ቀስ በቀስ የጤና መታወክ እንዲደርስብን መረጥን ማለት ነው፤ ጠጥተን ካሽከረከርን በሚፈጠረው አደጋ የመሞት አሊያም ለው የመግደል ምርጫን መረጥን ማለት ነው፤ ለዎችን በሕመማቸው ጊዜ ካስታመምናቸው አኛም ሰንታመም ተመሳሳዩን አገልግሎት ለማግኘት መረጥን ማለት ነው፤ ለሌሎች ሰዎች ማሰብ ካቆምን ሌሎችም እንዳያስቡልን መረጥን ማለት ነው።

ምርጫዎች ሁሉ የራሳቸው ጣጣ አላቸው። ምርጫዎችን ለመምረጥ ነፃ ብንሆንም ቅሉ ከዚያ በኋላ ምርጫችን እኛን ይቆጣጠረናል። እኩል ያለመሆን እኩል ዕድል ነው ያለን። መምረጡ የእኛ ፋንታ ነው። ሕይወት የፈለገውን ዓይነት ቅርጽ እየሠራ ከሚኖር ሽክላ ሠሪ ጋር ትነፃፀራለች። አኛም ሕይወታችን የፈለገውን ቅርጽ እንዲይዝ መምረጥ እንችላለን።

ሕይወት በስምምነቶች የተሞላች የምትሆነው አንዲት ነው?

ሕይወት ደስታና ጭፈራ ብቻ አይደለችም፤ ሕመምና ስቃይም ጭምር ናት። ያልተጠበቁ ነገሮች በድንገት ይከሰታሉ። ሳይታለብ ሁሉም ነገር ግልብጥብጡ ይወጣል። መጥፎ ክስተቶች ጥሩ ሰዎች ላይ ይከሰታሉ። በድንገት የሚከሰቱ አካላዊ ጉዳቶች እና የተፈጥሮ አደጋዎች ከአቅም በላይ የሆኑ ክስተቶች ናቸው። ወላጆቻችንን አሊያም የምንወለድበትን ሁኔታ መምረጥ እንችልም። ኳሷ ወደማትፈልጉት አቅጣጫ ተወርውራ ከሆነ ክልብ አዝናለሁ። ሆኖም አሁን ካላችሁበት ሁኔታ ተነስታችሁ ሕይወታችሁን እንዴት ለመቀጠል አስባችኋል? በማማረር ወይስ ኳሷን ካለችበት አንስታችሁ ወደ ምትፈልጉት አቅጣጫ በመወርወር ከኳሷ ጋር መሮጥ? ይህን የመወለን ምርጫው የናንተ ነው።

ቀኑ ፀሀያማና የጠራ ከሆነ ሀይቁ ላይ በተለያዩ አቅጣጫ የሚንሳፈሩ በመቶዎች የሚቆጠሩ መርከቦችን ማየት ይችላል። ምንም እንኳን ነፋሱ የሚነፍሰው ወዳንድ አቅጣጫ ቢሆንም፤ መርከቦቹ የሚነጉዱት በተለያዩ አቅጣጫ ነው። አቅጣጫቸው የሚወለነው ደግሞ እንደ ሽራ አወጣጠራቸው ነው። በሕይወታችንም ላይ እንዲሁ። የነፋሱን አቅጣጫ መወለን ባንችልም፤ የምንሄድበትን አቅጣጫ የመወለኑ ምርጫ የራሳችን ነው።

“ጤና፣ ደስታና ሰኬት የሚገነቡት በእያንዳንዱ ሰው የመታገል ብቃት ላይ ነው። በሕይወታችን የሚገጥሙን ክስተቶች በራሳቸው ትስቅ እይባሉም- ትስቅ የሚሆኑት ስለሚገጥሙን ክስተቶች የምናደርጋቸው ነገሮች ናቸው።”

ጆርጅ ስለን

የሚያጋጥሙንን ክስተቶች መቆጣጠር ባንችልም እንኳን እመለካከታችንን መቆጣጠር (መወሰን) እንችላለን። ምርጫው ድል አድራጊ አሊያም ተጠቂ እንድንሆን የመምረጥ ጉዳይ ነው። ዕጣ-ፈንታችንን የሚወሰነው አሁን ያሰንበትን ሁኔታ ሳይሆን ከአሁን ወዲህ የምንወስዳቸው ሕይወታዊ እርምጃዎች ናቸው።

ቀስተ ደመናን ለመፍጠር የዝናብና የፀሀይ መኖር ግድ ነው። በሕይወታችንም ላይ ደስታና ሀዘን፣ ጥሩና መጥፎ ገጠመኞች መክሰታቸው አይቀሬ ነው። መጥፎውን ገጠመኞችን በጥሩ ሁኔታ ከተወጣነው ያጠነክረናል። በሕይወታችን ዙሪያ የሚከሰቱትን ክስተቶች መቆጣጠር ባንችልም፤ እነዚህን ክስተቶች እንዴት በአግባቡ ለመያዝ እንደምንችል መወሰን እንችላለን።

የሰው ልጆች ልክ እንደ የዝግባ ዛፍ ምርጫ የሌላቸው አይደሉም። የዝግባ ዛፍ ትልቅ ዛፍ የመሆን አሊያም የቀንድ አውጣ ምግብ ያለመሆን ምርጫ የለውም። የሰው ልጆች ግን ምርጫዎች አሏቸው። ለምሳሌ ተፈጥሮ ሉሚ ስትሰጠን ወይ ማማረር አሊያም የሉሚ ጭማቂ መሥራት ዓይነት ምርጫዎች ይኖረናል።

አንዳንዴ እንደሚከሰተው ነገሮች ሲበላሹ ኃላፊነት በተሞላበት መንገድ አግባብ የሆነ ነገር ማድረግ፤ አሊያም በዘፈቀደ የማስተናገድ ምርጫው የእናንተ ነው።

አንድን ሰው ስለኪታማነት የሚያበቁ መስዶ ባህሪያት

1. ልባዊ መሻት (ፍላጎት)

ስኬታማ ለመሆን ያለን ጉጉት አንድን ዓላማ ከግብ ሰማድረስ ካለን ጠንካራ ፍላጎት ይመነጫል። ናፖልዮን ሃል እንዲህ በማለት ጽፏል፡- “የሰው ልጅ አዕምሮ አገኘዋለሁ ብሎ ያመነበትን ማንኛውም ነገር ያገኘዋል።”

በእንደ ወቅት እንደ ወጣት ሶቅራጥስን የሰከት ምስጢር ምን እንደሆነ እንዲነገረው ጠየቀው። ሶቅራጥስ ከወጣቱ ጋር በነጋጋው ወጣት ከወንዙ ዳርቻ ለመገናኘት ቀጠሮ ያዘ። በነጋጋው ዘላቂም እየተረመዱ ወደ ወንዙ ገቡ። ወግው እንገታቸው ላይ ሲደርስ በደንገት ሶቅራጥስ ልጁን ገኝቶ ወዘው ወስኖ ደፈቀው። ልጁ ለመመጣት ቢታገልም፣ ገልበቱ ከሶቅራጥስ ጋር ሲመጣጠን ስላልቻለ ጥረቱ አልተሳካለትም። በመጨረሻ ወጣቱ ፊቱ ጠደ ለማደዳት መቀየር ሲጀምር ሰቀቀው። ልጁ አየር ስዋ ከተረጋጋ በኋላ ሶቅራጥስ ጥያቄውን አቀረበለት። “ለመሆኑ ውግ ወስኖ ሳለህ ከምንም ነገር ዘላይ አስፈልጉህ የነበረው ነገር ምንድነው?” ልጁ ሳያመታ “አየር!” ሲል መሰለለት። “የሰከትም ምስጢር ይህ ነው። ፍክ አየር የፈለግከውን ያህል ሰከትንም ፈልገውና ታገኝዋለህ። ሌላ ምስጢር የሰውም” አለው ሶቅራጥስ። ትክክል ብሏል - ሌላ ምንም ምስጢር የሰውም።

ክልብ መሻት የውጤታማ ጉዞ ዋነኛ መነሻ ነጥብ ነው። በፍንጣሪ አላት በቂ መቀት ማግኘት እንደማይቻል ሁሉ ደካማ ፍላጎትም ታላቅ ውጤትን ሊያስገኝ አይችልም።

2. መስዋዕትነት መክፈል:-

“ስኬታማ ለመሆን መጣረን ተውና ተፈላጊ እሴት ያለውን ለው ሆን!”

አልበርት አንስታይን

ቁርጠኝነትን ለመገንባት የሚያስፈልጉን ሁለት ቋሚ ምስላዎች ታማኝነትና ጥበብ ናቸው። ይህንን አባባል ይበልጥ ለማብራራት እንደ ሥራ እስኪያጅ ለበታች ሠራተኛው የተናገረውን እዚህ ጋር መጥቀስ ይኖርብናል። “ደኅንነት ማለት ኪሳራ እየደረሰብህም ቢሆን መስዋዕትነት መክፈል ሲሆን ጥበብ ደግሞ እንዲህ ዓይነቱን የሞኝነት ተግባር አለመፈፀም ነው።”

የተዋጣለትና ስኬታማ ለው መሆን የሚቻለው ከአስተሳሰባችንና ከምናደርጋቸው ውሳኔዎች በመነሳት ነው። ምን ዓይነት አስተሳሰብ ሕይወታችንን እንደሚለውጠው መወለኑ የእኛ ፋንታ ነው። ከላይ እንደተጠቀለው ስኬት በድንገት የሚከሰት ላይሆን የአመለካከታችን ውጤት ነው።

ለማሸነፍ መጣር መስዋዕትነትን ይጠይቃል

ላለመሸነፍ መጫወትና ለአሸናፊነት መጫወት እጅግ የተለያዩ ነገሮች ናቸው። ለአሸናፊነት መጫወት የሚፈጥረው ጉጉትና በጨዋታው ወቅት የሚከፈለው መስዋዕትነት ለየት ያለ ነው። በተቃራኒው ላለመሸነፍ ስንጫወት የምንጫወተው ከደካማነት በመነሳት ይሆናል። ላለመሸነፍ ስንጫወት ዋነኛው ዓላማችን ውድቀትን መሸሽ ነው። ሁላችንም የምንፈልገው ማሸነፍን ይሁን እንጂ ለዚያ ቅድመ - ዝግጅት የሚከፈለውን መስዋዕትነት ለመክፈል የተዘጋጁ ጥቂቶች ናቸው። ለአሸናፊነት የምንጫወተው በልባዊ ቁርጠኝነትና በተነሳሽነት መንፈስ ሲሆን ላለመሸነፍ የምንጫወተው ግን በነገሩ ይህን ያህል ሳንመሰጥ (የግብር ይውጣ ዓይነት) ነው።

ህላባዊ መሰናክሎች እዚህ ላይ አይኖሩም፤ መቼም ቢሆን አይኖሩም። የጉዞዎችን መዳረሻ ነጥብ መልህቅን ጥሎ ጉዞን በማቆም እሊያም እንዲሁ በውሃ እየተነዱ በመጓዝ አይደረስበትም። መድረስ የምንችለው በነፋሱ አቅጣጫም ሆነ በተቃራኒው ጉዞዎችን ሳናቋርጥ በመጓዝ ብቻ ነው።

ማንኛውንም እስልጣኝ ስታገኙ በምርጥና ምርጥ ባልሆነ ቡድን መሀከል ያለውን ልዩነት ጠይቁት። በተጨማሪም እነሳዊ ብቃት፣ ተሰጥእና ችሎታ ላይ የሚኖረው ልዩነት በጣም ትንሽ እንደሆነ ይነግራችኋል። ትልቁ ልዩነት የሚከሰተው በተነሳሽነት ስሜት ላይ ነው። ምርጡ ቡድን ለማሸነፍ ማንኛውንም መስዋዕትነት ለመክፈል ቁርጠኛ መሆኑ ተጨማሪ ኃይል ሰጥቶታል። ለማሸነፍ ያላቸው ቁርጠኝነት ይህ ነው እይባልም። ለማሸነፍ ቁርጠኛ የሆነ ቡድን ግጥሚያው ከበድ ባለ ቁጥር፡-

- ✓ ለጨዋታው የሚሰጠው ግምትም ይበልጥ ይጨምራል፤
- ✓ የማሸነፍ ፍላጎቱ በዚያው ልክ ይንራል፤
- ✓ የቡድኑ ብቃትም በዚያው ልክ ከፍ ያላል
- ✓ በመጨረሻ ድሉም እጅግ ጣፋጭ ይሆናል

እዳዲስ መሰናክሎች (ፈተናዎች) እዳዲስ ብቃቶችን ይፈጥራሉ። የብዙ እትሌቶች ከፍተኛ ብቃት ጉልቶ የሚታየው የማሸነፍ ዕድላቸው እጅግ ጠባብና እዳጋች መስሎ በሚታይበትና ከባድ ፋክከር ባለበት ውድድር ላይ ነው። ያን ጊዜ ነው እትሌቶቹ ወደ ተከማቸው ውስጣዊ ኃይላቸው በጥልቀት የሚዘምቱት።

“ልምምዱ አዝሱን ለማቆም ሲዳዳን በአዕምሮዬ ብልጥ የሚበዘው ተጋጣሚዬ በዚህች ቅሬታ ምን እያደረገ እንደሆነ ነው። እርሱ ልምምዱን አጠናክሮ እየሠራ መሆኑን ሳስብ እኔም ጠንክረ ለመሥራት ወደ ልምምዱ እመለስሁ። ዕረፍት እያደረገና ሻወር እየወለደ ነው ብዬ ካሳብኩኝማ የበለጠ ጠንክረ ልምምዱን እሠራለሁ።”

ዳን ጋብል፡ በፈለሰንን (ነፃ ትግል)
የኦሎምፒክ ጳውሎስ ሚዳሊድ ተሸላሚ

ስኬት የደረጃ ዕድገት አይደለም። ግን በደረጃ ዕድገት ውስጥ ስኬት አለ። አንዳንድ ሰዎች የመሸነፍ ፍርሀት ለሰሚያድርባቸው ቀድሞውንም መሞከሩን አይደፍሩም። እነዚህ ሰዎች ባሉበት ደረጃ መቆየትም አይፈልጉም። ምክንያቱም ከሌላው ወደ ጎሳ መቅረት ይመስላቸዋል። በሁለቱም በኩል ለጋቱ እንዳለ ነው። በገላጣው ባህር ላይ የሚጓዙ መርከቦች የማዕበል ስጋት እንዳለባቸው ይታወቃል። ሆኖም ይህን ስጋት በመፍራት ወደቡ ጋር እንደቆሙ ቢቆዩ መዛጋቸውና መበላሸታቸው አይቀርም። መጀመሪያውን መርከቦች የተሰሩት ለመቆም አይደለም። ለአሸናፊነት በመጫወትና ላለመሸነፍ በመጫወት መሀከል ያለው ልዩነት ተገቢውን መለዋዕጉነት ከመክፈልና መፃፂ አደጋዎችን ከመጋፈጥ ጋር ይያያዛል። ለማሸነፍ የሚጫወቱት በተለያዩ ጫናዎች ውስጥ በማለፋቸው እየጠነከሩ ሲሄዱ፣ ላለመሸነፍ የሚጫወቱት ግን እንዴት ስኬታማ እንደሚሆኑ ላያውቁት ይቀራሉ።

የተለያዩ ጫናዎች (መለናከሎች) ለማሸነፍ የሚጫወቱ ሰዎችን ይበልጥ እንዲጠነክሩ ያደርጓቸዋል። ላለመሸነፍ የሚጫወቱትን ግን ጉልበታቸውን በመምጣት ደካማ (ብቃት የለሽ) ያደርጓቸዋል። ለማሸነፍ ፅኑ ፍላጎት ቢኖራቸውም እንኳን ብቃታቸውንና ኃይላቸውን አሟጠው እንዳይጨርሱ ይለጋሉ። ስለዚህ ለማሸነፍ በመጣጣር ላይ አትኩረታቸውን ከማሳለብ ይልቅ በሚያጧቸው ነገሮች ስጋት የያዙትንም እያጡ ይሄዳሉ።

ተሸናፊዎች ሁሌም ቢሆን ደንገነቱ የተጠበቀ (ዋስትና ያለው) ነገር ላይ ሊያተኩሩ፣ አሸናፊዎች አጋጣሚዎች ላይ ያተኩራሉ። ተሸናፊዎችን ከሞት በላይ መኖር ያስፈራቸዋል።

መሸነፍ (መውደቅ) ወንጀል አይደለም፤ የማሸነፍ ብቃትን ማጣት ግን ወንጀል ሊሆን ይችላል።

“በየትኛውም የሙያ መስክ ላይ ቢሆን የሁሉም ሰው ሕይወታዊ ስኬት የሚወስነው ሰላቀ ምርጥ ሕይወት በሚከፍለው መስዋዕትነትና ባለው ቁርጠኝነት ላይ ተመስርቶ ነው።”

ቪንስ ሱምባርዲ

በአቋም መፅናት ወደ ቁርጠኝነት ይመራል

በምርጫዎችና ግዴታዎች መሀከል ሰፊ ልዩነት አለ። ምርጫዎች ለድርድር ሊቀርቡ ይችላሉ፤ ግዴታዎች ግን አይቀርቡም። ምርጫዎች የራሳቸው የሆነ ጫና ቢኖራቸውም የግዴታዎች ጫና ግን ከፍተኛ ነው። ለዚህም ነው ግዴታዎች ዋጋ ይኖራቸው ዘንድ ጠንካራ የሆነ የእሴት ስርዓት የሚያስፈልገን። ግዴታዎች አቋሙ-ፅኑ ሲያደርጉን አቋሙ-ፅኑነታችን በተዘዋዋሪ ቁርጠኝነታችንን ይጨምራል።

3. ኃላፊነትን መቀበል፡-

“ክስብ በምንፈልገውና በምንወደው ተግባር ላይ ስንሰማራ ውጤታማነታችን በጣም የጉላ ነው።”

ጆርጅ ግሪተር

መልካም ሥነ-ምግባር ያላቸው ሰዎች ኃላፊነትን ይቀበላሉ። ጥሩ ጥሩ ውሳኔዎችን በመወሰንም ሕይወታቸውን በስርዓት ይመራሉ። ኃላፊነትን መቀበል መፃኢ አደጋን መጋፈጥና ተጠያቂነትን ስለሚያስከትል አንዳንድ ላይመቸን ይችላል። ስለዚህ ብዙ ሰዎች ከኃላፊነት በመሸሽ በራሳቸው ምቹ ዓለም ውስጥ መኖሩን ይመርጣሉ። በሕይወታቸው ውስጥ ነገሮችን ከመፍጠር ያልቅ በራሳቸው ጊዜ እንዲከለቱ ይጠብቋቸዋል። ኃላፊነትን መቀበል ማለት በጥንቃቄ አስቀድሞ የታለበባቸውን መፃፂ አደጋዎች በሞኝነት ላይሆን በብልህነት መጋፈጥ ማለት ነው። አስፈላጊውን ነገር ግራ-ቀኙን አይቶ በጥንቃቄ ከመዘነ በኋላ ውሳኔ መወሰንን አሊያም ወደ ተግባር መሸጋገርን ያመለክታል። ኃላፊነት የሚለማቸው ሰዎች ራሳቸውን የዓለማችን ባለዕዳ ወይም ሽክም አድርገው አይመለከቱም።

- ቀጠላን በማዳከም ብሰሰግናን ማምጣት አይቻልም።
- ደካማውን ለማወንከር ወንጌራውን ማደከም መፍትሔ አይሆንም።
- በበታመን ደዘ ማደረግ ደዘውን ይዘታም አይደርገውም።
- ደሞዝ ክፋሪን በሚያደርግ ደሞዝ ተቀባሪን ማሳደግ አይቻልም።
- የአንድን ሰው ፈጣሪነትንና ነፃነትን በመገደብ መልካም ሥነ-ምግባርን ማስፈን አይቻልም።
- የመደብ ልዩነትን በመስበክ የሰዎችን ወንጀማማችነት ማቅሰብ አይቻልም።
- ሰዎች ራሳቸው ሲሠሩት የሚችሉትን ሥራ እና ስላሳቸው ብቻ በቀሚነት እርዳታ አይሰጡትም።

- አዘርህም ሲንከን

በበረዶ የተገነባ ተራራ እየወጣችሁ ወይም ጦርነት ውስጥ እያላችሁ የምትፈፀሙት ትንሽ ስህተት ለሞት ሊያበቃችሁ ይችላል። ነገር ግን ብዙዎቻችን ለምንስራቸው ስህተቶች የምንሰጣቸው እፀፈታዎች ከስህተቶቹ በላይ ጠቃሚ ናቸው። ጋላፊነት የሚሰማቸው ሰዎች ስህተታቸውን መቀበል ብቻ ሳይሆን ይማሩባቸዋል። እንዳንድ ሰዎች ግን ከስህተቶቻቸው አይማሩም። ስለስህተቶቻችን ልናደርግ የምንችላቸው ሦስት እማራጮች አሉ፡-

- እንቀበላቸዋለን፤
- እንክዳቸዋለን፤
- እንቀበላቸውና ከነርሱ በመማርም ዳግመኛ ላስመሳሳት እንጠነቀቃለን።

ለስተኛው እማራጭ ምንም እንኳን የሚከብድ ቢሆንም ውጤታማ መሆኑ እያጠራጥርም። ያለበለዚያ ድክመቶቻችንን የምንሸፋፍን ከሆነ እነሱን የሀይወታችን ዋና ማዕከል እናደርጋቸዋለን፤ ከማሸነፍ ይልቅ የድክመቶቻችን ጥገኛ እንሆናለን። ነገሮች በስህተት ሲከወኑ ፀለምተኞች የነቃፊነት ሥራቸውን ይጀምራሉ።

የአንድ ኩባንያ የቀድሞ ሥራ አስኪያጅ በጡረታ ሲገለሉ ለተተኪያቸው አዲሱ ሥራ አስኪያጅ ሁለት የታሸጉ ፖስታዎችን በስጦታ ያበረክቱለትና፤ “በጣም ከባድ የአስተዳደር ችግር ውስጥ እንደገባህ ከገመትክ ይህንን ቁ.1 የተሰኘውን ፖስታ ከፍተህ ውስጡ ያለውን አንብብ። እንደገና

ሌላ አጅግ በጣም ከባድ ችግር ከገጠመህ ደግሞ ይህንን ቁ.2 የተሰኘውን ፖስታ ክፈተው” ብለው ተሰናብተውት ሄዱ።

ከጥቂት ዓመታት በኋላ ሥራ አስኪያጁ ከበድ ያለ ችግር ገጠመውና በተመከረው መስረት ቁ.1 ፖስታን ከነዝናው አውጥቶ ክፈተው። በውስጡ ያገኘው ትንሽ ወረቀት ላይ “ስተፈጠረው ችግር የቀደሞውን ሥራ አስኪያጅ ተጠያቂ አድርገ!” የሚል ፅሁፍ ተጽፎበታል። እንደገና ጥቂት ዓመታት እንዳለፉ ሁለተኛው ከበድ ያለ ችግር ተከሰተና ቁ.2 ፖስታን ማንበቡ ገድሮ ሆነ። ፖስታው ውስጥ የተገኘው ፅሁፍ “ስቀጣዩ ተተኪህ የምታበረክትላትን ሁለት ፖስታዎችን እዘጋጅ!” ይላል።

4. ጠንክር መሥራት

“ዕድል? ስለዕድል ቅንጣት ታህል አስቤ አሳውቅም።

በዕድል ላይ ጥገኛ ሆኜ አሳውቅም። እንዲያውም ስለ ዕድል

ለሚያስቡ ሰዎች እፈራባቸዋለሁ። ስለዚህ ዕድል ጠንክር

መሥራት ይመስለኛል። ተጨማሪ ትርጉም ካለፈለገህ መልካም

አጋጣሚንና መጥፎውን ሰይጥ ማወቅ ማለት ነው - ዕድል።”

- ሱሲል ቦል

በድጋሚ ስኬት በድንገት የሚከሰት አለመሆኑን ላስታውሳችሁ። በሥነ-ምግባርና ቅድመ-ዝግጅት የምናገኘው ነገር ነው። ሁሉም አሸናፊ መሆንን ቢፈልግም በቅድመ-ዝግጅቱ መሰናዶ ወቅት መስዋዕትነትን ለመክፈል ዝግጁ የሆኑት ጥቂቶቹ ብቻ ናቸው። ስኬት መልካም ሥነ-ምግባርንና መስዋዕትነትን ይጠይቃል። ጠንክር መሥራትን ሊተካ የሚችል አጭራጭ መንገድ በፍፁም የለም። ሄንሪ ፎርድ፤ “ጠንክረህ በሠራህ ቁጥር ዕድለኛነትህ እየጨመረ ይሄዳል” ብሏል።

ዓለማችን በምርጫዎች የተሞላች ናት። እንዳንዶቹ ጠንክረው ለመሥራት ሲፈቅዱ ሌሎቹ ደግሞ እነዚህን ሰዎች ዳር ሆነው ለማየት ብቻ ይፈቅዳሉ።

“በቀን ውስጥ አስራ ሁለት ሰዓታት ብቻ ብሠራ ደስ ይስኛል።

ነገር ግን የመጀመሪያዎቹን ደህን የመጨረሻዎቹን አስራ ሁለት

ሰዓታት ገድ የለኝም።”

ኬመንስ ዊልሰን

የሆሊዲያዊ ሺን ሆቴል ሥራ አስኪያጅ

አንድ ሰው መዝገብ-ቃላት ስላለው ብቻ ጥሩ ቃላት ዐዋቂ እንደማይሆን ሁሉ ጠንክሮ ሳይሠራም ብቃት ሊኖር አይችልም። ባለሙያዎች ነገሮችን በቀላል መንገድ የሚሠሩበት ምክንያት የሚሠሩትን ማንኛውም ሥራ ስራ-መሠረቱን ጠንቅቅው በማወቃቸው ሳቢያ ነው።

“እንዲህ የተዋጣበት ሰዓሊኛስመሆን ምን ያህል ጠንክራ መሥራት እንደነበረብኝ ሰዎች ቢያውቁ ኖሮ ሥራዎች ይህን ያህል ባሳስደነቋቸው ነበር።”

ሚካኤል አንደሱ

“መካከለኛ ደረጃ ሳይ ያለ ሰው ካለው ኃይል፣ ጉልበት ወይም ትሉታ ሁሉ ስምስት በመቶውን ብቻ ለሥራው ያውሳል። ከህምሳ በመቶ በላይ ኃይላቸውን ለሚያፈሱ ሰዎች ዓለም በሞላ ባርኔጣውን ያነሳላቸዋል። ለእነዚያ ጥቂት ሰዎችና መቶ በመቶ ኃይላቸውን ሥራቸው ሳይ ለሚያፈሱ ሰዎች ግን ሁሉም በጥንቅሳቱ ይቆሙላቸዋል።”

አንድሪው ካርኒጊ

ሰኬታማ ሰዎች የሚጠይቁት ምን ያህል ብዙ ሥራ እንዳለ እንጂ ምን ያህል ጥቂት ሥራ እንደሆነ አይደለም። ደግሞም ብዙ ሰዓታትን ለመሥራት እንጂ ጥቂት ሰዓታትን ለመሥራት አይጓጉም። ምርጥ መብቀሾች በየቀኑ ሰብዙ ሰዓታት ልምምድ ያደርጋሉ። አሸናፊዎች ድሳቸውን ያገኙት ጠንክረው ለረዥም ጊዜ በመሥራታቸው እንደሆነ ያውቃሉ፤ በጥንካሬያቸውም ጥርጣሬ የላቸውም።

ማንኛውም የምንደሰትበት ነገር ሁሉ የረዥም ጊዜ ልፋትና የጠንካራ ሥራ ውጤት ነው። ሥራው የሚታይ ሆኖም ረቂቅ ጠቀሜታው እኩል ነው። ስለዚህ በሥራችን መከራት ብቻ ሳይሆን የሌሎችንም የሥራ ውጤት በአክብሮት እንመልከት። በርትተን በመሥራት የዕቅዳችንን እውን መሆን አሻግረን እንይ። አንዳንዴ በሥራችን ሌሎቹ ሊያደንቁን ቢችሉም አድናቆታቸው ተጨማሪ ደስታን ቢለግሰን እንጂ ዋነኛው ደስታችን የሚፈልቀው ከውስጥ ነው።

አንዳንድ ሰዎች መሥራት የሚያቆሙት ሥራ ባገኙበት ቅፅበት ነው። ስለ ሥራ አጦች የሚያትተውን አህዛዊ መረጃ ወደጉን እንተውና

ከልባቸው፣ በሙሉ አቅማቸው የሚሠሩ ጥሩ ሰዎችን ማግኘት በጣም አስቸጋሪ ነው።

ብዙ ሰዎች በባክነ ጊዜና በመዝናኛ ጊዜ መሀል ያለውን ልዩነት አያጤኑትም። የባክነ ጊዜ ማለት የተሰረቀ፣ የጠፋና ሥራ ላይ ያልዋለ ጊዜ ነው። የመዝናኛ ጊዜ ግን ከሥራ በኋላ የሚደረግ ጥቅም ያለው የዕረፍት ጊዜ ነው። የዕረፍት ጊዜ ኃይላችንን ሊያድሰው፣ የባክነ ጊዜ ኃይላችንን ይመጥጠዋል። ዛሬ ነገ ማለት በራሱ የባክነ ጊዜ ነው።

የተሳካ ሥራ በዕድል አይገኝም፤ የሚገኘው ጠንክሮ በመሥራት ብቻ ነው። ጠንክሮ በትጋት መሥራት በማንኛቸውም የሥራ መስኮች ውጤታማ ያደርገናል።

“ሁልጊዜም ቢሆን ሕይወት ልትሰጠን የምትችለው ድንቅ ስልማት ዋጋ ሳለው ነገር ጠንክሮ የመሥራትን ፍላጎትና ዕድል ነው”

- ቲዎዶር ሩዝቬልት

ጠንክሮ መሥራት የነገሮች ጅማሬና ፍፃሜ ነው። ማንም ጠንክሮ የሚሠራ ሰው ጥሩ ስሜት ይሰማዋል። ጥሩ ስሜት የሚሰማው ሰው ደግሞ ጠንክሮ መሥራቱ አይቀሬ ነው። የቱንም ያህል ምርጥ ሐሳብ (ዕቅድ) ቢኖረን ካልተገበርነው በሀሳብነቱ ብቻ ይቀራል። የቱንም ያህል ምርጥ ትሉታ ብንታደልም የመሥራት ፍላጎት ከሌለን ዋጋ አይኖረውም።

ከተፈጥሮም መማር እንችላለን። ዳክዬ ከላይ ስትታይ ረጋ ባለ ሰላማዊ ሁኔታ የምትንሳፈፍ ትምሰል እንጂ ከውሀው ሥር እግሮቿ ያለማድረግ በትጋት እየቀዘፉ ናቸው።

በአንድ ወቅት ታዋቂው ታላቁ የባዮሊን ተጫዋች ፍሪትዝ ክሪስብር ኮንሰርቱን ሕቅርቦ ሲያጠናቅቅ ሕንዳ ስድናቀው ተጠጋውና “አንተ እንደምትጣወቀው ባዮሊን ለመጣወት ሕይወቱን እሰጣለሁ!” አለው። የፍሪትዝ አጭር መልስ “እኔም እኮ የሰጠሁት ሕይወቱን ነው” የሚል ነበረ።

ለሰኬት ምንም ዓይነት አሰማታዊ ዘንግ አያስፈልግም። ሰኬት የሚገኘው በገህዱ ዓለም በርትተው ለሚሠሩቱ እንጂ ጥግ ሆነው ለሚታዘቡት አይደለም። ጋሪ የሚሰብ ፈረስ አይራገጥም። የሚራገጥ ፈረስም ጋሪ አይሰብም። ስለዚህ መራገጣችንን አቁመን ጋሪ መሳብ እንጀምር።

ጠንክረን እስካልሠራን ድረስ ስኬትን እንጉናፀፍም!

ተፈጥሮ ሰውፎች ምግባቸውን የምትለግሉ ቢሆንም ጎጆዋቸው ድረስ ሄዳ አታኖርላቸውም። ምግቡን ጉጆዋቸው ድረስ ለማምጣት ወፎቹ ጠንክረው መሥራት ይጠበቅባቸዋል። ምንም ነገር በተላላው አይገኝም። ሚልተን “ፓራዳይዝ ሱስት” የተሰኘውን ድርሰቱን ለመፃፍ በየቀኑ ከሌሊቱ አስር ሰዓት ላይ ከአንቅልፉ መነሳት ነበረበት። ኖህ ዌብስተር፣ የዌብስተር መዝገብ-ቃላትን አጠናቅቆ ለገበያ ለማብቃት ሠላሳ ስድስት ዓመታት ፈጅቶበታል።

ጥቃቅን ውጤቶች አንኳን ጠንክሮ መሥራትን ሲጠይቁ ይችላሉ። ጥቃቅን ውጤቶች ከታላላቅ ዲስኩርቶች/ይልቃሉ።

5. ሥነ-ምግባር

ሥነ-ምግባር የአንድ ሰው ዕምነት፣ ሰብዕናና አሴቶች ድምር ውጤት ነው። በባህርያችንና በተግባራችንም ይገለጻል። እጅግ ውድ ከሚባል ጊጥ በላይ ልንጠብቀው ይገባናል። አሸናፊ ለመሆን ሥነ-ምግባር ወላጅነት አለው። ጆርጅ ዋሽንግተን ባንድ ወቅት “የአንድ ታማኝ ሰው ጽናትና ሰናይ ምግባራት ይኖሩና ዘንድ ሁሌም እተጋለሁ” ብሏል።

የታሪክን እሽከርክሪት የሚቆጣጠረው የሕዝብ አስተያየት (ድምፅ) ሳይሆን የመሪው ሥነ - ምግባርና ባህርይ ነው። በታማኝነት ውስጥ ጥያቄን የሚጭር ምንም ነገር የለም። ወደ ስኬት የሚደረግ ጉዞ ብዙ አንቅፋቶች ቢኖሩት፣ በእነዚያ አንቅፋቶች ተሰናክሎ ላለመውደቅ ሰናይ ምግባርና ከፍተኛ ጥረት አስፈላጊ ናቸው። ተገቢ ባልሆነ ትችት ተሽመድምዶ ላለመውደቅ ጠንካራ ሆኖ መገኘትን ግድ ይላል።

ለምንድነው ብዙ ሰዎች ስኬትን ወደው ስኬታማ ሰዎችን የሚጠሉት? አንድ ሰው በሰኬት ከፍ፣ ከፍ ባለ ቁጥር አሉን ጉትቶ ለማውረድ የሚለለፉት ሰዎች ብዛት የትየለሌ ነው። በከፍተኛ ተራራ አናት ላይ የቆመ ሰው ሰናይ እዚያ የደረሰው እንዲሁ በድንገት (በዕድል) ሳይሆን፣ ተጋግጦና ታግሎ መሆኑ ትዝ ሊለን ይገባል። በየትኛውም የሙያ መስክ ውጤታማ የሆኑ ሰዎች ስኬታማ ባልሆኑ ሰዎች መንቋሽሻቸው የተለመደ ነው። ማንንም ሥራ የማይሠሩ ሰነፍ ሰዎች ዋነኛ ባህሪ ነው። እጃቸውን አጣምረው በመቀመጥ የሚሠራውን ሰው ምንና እንዴት መሥራት እንዳለበት ሊነገሩት ይሞክራሉ።

ዘለፋዎች ከግባችሁ እንዲያደናቅፏችሁ እትፍቀዱ! ለዘለፋ፣ ለሃሏ እጅ አትሰጡ! ብዙ ሰዎች ወቀላን በመፍራት ምንም ነገር አይሠሩም። ካልሠሩ ደግሞ በእነዚያ ሰዎች እንዴት መሥራት እንዳለባቸው ወቀላ አይደርስባቸውም። የበለጠ እየሠራችሁ በሄላችሁ ቁጥር ግን ብዙ ጠላት፣ ብዙ ተቺና ወቃሽ በዚያው ልክ ያጋጥማችኋል።

ማንም ሰው መተቸትን አይወድም። ሆኖም ከቅን ሂስ ራሳችንን የምናሻሽልበትን ትልቅ ትምህርት ልናገኝ እንችላለን። በትችት ላለመጉዳት ጠንካራ ልብ እንደሚያስፈልግ ሁሉ ጠቃሚ ትችትን ተቀብሎ ተግባራዊ ማድረግም ጠንካራ ስብዕናን ይጠይቃል። ሆኖም ተብሎ በምቀኝነት የሚሰነዘር ትችትን ከቅን ትችት መለየት እጅግ አስፈላጊ ነገር ነው። የስኬታማ ሰው መለያም ይሄ ነው። የተቺን ሰው መነሻ ምክንያት መገምገም የዚህ ጥበብ አንደኛው አካል ነው። ሌላኛውና ዋነኛው አካል የራስ ግንዛቤ ነው። ስኬታማ ሰው ራሱን ጠንቅቆ ስለሚያውቅ ተገቢ የሆነውንና ያልሆነውን ትችት መለየት አያቅተውም።

እንደ ሌላው ሰው ሁሉ ስኬታማ ሰዎችም መተቸትን አይወዱም። ከሌላው ለየት የሚያደርጋቸው ትችቱ አግባብነት አለው ብለው ያመኑ ጊዜ ጆሮዋቸውን ከፍተው በሥርዓት ለማዳመጥ መሞከራቸው ነው። እንዴት ሊሻሻሉ እንደሚችሉም ራሳቸው አስተያየት ይጠይቃሉ። በተለይ በጣም ከሚተማመኑባቸው ሰዎች ጋር ከሆኑ አስተያየት በመጠየቅ የሚወዳደራቸው ሰው የለም። ሁሌም ቢሆን “እንዴት እያደረግሁ ነው?” አሊያም “እንዴት መሻሻል እችላለሁ?” በማለት ይጠይቃሉ።

ሥነ-ምግባር የባሕርያት ውህደት ነው

ሥነ-ምግባር የታማኝነት፣ ራስን ብቻ ያለመውደድ፣ መረዳት፣ መስዋዕትነት የመክፈል (ቁርጠኛ የመሆን) ብርታትና የአክብሮት ውህደት ነው።

ከሥነ-ምግባር ውስጥ መስህብ ያለው ስብዕና ምንድነው?

- በራሱ ምርጥ የሆነ፣
- እርጋታ የተሞላው፣
- ራሱን የሚቆጣጠርና በራሱ የሚተማመን፣
- አስቸጋሪ ሁኔታዎችን ተቋቁሞ የሚጓዝ፣
- ለሌሎች አላቢ፣ ሩህሩህና ሌሎችን ላለመጉዳት የሚጠነቀቅ፣
- ነገሮችን በይበልጥ የሚረዳ፣
- ለበብ የማይደረድር፣
- ጥሩ ባህርይ ያለው ሰው ለመሆን በየጊዜው ጥቂት ጥቂት መስዋዕትነትን መክፈል እንዳለበት የሚያውቅ፣
- ካለፈው ስህተቱ ትምህርት የሚወለድ፣
- ምርጥ ሰው፣ የባላባት ዘር ነኝ ብሎ የማይመካ፣ በህብቱ መጠን ጉራውን የማይነካ፣
- ሌላውን በመጉዳት ለመበልፀግ የማያስብ፣
- በቃሉ የሚገኝ ቁምነገረኛ፣

- ከቱንጋታ ጋር ቢመደብም ልዩ ነኝ ብሎ ሳይከፈስ ከሁሉም ጋር የሚጠማማ፤
- በንግግር ሰውን የማያስቀይም፤ ጥሩ አመለካከትና ውስጣዊ ፈገግታ የሚለግስ፤
- ከአምባገነናዊ ድርጊቶች የፀዳ፤
- ከራሱና ከሌሎች ጋር የተመቻቸ፤
- የማሸነፍያውን ገመድ በመጫወት የሚገኝን አርካታ የሚያጉናፀፍ፤
- ግርምትን መፍጠር የሚችል፤
- ተዐምራትን የሚቀዳጅ፤
- እሱን ማወቅ እንጂ መግለጽ የሚያዳግት፤
- ኃላፊነትን የሚቀበል፤
- ትሕትና የተላበሰ፤
- ሊያሸነፍም ሊሸነፍም ግርማ ሞገስ ያለው፤ ታላቅነቱን የማያጣ፤
- በታዋቂነትና በሀብት የማይለካ፤
- የግድግዳ ጌጥ ዓይነት ያልሆነ፤
- ረቂቅ፤ የማይዳለስ፤
- ለሁሉም አክብሮት ያለው፤
- ትህትና ባይጉድለውም የተጋነነ አክብሮት ማሳየት የማይችል፤
- ባለው የሚከተራራ ቢሆንም ትምክህተኝነት የማይታይበት፤
- መልካም ባህርይና ዕውቀትን የተላበሰ፤
- ራስን በመቻል የሚገለፅ፤
- አሸናፊነቱንም ተሸናፊነቱንም በልክ የሚቀበል፤ ከስህተቶች የሚማር፤ ተሸናፊዎችንም የሚረዳ ነው።

“ልክ ከሰኬት ስፋፍ ላይ ስንደርስ የሚደዘን የሆነ ተፈጥሮአዊ ነገር ያስ ይመስሰኛል። ስኬታማ ሰው ስትሆን የማመዛዘን፤ መስዋዕት የመሆንና የተገባቢነትህን ምግባር ላለማጣት መጠንቀቅ አስብህ።”
ኢፋርስ ፒርት

ስኬታማ ለመሆን ከምናደርገው ትግል በላይ ፈታኝ ስኬትን ጠብቆ ማቆየቱ ነው። ብዙ ሰዎች እንዴት ስኬታማ መሆን እንደሚችሉ ይወቁ እንጂ ስኬትን እንዴት ለዘለቂታው ማቆየት እንዳለባቸው አያውቁም። ለዚህም ነው ችሎታና ሥነ-ምግባር አይነጣጠሉም የሚባለው። ችሎታ

ስኬታማ ሲያደርግ ሥነ-ምግባር ደግሞ ስኬቱ ዘላቂነት ያለው እንዲሆን ያደርጋል።

ራሳችንን ፈልገን አናገኝም። ነገር ግን ራሳችንን በመገንባት ምን ዓይነት ሰው እንደምንሆን መወሰን እንችላለን።

ሥነ-ምግባርን ማጉልበት ከውልደት እስከሞት ድረስ የማያቋርጥ ሂደት ነው። ለዚህ ሂደት ስኬት አያስፈልገውም። በራሱ ስኬት ነው። አትክልተኛ የአትክልቱን ሕይወት የሚያጨልመውን አረም ነቅሎ ማስወገድ እንዳለበት ሁሉ፤ እኛም ከስኬት የሚገድቡንን መጥፎ ሥነ - ምግባር እንደ አረመ ነቅሎን መጣል ይጠበቅብናል።

ፈታኝ ክስተቶች ሥነ-ምግባርን ያንፃሉ

ፈታኝ በሆኑ ወቅቶችና በአስጨናቂ ክስተቶች ወቅት እንዳንድ ሰዎች አስደናቂ ውጤት ሲያስመዘግቡ ሌሎች ግን ወድቀው ይቀራሉ። ጆን ኤፍ ኬኔዲ ባንድ ወቅት “ሰዎች ፈታኝ በሆኑ ጊዜያት ውስጥ የሚያሳዩት ባህርይ የማንነታቸው መገለጫ ነው” በማለት ተናግሯል። ሁኔታዎች ቀና በሚሆኑበት ወቅት ምክንያታዊ፤ ትሁት፤ ደግና ታላቅ ሰው መሆን በጣም ቀላል ነው። ሁኔታዎች ፈታኝ በሚሆኑበት አስጨናቂ ጊዜያት ግን ሰዎች በትክክል ማሰብ ስለሚሳናቸው በሌላው ላይ በመመሥ ችግሮችን ያባብሳሉ። ሆኖም ስኬታማ ሰዎች በእነዚህ አስቸጋሪ ጊዜያትም አስተሳሰባቸው አይዛባም፤ አይርበተበቱም፤ አጠገባቸው ባለው ሰው ላይም አይመሁም፤ በተገቢ ሁኔታ በትሕትና ያስተናግዱታል እንጂ። በችግርና በፈታኝ ወቅት የሰው ባህሪ ፈጥሞ ይወጣል።

ሩሲያውያን “መደሻ የጋለ ብረትን ቀጥቅጦ ቅርፅ ያስይዘዋል፤ መስተዋትን ግን ይሰባብረዋል” የሚል አባባል አላቸው። ይህ አውነታን የሚያንፀባርቅ ታላቅ አባባል ነው። ታዲያ እኛ ብረት ነን ወይንስ መስተዋት? መደሻው እንደሆነ ያው መደሻ ነው።

በብረቱ ውስጥ ያለ ንጥረ ነገር የብረቱን ጥራት እንደሚገልፅ ሁሉ፤ ሥነ-ምግባርም (ፀባይም) የሰው ልጅን ማንነት ይገልፃል።

6. በቡ ነገር ማመን (በጎ ዕምነቶችን ማዳበር)

በጉ ነገር ማሰብና በጉ ነገር ማመን ልዩነታቸው ምንድነው? የምናስበው በመላ በጉ ነው ወይንስ አሉታዊ? አፅምሮአችንን የቃኘነው ለስኬት ነው ለውድቀት? የምናስብበት መንገድ ለስኬት አሊያም ለውድቀት ወላኝ ድርሻ አለው፤ በተግባራችንም ላይ ትልቅ ተፅዕኖ ያሳርፋል።

በጉ አመለካከትን ማዳበርና ለዚያም መነቃቃት በየፅሁፉ ልንመርጣቸው የምንችላቸው ምርጫዎቻችን ናቸው። በጉ የሆነ ሕይወትን

መምራት ቀላል ባይሆንም በተቃራኒው በአሉታዊነት ሕይወትን መምራት የበለጠ ይከብዳል። ይሁንና በጉ አስተሳሰብ ያለንን አቅም መሉ በመሉ እንድንጠቀም ያደርገናል።

በበጉ ነገር ማመን በጉ ነገር ከማሰብ የተሻለ ነው።
በጉ ነገር ማሰብ ሕንድን ነገር የሚያዋጣ መሆን ሕሰመሆኑን ማወቅ ማለት ነው። በበጉ ነገር ማመን ግን ከቅድመ-ዘግጅት በጠጥ የሚገኝ በራስ የመተማመን መንፈስ ነው

በጉ አመለካከትን ማዳበር ጥረት ካልታዘበበት ልክ ውብ ህልም አልሞ እንደመንቃት ይቆጠራል። የሚከተለው ታሪክ በጉ ነገር ማመንን በደንብ ያብራራዋል።

ከብዙ ዓመታት በፊት ሉክሂድ የተባለ አውሮፕላን አምራች ኩባንያ L-1011 የተባለ ትሪስታር አውሮፕላን ለገበያ አቅርቦ ነበር። አውሮፕላኗ ለገበያ ከመቅረቧ በፊት ጥንካሬዋንና አስተማማኝነቷን ለማረጋገጥ የህይድሮሊክ መስመር፣ ኤሌክትሮኒክ ሴንተርና ኮምፒውተር ተገጥሞላት ለአስራ ስምንት ወራት ያህል ተፈትሻለች። በዚህም ጊዜ 1.5 ቢሊዮን ዶላር ወጪ ወጥቶባታል። ይህም የአውሮፕላኗን የግልጋሎት ዘመን ወደ 35,000 በረራዎች (የአንድ መቶ ዓመታት አገልግሎት ማለት ነው) እንደሚያደርሰው በሺህ የሚቆጠሩ መከራዎች በማረጋገጣቸው በመጨረሻ ለገበያ ልትቀርብ ችለች።

የሉክሂድ ኩባንያ በጉ እምነትን የያዘ ስለመሆኑ ትጠራጠራላችሁ እንዴ? በፍፁም! አሁን አውሮፕላኗ ላይ ለመላፈር የሚለማን ስጋት አይኖርም። ምክንያቱም የሉክሂድ ኩባንያ አውሮፕላኗን ሲፈበርክ አገልግሎት ከመጀመሩ በፊት ያደረገው መከራና ከፍተኛ ጥንቃቄ አስተማማኝ ነውና። ይህም ከአዎንታዊ እምነቱ የመነጨ ነው።

7. ከምናገኘው በላይ መስጠት

ዛሬ ዛሬ ስኬት ቀላል አየሆነ ነው። ለመቅደም ከፈለጋችሁ ተጨማሪውን ማይል መጓዝ ይጠበቅባችኋል። በተጨማሪ ማይሉ ላይ ተፎካካሪ አይኖርባችሁም። ታዲያ ከሚከፈላችሁ ትንሽ በለጥ ያለ ሥራ ለመሥራት ዝግጁ ናችሁን? ከሚከፈላቸው ክፍያ በላይ ሥራ ለመሥራት ፈቃደኛ የሆኑ ሰዎች ታውቃላችሁን? አንደዚህ ዓይነቶቹን ሰዎች ማግኘቱ አፃጋች ላይሆን አይቀርም።

በርካታ ሰዎች የሚከፈላቸውን ያህል እንኳን ለመሥራት ፈቃደኛ አይሆኑም። ጥቂቶቹ ደግሞ ፈቃደኛ የሚሆኑት የሚከፈላቸውን ያህል ብቻ ለመሥራት ነው። ይህም ቢሆን ከሥራ ላለመባረር፣ በሥራቸው ላይ ለመቆየት ሊሉ ብቻ የሚያደርጉት ነው። ከሚከፈላቸው የበለጠ ለመሥራት ፈቃደኝነታቸውን የሚያሳዩት ጥቂት! አጅግ በጣም ጥቂት ሰዎች ብቻ ናቸው። ግን ለምን?

ከሚከፈላችሁ በላይ ስትሠሩ የሚከተሉትን ጥቅሞች ታገኛላችሁ፡-

- ❖ በየትም ቦታ ይሁን! ምንም ዓይነት ሥራን ሥሩ! ተፈላጊ ሠራተኛ ትሆናላችሁ!
  - ❖ በራስ መተማመንን ትጉናጸፋላችሁ!
  - ❖ ሌሎች እናንተን እንደ መሪ ማየት ይጀምራሉ!
  - ❖ ሌሎች ሰዎች በእናንተ ላይ እምነትን ያሳድራሉ!
  - ❖ ከበላይ አለቆቻችሁ አክብሮትን ትቀዳጃላችሁ!
  - ❖ ከበታች ሠራተኞቻችሁም ሆነ ከበላይዎቻችሁ አለቆች ታማኝነትን ታተርፋላችሁ!
  - ❖ የትብብር ስሜትን ትፈጥራላችሁ!
  - ❖ ኩራትንና ውስጣዊ እርካታን ትቀዳጃላችሁ!
- ተጨማሪውን ማይል ለመጓዝ ስንፈቅድ ተወዳዳሪ አይኖርብንም!

“በሰው ተቀጥራችሁ የምትሠሩ ከሆነ ስለ እግዚአብሔር በላችሁ ቀጣሪዎችሁን በመሉ አቅምና ልብ አገልግሉ!”

ኪም ሀባርድ

ጠንካራ ሠራተኞች የዕድሜና የትምህርት ደረጃ ወይም በዘርፉ ያላቸው ልምድ ሳይገድባቸው የትም ቦታ ቢሆን ተፈላጊዎች ናቸው። ጠንካራ ሠራተኞች፡-

- ❖ ያለ ተቆጣጣሪ፣ በራስ ተነሳሽነት መሥራት አይላናቸውም!
- ❖ ሥርዓት ያላቸው፣ የሥራ ሰዓትን የሚያከብሩና ሚዛናዊ ናቸው!
- ❖ በጥንቃቄ ስለሚያዳምጡ መመሪያዎችን በትክክል ይተገብራሉ!
- ❖ እውነቱን ይናገራሉ!
- ❖ በድንገተኛ ጊዜ ሲፈለጉ ለበብ ሳይደረድሩ እቦታው ይገኛሉ!
- ❖ ሥራ ተኮር ሳይሆኑ ውጤት ተኮር ናቸው!
- ❖ ደስተኛ፣ ትሁቶኛና ተግባቢዎች ናቸው።

ሁልጊዜም ቢሆን የትዳር ዓደኛችሁን፣ ደንበኞቻችሁን፣ ወላጆቻችሁንና ልጆቻችሁን ከሚጠበቅባቸው በላይ እንዲሰጡ ለማድረግ

ሞክሩ። ምንም ነገር ብታደርጉ ሁሌም ቢሆን “የምስራውን ሥራ ከዚህ አስበልጫ እንዴት ልሠራው እችላለሁ?” በማለት ማሰብ ይኖርባችኋል።

ወደ ስኬት የሚያንደረድራችሁ ቁልፍ በቀጣዮቹ ቃላት ሊገለፅ ይችላል። እሸናፊዎች ሁልጊዜ የሚጠበቅባቸውን አድርገው ካጠናቀቁ በኋላ በተጨማሪ ሌሎች ሥራዎችን በፈቃደኝነት ያከናውናሉ። እሸናፊዎች ሩህሩሆችና ደጉች ናቸው፤ ከዚያም በላይ ለመስጠት አያመነቱም።

በመልካም ሥነ-ምግባር ያልተደገፈ፣ ጋላፊነትን መሸከም የማይችልና ከጊዜው ጋር የማይጣጣም ችሎታ ዕዳ ነው።

ለምን ይሆን ጥሩ የትምህርት ደረጃ እያላቸው አንዳንድ ሰዎች መካከለኛ ወይም ከዚያ በታች የሆነ ኑሮ ሊኖሩ የሚችሉት? ምክንያቱም ነገሮችን እንዴት እንደሚሳኩ ሳይሆን ለምን እንደማይሳኩ ብቻ ጠንቅቀው ስለሚያውቁና ፀለምተኛ አስተሳሰብን ያዳበሩ በመሆናቸው ነው። የሚከፈላቸውን ያህል እንኳን አይሠሩም። “ሰኑሮ ያህል ከተገኘ በቂ ነው” የሚል አቋም አላቸው። ስለዚህ የውድቀት ምሳሌዎች መሆናቸው አያስገርምም። ከሚከፈሉ በላይ ለመሥራት ፈቃደኛ ስንሆን ፋክክሩን ከኛ አራቅነው ማሰት ነው። እንዲያውም የምንፎካከረው ራሳችን ከራሳችን ጋር ይሆናል። ይሄ ከምሁርነት አሊያም ከዲግሪ የበለጠ ጠቀሜታ ያለው ነገር ነው።

8. በአቋም መፅናት

“በአቋም መፅናትን ምንም ነገር አይተካውም፤ ተሰጥኦ እንኳን አይተካውም። ተሰጥኦ እየሳቸው ሰኬታማ ይልቁኑ ሰዎችን እንደ መመልከት የተሰመደ ሌላ ነገር የለም። ጠቢብነትም ቢሆን በአቋም መፅናትን አይተካውም። ተግባራዊ መሆን ይልቅ ጠቢብነት ከተረትነት አይዘልም። ትምህርት ራሱ በአቋም መፅናትን አይተካውም። ዓለማችን በተማሪ ጉዳና ተዳዳሪዎች የተሞላች ሆናለች። በአቋም መፅናት በተሰደ ቅርጽነት ሲታከልበት ምንም የማይሳነን ያደርገናል።”

ኬልቪን ኩሲጅ

ውጤታማ ለመሆን የሚደረገው ጉዞ አልጋ በአልጋ አይደለም። በመሰናክሶች የተሞላ አባጣ ጉርባጣ ጉዞ ነው። እሸናፊዎች ግን ከእያንዳንዱ

ውድቀታቸው በተደጋጋሚ በመነሳት ብቃታቸውን ጨምረው የመጓዝ ክህሎትን አዳብረዋል።

ተስፋ አትቀረጥ!

ሁሉም ነገር (እምቢ) አልሳካ ቢልህ፤

ጉዞህ ዳገት ብቻ አድካሚ ቢሆንብህ።

በችግር ሳይ ትገር

በዕዳ ሳይ ዕዳ

ተደራርበውብህ አይዞህ ዛይ ብታጣ፤

ለአፍታ ዕረፍት ስግግር እንዲ መቼም አትቀረጥ ተስፋ

ህይወት ውጣ ውረዳ የበዛ መሆኑን ከትም አትዘንጋ።

ከጣፍ ተንደርደረህ ቁልቁል ብትወድቅም፤

ወድቀቱ የሰኬት መገሰጫ እንዲ ፍፁም ሌላ አይሆንም።

ርምጃህ ቢቀንስ ወደ ኋላ ብትጓዝ፤

ተስፋ እንዳትቀርጥ ከት መንገደህን ብቻ ያዝ፤

አንድ ቀን አይቀርምና በሰኬት ጉዳና መጓዝ።

ከሰኬት ጉዳና እጅግ የራቅክ መስሎ ቢሰማህም፤

ሰኬት የወድቀት ግልባጭ ነውና...

ምን ያህል እንደተቃረብክ እንኳን አይታወቅህም።

ለሰኬህ... ማን ያወቃል?... ከቸሰ ማን ያወቃል?

ወደዋናው የፍልሚያ ሚዳ ደርሰህኮ ይሆናል!

ታዲያ በዚህ ቅርበት ሳይ ሆነህ ለምን ትቆርጣለህ ተስፋ?

ሂድ፤ ገለገለ፤ ፍጠን...

አስደናቂ ሰኬትን እስከትጉናጸፍ በይፋ!

አዎን፤ ገለገለ፤ ሳትታክት ተጓዝ፤

ተስፋ መቀረጥ ገደብህ፤ ተስፋን ብቻ ያዝ

አንድ ቀን አይቀርምና በሰኬት ጉዳና መጓዝ።

ታዋቂው የቫዩሊን ተጨዋች ፍራትዝ ክሪስር በአንድ ወቅት፤ “እንዴት እንዲህ አሳምረህ ልትጫወት በቃህ? ዕድለኛ ነህን?” የሚል ጥያቄ ቀረበለት። እርሱም ሊመልስ “ያህ የዕድል ጉዳይ አይደለም፤ የልምምድ ውጤት ነው። ለምሳሌ አንድ ወር ያህል ሳልሰማመድ መድረክ ላይ ብወጣ አድማጩ ያውቅብኛል፤ አንድ ሳምንት ያህል ሳልሰማመድ ብቀር ሚስቴ ታውቅብኛለች። ለአንድ ቀን ሙሉ ሳልሰማመድ ከዋልኩ ደግሞ እኔ ራሴ ልዩነቱን አውቀዋለሁ” አለ።

በመትጋት የሚፈጠረው የአቋም ፅናት ቁርጠኝነትን ይወልዳል። በፅናት ውስጥ ሁሌም እርካታ አለ። አትሌቶች ለዓመታት ከፍተኛ ልምምድ

የሚያደርጉት ለጥቂት ደቂቃዎች ግፉ ቢል ለሁለት ሰዓታት ውድድር ሊሉ ነው። ይህን ያህል ከፍተኛ ጥረት የሚያደርጉትም ስኬትን በመሻት ነው።

በአቋም መፅናት የጀመርነውን የመጨረስ ውሳኔ ነው። ሲደክመን መተዉ ወይም ማቆሙ ቀላል ሆኖ አናገኘዋለን። አሸናፊዎች ግን በፅናታቸው ይቀጥላሉ። ጉበዝ አትሌትን ብትጠይቁ ድካሙን፣ ሕመሙንና ብርቱ ፍልሚያውን ተቋቁሞ ኔበፅናት ሩጫውን እንደሚጨርስ ይነገራችኋል። ብዙ ተሸናፊዎች አጀማመራቸው ያማረ ቢሆንም ፍፃሜው ላይ አይደርሱም። አቋሙ-ፅኑነት ያሟመነጨው ከዓላማ ነው። ያለ ዓላማ መኖር ከባድና አስቸጋሪ ነው። ዓላማ የሌለው ሰው ስብፅናው የተሟላ አይደለም።

9. በራስ ብቃት መከራት

በአሁኑ ዓለም በራስ ብቃት ለመከራት ጠንክሮ የመሥራት ብርቱ ፍላጎት አጅግ አስፈላጊ ነው። በርካታ ሰዎች ግን ይህ ብርታት ሲጉድላቸው አቋራጭ መንገዶችን መፈለጉ ይቀናቸዋል። ሆኖም ፊተናው የከፋ ሲሆን እንኳን ይህን አስተሳሰብ መተው ይጠበቅብናል። ኩራት የሚፈልቀው ከውስጥ ሲሆን ወደ ማሸነፍያው ጠርዝ የሚያደርሰን መሰላልም ነው።

በራስ ብቃት መከራት ስለራሳችን ያለንን አመለካከት አይገልፅም። የሚገልፀው ትህትናን የተላበሰ አርካታን ነው። ሥራ ሠራውና የሥራው ጥራት ተነጣጥለው የሚታዩ ነገሮች አይደሉም። በመጠራጠር መንፈስ በግማሽ ልብ የሚሠራ ሥራ ግማሽ ውጤትን አያስገኝልንም። የሚያስገኘው ባዶ ውጤትን ነው።

ሦስት ሰዎች ሸክላ በማምረት ተግባር ላይ ተሰማርተው ሳለ አንድ ሰውዬ መጥቶ “ምን አያደረጋችሁ ነው?” ሲል ጠየቃቸው። የመጀመሪያው ሲመልስ “ለመተዳደሪያዬ እየሠራሁ እንደሆነ አይታይህም?” አለ በቁጣ። ሁለተኛው ደግሞ “ሸክላ እያመረትኩኝ መሆኑ አይታይህም?” አለ በተመሳሳይ ቁጣ። ሦስተኛው ሰው ግን “ታሪካዊ ሀውልት እየነገባሁኝ ነው” አለ በኩራት። እንግዲህ አዚህ ጋር ሦስት ተመሳሳይ ሥራ የሚሠሩ፣ ነገር ግን ስለሥራቸው ያላቸው አመለካከት ፍጹም የተለየ ሰዎችን አናገኛለን። ለመሆኑ ይህ አመለካከታቸው የሥራቸውን የአፈፃፀም ብቃት አይወስነውም ብላችሁ ታስባላችሁ? . . . አትጠራጠሩ!

ምርጥ ሥራ የሚሠራው ሠራው በሚሰራው ነገር ሲኮራና የቻለውን ያህል ሲተጋ ብቻ ነው። አያንዳንዱ ምርት የፈለገውን ዓይነት ቢሆን

የሠራውን ማንነት ይገልጻል። ስራው መኪና ማጠብም ይሁን ቤት መጥረግ አሊያም ቀለም መቀባት ለውጥ አያመጣም።

ሥራችሁን ከመጀመሪያው አንስቶ ሁሌም ቢሆን በደንብ ሥሩት። ስለ ነገው ስራችሁ ዋስትና የሚሆናችሁ ዛሬ የምትሰሩት ሥራ መሆኑን አትርሱ።

ሚካኤል አንጀሎ በአንድ ሐውልት ሥራ ላይ ብዙ ጊዜውን አውሎ ነበር። አያንዳንዱን ጥቃቅን ስህተት ለማስተካከል ብዙ ጊዜ ፈጅቶበታል። ቆሞ ሲመለከተው የነበረ አንድ አላፊ አግዳሚ ተመልካች ሚካኤል አንጀሎ ለነዚያ ጥቃቅን ስህተቶች ያጠፋውን ጊዜ በከንቱ እንዳባከነ አድርጎ አስተያየቱን ሲሰጥ ሚካኤል አንጀሎ “የጥቃቅን ስህተቶች መወገድ ሥራውን ምርጥ ያደርገዋል። ምርጥ ከሆነ ደግሞ በከንቱ የባከነ ጊዜ የለም ማለት ነው” ሲል መልሶለታል።

† “አንድ ሰው ሥራው ጉዳዮችን የመጥረግ ሥራ ከሆነ፣ መጥረግ የሚገባው ማይክል አንጀሎ ስዕል በሚሰጠበት ጥራት ስለያም ቤትሆሽን መዘቃዎችን በሚያቀናብርበት ዓይነት ወደንም ሽክለጥር ፅሁፍችን በሚፅፍበት መልኩ ቢሆን ይገባዋል። እንደዚህ በመጥረግም ስላፊ አግዳሚውም ሆነ በሰማየ ሰማዖት ያሉ ሰዎች «ባንድ ወቅት እዚህ ቦታ ምርጥ አድርጎ ይጠርግ የነበረ ታማኝ ሠራተኛ ይኖር ነበር» ብለው እንዲያስታውሱት ያደርገዋል።”
ማርቲን ሱተር ኪንግ ጁንየር

አንድ ሥራ በደንብ ስለመሠራቱ የሚሰማን ስሜት በራሱ ሽልማት ነው። ብዙ ነገሮችን አለባብሶ ከመሥራት ይልቅ ጥቂት ነገሮችን በጥራት ማከናወን ተመራጭ ነው።

10. ሁሌም ስመማር ዝግጁ መሆን - መምህር መፈለግ

አግዚብሔርና መምህር መንገድ ላይ አብረው ቆመው ተማሪ ቢያገኛቸው ቀድሞ ሰላምታ ማቅረብ ያለበት ለማን ይመስላችኋል? አንደ ህንዶች መልሱ ለመምህር የሚል ነው። ምክንያቱም መምህር ባያስተምረው ተማሪው አግዚብሔርን ሊያውቀው ባልቻለ ነበር።

መምህር የሚለው ቃል፣ አንድ በውስጡ ያዘላቸውን ዕውነታዎች ለአናንተ ቀጣይ ሕይወት ሊጠቅሙ በሚችሉበት ሁኔታ ሊያስተምሩችሁ

የሚችልን ሰው ይገልጻል። ስለዚህ ይህን ሊያስተምራችሁ የሚችል ሰው ማግኘት ይኖርባችኋል። ግን ይህንን ሰው መምረጥ ያለባችሁ በጥንቃቄ ነው። ጥሩ መምህር ጥሩ መንገድ እንደሚያስይዛችሁ ሁሉ ጥሩ ያልሆነ መምህርም አቅጣጫችሁን ሊያስታችሁ ይችላል። ለመምህራችሁ አክብሮትን አላዩ። ለመማር ፍላጎት ያለው ተማሪ መሆናችሁን በተግባር ግለጹለት። ለመማር ፍላጎት ያለው ተማሪ ከመምህሩ ምርጥ ምርጡን የማግኘት ዕድሉ የሰፋ ነው።

ምርጥ መምህራን ለነፍሳችሁ ጥማት ውሃ ማቅረብ ብቻ ሳይሆን ነፍሳችሁ በየጊዜው እንደተጠማች እንደትቅደሩ የማደረጉ ብቃት ስላችሁ። ሁሌም መፍትሔዎችንና ዕውነቶችን ፈላጊ እንደትሆኑ የደርገችኋል።

ስኬታማ ስመሆን የሚያስፈልገውን ስንቅ በሙሉ ይዛችኋል?

ሁላችንም ስኬታማ ለመሆን የሚያስፈልገውን የጥራት መስፈርት አሟልተን እንገኝ ይሆን? አንዳንድ ሰዎች መስፈርቱን የሚያሟሉ አይመስላቸውም። ባሉበት መርገጥን ይመርጣሉ። የሚወድቁትም ለዚህ ነው። ግን እንደዚያ ሊሆኑ አይገባቸውም። ሁላችንም በዚህ ምዕራፍ የተዘረዘሩት አስር የብቃት መስፈርቶችን ማሟላት እንችላለን። ምናልባት የጥራት መስፈርቶቹን እንደሚፈለገው መጠንና ደረጃ አላጉለበትናቸው ይሆናል እንጂ በውስጣችን አሉ። በውስጣችን ስለመኖራቸው እስካሁን ባናውቅም እንኳን ልክ ያወቅን ጊዜ ብቃታችን ይጨምራል።

ይሄ ማለት አንድ ሚሊዮን ዶላር ከጓሮአችን ተቀብሮ እኛ ስለጉዳዩ ምንም ሳናውቅ ስንቀር ማለት ነው። ካላወቅን ልንጠቀምበት አንችልም። ባወቅንበት ቅፅበት ግን አስተሳሰባችንና ባህርያችን ይቀየራሉ። ድብቅ ሀብት እንዳለንም እናውቃለን። የዚያኔ ማድረግ የሚገባን ድብቅ ሀብታችንን ይፋ አውጥተን በተገቢው መንገድ ሥራ ላይ ማዋል ነው።

ተግባራዊ ዕቅድ

“ስኬት ከተገባር ጋር የተያያዘ ነው። ስኬታማ ሰዎች ደግሞ የተገባር ሰዎች ናቸው፤ ሁሌም በተግባራዊነቱ እንደተገኘ ነው። ስህተት ይሠራ ይሆናል። ግን ጥሰው እይሸሽም።”

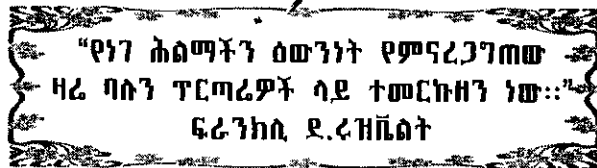
ኮንራድ ሂልተን

1. ስኬታማ ለመሆን ጠቃሚ ዓላማ ልትይዙ ይገባል። እስቲ ጠቃሚ ዓላማዎቻችሁን በዝርዝር ጻፋዋቸው።

2. ስኬትን ለመጥፋት ውድቀትን በአሸናፊነት መወጣት ይኖርባችኋል። እስቲ እስካሁን በአሸናፊነት የተወጣችኋቸውን ውድቀቶችሁን በዝርዝር ጻፏቸው።

3. ቤን ፍራንክሊን 13 ጠቃሚ ነጥቦችን ለይቶ በማውጣት ለአስራ ሶስት ሳምንታት ያህል ሊሠራባቸው ቆይቶ ባስራ አራተኛው ሳምንት ይህንን ሂደት እንደገና ሀ ብሎ ጀምሮታል። እስቲ እናንተ እነዚህ አስር የስኬት ቁልፍ ነጥቦችን እንዴት ተግባራዊ እንደምታደርግዋቸው ወስኑ?

* ልባዊ መሻት (ፍላጎት)	* በቡን ነገር ማመን
* ቁርጠኝነት (መስዋዕትነት)	* ከምናገኘው በላይ መስጠት
* ኃላፊነትን መቀበል	* በአቋም መፅናት
* ጠንክሮ መሥራት	* በራስ ብቃት መኮራት
* ሥነ - ምግባር	* ሁሌም ለመማር ዝግጁ መሆን (መምህር መፈለግ)

ለሰኬት እንዳንበቃ የሚያግዱን 20 ምክንያቶች

ለመሆኑ የመኪናችሁን ፍሬን ግጥም አድርጋችሁ እንደረገጣችሁ ለመንዳት ብትሞክሩ ምን የሚፈጠር ይመስላችኋል? ፍሬኑ የመኪናችሁን ፍጥነት ስለሚገድበው በምትፈልጉት ፍጥነት ለመጓዝ ይቸግራችኋል። በዚያ ላይ መኪናችሁ እጅግ ግላ ከነጭራሹ ልትቆም ትችላላችሁ። ባትቆም እንኳ የፍሬኑ ግሬት ሞተሩ ላይ ጉዳት ማድረሱ አይቀርም። በሰዚህ አሁን ከምትፈልጉበት ቦታ ለመድረስ ከሁለት ምርጫዎች የግድ እንዱን መምረጥ ሊኖርባችሁ ነው። ወይ ፍሬኑን በጋይል እንደረገጣችሁ በመጓዝ የሚመጣውን አደጋ መጋፈጥ፤ አሊያም ፍሬኑን በመልቀቅ በምትፈልጉት ፍጥነት መጓዝ።

ይህ ከሀይወታችን ጋር በንጽጽር ማስቀመጡ ተገቢነት አለው። ምክንያቱም ብዙዎቻችን በሕይወት መስመር የምንጓዘው የስሜቶቻችንን ፍሬን እንደረገጥን ነው። ስኬታማ እንዳትሆኑ ሊገድቧችሁ የሚፈልጉ ብዙ የሕይወት ፍሬኖች አሉ። ለምሳሌ ፍርሃት፣ ሳን አደርገዋለሁ በማለት ሥራን ማዘግየት፣ ራስንና ችሎታን ዝቅ አድርጎ መመልከት የመሳሰሉት ተጠቃሾች ናቸው። እነዚህን የስሜት ፍሬኖቻችሁን በመልቀቅ በፍጥነት መጓዝ የምትችሉት - በጎ (አዎንታዊ) አመለካከትን፣ ኃላፊነት የመውሰድ ስሜትንና ለራስ ክፍተኛ ግምት መስጠትን ስታገለግሉ ነው።

“ህይወት ልክ እንደ ባለአሰር ማርሾች ብለክሌት ናት።
ብዙዎቻችን ከናካቴው የማንጠቀምባቸው በርካታ ማርሾች አሉን።”
ቻርልስ ሹልዝ

ለውድቀት ሊዳርጉዎችሁ የሚችሉ ሀያ ምክንያቶች አሉ። እነዚህን ውጤት የሰሽ የሚያደርጓችሁን ምክንያቶች ለማስወገድ ጠንክራችሁ ክሰራችሁ ለሰኬት እንቅፋት የሆኑትን የስሜት ፍሬኖቻችሁን በመልቀቅ በፍጥነት ውጤታማ መሆን ትችላላችሁ።

1. ከታሰበው ግብ ጋ ለመድረስ ሲባል የሚያጋጥሙ አደጋዎችን ለመጋፈጥ አስመድፈር፡-

ስኬታማ ከምንሆንላቸው መንገዶች አንደኛው አደጋዎችን መጋፈጥን ያካትታል። ከታሰበው ግብ ጋር ተያያዥ የሆኑ መጻኢ አደጋዎችን መጋፈጥ ማለት ግን ዝም ብሎ በሞኝነት ቁማር መጫወት አሊያም ኃላፊነት የማይሰማው ሰው መሆን ማለት አይደለም። ሰዎች እንዳንዴ ኃላፊነት የጉደለው ያልተጠና አጉል ርምጃ መውሰድ አደጋ መጋፈጥ ይመስላቸዋል። በዚህም ለአሉታዊ ውጤት ይዳረጉና በዕድሰ-ቢስነታቸው ያሳብሳሉ።

አደጋን (እስኪ ሁኔታን) መጋፈጥ እንፃራዊ ነው። ይህን ሁኔታ በመገንዘብ ረገድ ክስው ሰው እንደየልምዱ ይለያያል። ተራራ የመውጣት ልምድ ላለውም ሆነ ስሌሉው ሰው፣ ተራራ መውጣት ሁሉም አደጋን መጋፍጥ ነው። ነገር ግን ልምድ ያለው ሰው ተራራን የመውጣት አደጋ የሚጋፈጠው ኃላፊነት በጉደለው መልኩ አይደለም። ማንም ኃላፊነት የሚሰማው ሰው እስኪ ሁኔታን የሚጋፈጠው ልምዱን፣ ችሎታውን እና ለሁኔታው የሰጠውን ጥንቁቅ አትኩሮት ግምት ውስጥ በማስገባት ነው። በዚያ ላይ በራስ መተማመንና የብቃት ስሜት ሲታከሉበት ፍርሀትን ማሸነፍ የሚችልበትን ብርታት (ድፍረት) ይሰጡታል። እርግጥ አደጋዎችን ለመጋፈጥ የማይሞክር ሰው ስሕተት የመስራት ዕድል አይኖረውም። ይሁን እንጂ አለመሞከር ሞክሮ ከመውደቅ የላቀ ስሕተት ነው።

መሰን አለመቻል እያደር ልምድ የሚሆን ተጋቢ በሽታ ነው። ብዙ ዕድሉችና ሕይወትን የሚለውጡ አጋጣሚዎች የሚታጡት በዚህ በወላዋይነት የተነሳ ነው። በሰዚህ ለዓላማችሁ መሳካት ስትሉ እስኪ ሁኔታዎችን (አደጋዎችን) ተጋፈጡ፣ ሆኖም በፍጹም እትቆምሩ! ለሰኬት ሲባል አደጋን ለመጋፈጥ የሚደፍሩ ሰዎች ዓይናቸውን ከፍተው (በማገናከብ/ በጥንቃቄ) ዒላማቸው ላይ ሊያገጣጥሩ፣ ቁማርተኞቹ ግን ዓይናቸውን ጨፍነው በነሊብ በጨለማ ይተኩሳሉ።

በአንድ ወቅት አንድ ገበሬ በዚህ የምርት ዘመን ስንዴ ዘርቶ እንደሆነ ተጠየቀ። “ጭራሽ ላይዘንብ ይችላል ብዬ በመስጋት አልዘራሁም” አለ ገበሬው።

“በቆሎስ ዘርቶሃል?”

“የለም፤ ነፍሳት በቆሎውን በልተው ይጨርሱብኛል የሚል ስጋት አድሮብኝ አልዘራሁም።”

“ምንድነው ታድያ የዘራሽው?”

“ምንም፤ ይህን ዓመት ያለ ኪሳራ ማሳለፍን መርጫ ያለ ሥራ ተቀምጧለሁ።”

- መሳቅ እንደ ሞኝ፤ ማልቀስ እንደ ስሜተ-ስስ፤ ተዘማሪ ነገር መፈለግ እንደ ስግብግብ የመታየት አደጋ አላቸው።

ግልጽ መሆን - ማንነትን አጋልጦ የመስጠት፤ ሃሳብን መግለጽ - የመቀደም ወይም የመበለጥ፤ መኖር - የመሞት፤ ተስፋ ማደረግ - የተስፋ መቀረጥ፤ መሞከር - የወደቀት አደጋዎች አላቸው።

እንደዚያም ሆኖ አደጋን መጋፈጥ ግድ ነው - ምክንያቱም በሕይወት ምንም አደጋን አስመጋፈጥን የመሰለ አስከሬ ነገር የለምና። አደጋን የማይጋፈጥ ሰው ምንም ነገር ካስመስራተም በላይ ምንም የሌለው ምንም ፍጡር ነው።

ሰዎች አደጋን ባለመጋፈጥ ሀዘንንና መብሰልሰልን ማስቀረት ይችሉ ይሆናል። ግን ልምድን፤ ማደግን፤ መስወጥን፤ ማፍቀርን . . . ሊያውቁ አይችሉም። በዚህ አመለካከታቸው የታሰሩ፤ የዚህ አመለካከታቸው ባሮች ናቸው። ነፃነታቸውን ሽጠውታል። ነፃነት ያለው፤ አደጋን የሚጋፈጥ ሰው ብቻ ነው።

2. አስከመጨረሻው በፅናት የመጋፈጥን ወኔ ማጣት

ችግሮች በርትተው የማንወጣቸው መስሎ የታየን ጊዜ እጅ መስጠት ቀላሉ መውጫ መንገድ ይመስለናል። ይህ በዕስታዊ ስራችን፤ በትዳር ህይወታችን፤ በማንኛውም የርስ በርስ ግንኙነታችን ላይ የሚጸባረቅ ግልጽ እውነታ ነው። አሸናፊዎች ጊዜያዊ ሽንፈትን ያስተናግዳሉ እንጂ ሰውድቀት አጃቸውን አይሰጡም። ሁላችንም ሽንፈትን (ተደጋጋሚ ውጤት

አልባነትን) አስተናግደን እናውቃለን። ይህ ግን ተሸናፊዎች ሆነን እንድንቀር አያደርገንም። ስጊዜው ስኬታማ አለመሆን ማለት ውድቀት ማለት አይደለምና።

እስከ መጨረሻው በፅናት በመጋፈጥና በግትርነት መካከል ያለው ልዩነት ምንድነው? ሁለቱም የሚወክሉት ከፍተኛ የማድረግ (የመከወን) ፍላጎትን ነው። ይሁንና ልዩነታቸው ግትርነት የተመሰረተው አሉታዊ በሆነ ዕሳቤ ላይ መሆኑ ብቻ ነው።

አብዛኞቹ ሰዎች ሰውድቀት የሚዳረጉት ባለማወቅ አሲያም በችሎታ ማነስ ላይሆን ተስፋ ቆርጠው መሞከርን በማቋረጥ ነው። የስኬት ምስጢር ሙሉ ለሙሉ በፅናትና በቁጥብነት ላይ የተመሰረተ ነው። አንደኛው አደጋን (ኪሳራን) መጋፈጥ ሊሆን ሌላው ያልተገባ ድርጊት ላለማድረግ ራስን የመግታት ብቃት ነው። መደረግ ያለበትን እስከ መጨረሻው ማድረግ፤ መደረግ የሌለበትን ነገር ላለማድረግ ደግሞ ራስን የመቆጣጠር ብቃት ሊኖራቸው ይገባል።

✠ “አንድ ሰው ላቅ ያለ ጀግንነትን የሚቀዳጀው ከሌሎች በላይ ለሰጃገነ ሳይሆን ከሌሎች ጀግኖች የበለጠ ለአስር ደቂቃ ያህል ደፋር ሆኖ ለስቆየ ነው።”

ሬገፍ ዋልዶ አመርሰን

3. በፍጥነት ለመበልፀግ መሻት

ሰው ሁሉ በአንድ ሌሊት ሚሊየነር ስመሆን ያለው ፍላጎት የሉተሪ ቢዝነስ በእጅጉ እንዲስፋፋ አድርጓል። የምንኖርበት ዘመን በፍጥነት የመበልፀግ ምኞት የተንሰራፋበት ዘመን ነው። በዚህ በቀላሉ ርካታ በጠፋበት ዘመን እንቅልፍ ለመተኛትና ከእንቅልፍ ለመንቃት እንክብሎችን መውሰድ እየተሰመደ መጥቷል። ሰዎች ችግሮቻቸውንና ጭንቀቶቻቸውን ለመርሳት ከኒኖችን መዋጥ ልምድ አድርገውታል። የዚያኑ ያህል በፍጥነት ለመበልፀግ ካላቸው ጉጉት የተነሳ በትጋት የመስራት ፍላጎታቸው ተሟጦ ብዙ አቋራጭ መንገዶችን ሲጠቀሙ ይታያሉ።

አንድ ሰው በአቋራጭ ለመበልፀግ ሲነሳ፤ የሚያስበው ጊዜያዊ ደስታዎችን መሸመቱ እንጂ መሰናክሎችንና መጻኢ አደጋዎችን እንደማያስብ (እንደማያስተውል) አስታውሉ።

የዚህ ዘመን ትውልድ ሳይታክት በየቀኑ የአካል እንቅስቃሴ ከማድረግ ይልቅ በአንድ ቀን እንቅስቃሴ ወይም በምኞት ብቻ ከብደቱን ለመቀነስ የሚፈልግ ዓይነት ነው። ይህ ትውልድ የልደት በዓል ለማዘጋጀት

ወጪ ማውጣትን ባይፈልግም፤ የልደት ስጦታዎችን እንዲቀርቡት ግን አይሻም።

የአጭር ጊዜ ዕቅድን የምታቅዱ ከሆነ ራዕያችሁ ውስን ይሆናል። ራዕያችሁ ውስን ወይ የተገደበ ሊሆን ደግሞ ዘለቂታዊ ጠቀሜታ ያላቸው አጅግ ህይወትን ለዋጭ ግቦች አይኖሩዎቻችሁም ማለት ነው።

4. ቅድሚያ መስጠት ያለባቸውን ጉዳዮች በይቶ አስማወቅ

ለዎች ቅድሚያ ሊደረግ የሚገባውን ነገር በመተው ቅድሚያ መስጠት ለሌላበት ነገር ቅድሚያ ሊሰጡ ይስተዋላሉ። ለምሳሌ ለፍቅራዊ ግንኙነት ፍቅር በመስጠት ፈንታ ገንዘብና ስጦታዎችን ይለጣሉ። አንዳንድ ሰዎች ለትዳር አጋሮቻቸው ወይ ለልጆቻቸው በቂ ጊዜ በመስጠት ከነሱ ጋር በፍቅር ከማሳለፍ ይልቅ ለኑሮ የሚያስፈልጓቸውን ቁሳዊ ነገሮችን በማሟላት ከቤት የመቅረታቸውን ነገር ለማካካስ ሲሞከሩ ይታያሉ።

ቅድሚያ ሊሰጠው የሚገባውን ጉዳይ መለየት ካልቻልን ጊዜን ያለ አግባብ እናባከናለን። የባከነ ጊዜ ደግሞ የባከነ ህይወትን ያመላክታል። ቅድሚያ መስጠት አንደ ሁኔታውና ዓውዱ በደመናቸው የሚከወን ሳይሆን የራሱ የሆነ ጥብቅ ዲሸኻለን አለው። በአሁኑ ጊዜ ለስኬት ከፍተኛ ትኩረት ቢለጥም፤ ከስኬት ለመድረስ የሚያስፈልገውን ይህን መሰሉ ጥብቅ ዲሸኻለን የተዘነጋ ይመስለናል።

ለመሆኑ ችግሮችንና ውጤት አልባነትን የምትቋቋሟቸው እንዴት ነው? ለዚህ ጥያቄ የምትሰጡት ምላሽ ባህርያችሁን በሚገባ ያሳያል። የስኬት ምስጢር ቁልፍ ከሆነት ነገሮች አንዱ ቅድሚያ መስጠት ያለበትን ነገር በጥልቅት መረዳት ነው። አንዳንድ ሰዎች ለገንዘብ፣ ለስልጣን፣ ለዝና እና ለንብረት ቅድሚያ ይለጣሉ። እኛስ? በሕይወታችን ውስጥ ቅድሚያ የምንለጣቸውን ነገሮች ለይተን እናውቅ ይሆን? ስኬትን መጉናጸፍ የሚቻለው የስኬት ፅንሰ-ሀሳቦችን በማንበብና በማስታወስ ብቻ ሳይሆን ቅድሚያ መስጠት ላለባቸው ነገሮች ቅድሚያ በመስጠት ለተግባራዊነቱም በትጋት በመንቀሳቀስ ጭምር ነው።

5. አቋራጭ መንገዶችን መፈለግ

ንጉሱ ጠቢባኖቹን ስብሰቦ ለመጪው ትውልድ ሊተላለፍ የሚችል ካለፉት ትውልዶች የቀለሙትን የላቀ ጥበብ ፅፊው እንዲያመጡ አዘዛቸው። ከጥልቅ ምክክርና ከብዙ ልፋት በኋላ ጠቢባኖቹ ባለ ብዙ ቅፅ መጽሐፍ አዘጋጅተው ለንጉሱ አቀረቡ። ንጉሱ ሆዩ መጪው ትውልድ እነዚህን ሁሉ

ቅጾች ሊያነባቸው ስለማይችል አሳጥረው እንዲያቀርቡት ነገራቸው። ጠቢባኖቹም ከጥልቅ ምክክርና ከብዙ ትጋት በኋላ ባለ አንድ ቅፅ ምርጥ ዕውቀት ብቻ በመያዝ ንጉሱ ዘንድ ቀረቡ። ንጉሱ አሁንም ይሄ ቅፅ እንደረዘመ ስለነገራቸው አንድ ምዕራፍ ምርጥ ዕውቀትን ብቻ ፅፈው ንጉሱ ፊት ቀረቡ። ንጉሱ አንድ ገፅ እንኳን ይረዝማል በማለቱ በመጨረሻ ጠቢባኖቹ አንድ ዐረፍተ ነገር ብቻ ፅፈው አቀረቡለት። ንጉሱ አጅግ ደስ ብሎት የተቀበለውና ለመጪው ትውልድ የሚያስተላልፈው አንድ ከፍተኛ መልዕክት ያለውን ዕውቀት ገና አሁን እንዳገኘ የነገራቸው ይህ ዓረፍተ ነገር “ነፃ ምላ የሚባል ነገር የለም!” የሚል ነበር።

በመሰረቱ “ነፃ ምላ የለም!” ማለት ምንም ሳትጥሩና ሳትለጡ የምታገኙት ነገር የለም ማለት ነው። የምታገኙት የለጣችሁትን ያህል ነው። የማትተጉና መክፈል ያለባችሁ ዋጋ የማትከፍሉ ከሆነ የምታገኙት ነገር አይኖርም። በርግጥ በየማህበረሰቡ ውስጥ ምንም ሳይጥሩ ብዙ ነገሮችን ማግኘት የሚፈልጉ ሰዎች አሉ። እነዚህ የማህበረሰቡ ሽክሞች ናቸው።

እንዲት ጫካ ውስጥ የምትኖር ባለ ብዙ ላባዎች ዘማሪ ወፍ ነበረች። አንድ ቀን አንድ ገበሬ ሳጥን ሙሉ ትላትሉችን እንደያዘ ዘማሪዋ ወፍ ፊት ቀረበ። ወፍም ገበሬውን “ሳጥንክ ውስጥ የያዝክው ነገር ምንድ ነው?” ብላ ጠየቀችው። ገበሬው ትላትሉችን እንደያዘ ከነገራት በኋላ እነዚህን ትላትሉች በወፍ ላባዎች ለመለወጥ ወደ ገበያ ሊሄድ እንደሆነ ገለፀላት። ወፍ አፍታም ሳትቆይ “እኔ ብዙ ላባዎች አሉኝ። አንዱን ላባ ስለጥህ በቂ ትላትሉችን ከሰጠኸኝ ቀለቤን ለማግኘት ከመልፋት ዳንኩ ማለት ነው” አለችው። ገበሬው በሃሳቧ በመስማማት ዘማሪዋ ወፍ እንዳለችው አደረገ። በየቀኑም እየመጣ ገበያ መሄድ ሳያስፈልገው የተወለኑ ትላትሉችን ለዘማሪዋ ወፍ በመስጠት የዘማሪዋ ወፍን ላባዎች መውለዱን ተያያዘው። ከተወለነ ጊዜ በኋላ ዘማሪዋ ወፍ ያለምንም ላባ ቀረች። የንግድ ልውውጡም ቀረ። ያ ውብ ሰውነቷ አስቀያሚ ከመሆኑም በላይ መብረር ተስኗት ትላትሉችን ለቅማ መብላት ስላልቻለች ከቀናት በኋላ በረሀብ ሞተች።

የዚህ ታሪክ ጭብጥ ግልፅ ነው። ዘማሪዋ ወፍ “ምግብ ለማግኘት ቀላልና እድካሚ ያልሆነ አጋጣሚን አግኝቻለሁ” ብላ በማለብ የከወነችው ተግባር ለከፍተኛ ጉስቆልናና ሕልፈት ዳርጓታል።

ይህ ዓይነቱ አጋጣሚ በሕይወታችን ውስጥ ተከስቶ አያውቅ ይሆን? ቀላልና አቋራጭ መንገዶችን በማስብ በተደጋጋሚ ለአደጋ የተጋለጥንባቸው አጋጣሚዎች የሉምን? አንዳንድ ጊዜ ቀላል መስሎ የሚታሰብ ነገር የኋላ ኋላ ከባድና የማይወጡት ማጥ ሆኖ ይገኛል።

ተሸናፊዎች ቅፅበታዊ መፍትሔን ይሻሉ

በአትክልት ስፍራችሁ ላይ ያሉትን አረሞች ለማስወገድ ሁለት አማራጮች አሏችሁ። አንደኛው አማራጭ አረምና ሳር መከርከሚያ መሳሪያን በመጠቀም የሚከወን ቀላሉ መንገድ ነው። በዚህ ዘዴ የአትክልት ስፍራው ሰተወሰነ ጊዜ መፍትሔ ያገኘ ቢመስልም መፍትሔው ዘላቂ ታዊ አይደለም። ሁለተኛው አማራጭ በአትክልት ስፍራው ውስጥ የሚገኘውን እያንዳንዱን አረም ያለ መታከትና ሕሰልቶች ከስር መሰረቱ በእጅ መንቀልን ይጠይቃል። ይህ መንገድ ከባድነቱና አድካሚነቱ እንዳለ ሆኖ ዘላቂ ታዊ መፍትሔን በመስጠት ረገድ ግን የተዋጣለት ነው።

ይህ በእኛም ህይወት ላይ ይንፀባረቃል። አንዳንድ ሰዎች በሕይወታቸው የምራትና የቅሬታ አመለካከቶችን ሲያንፀባርቁ ይቆዩና መልሰው የሚያጭዱት እነዚያን አመለካከቶቻቸው ይሆናል።

የዛሬ ሰዎች አቢይ ችግር ለሁሉም ነገር ቅፅበታዊ መልሶችንና መፍትሔዎችን መፈለግ ነው። ለሁሉም ነገር በደቂቃ ውስጥ መፍትሔን ይሻሉ። አንዴ ፉት እንደሚሉት ቡና በቅፅበት ደስታን ለማግኘት ይፈልጋሉ። ይህ አመለካከታቸው አውን ሳይሆን ሲቀር ብርቱ የመከፋት ስሜት ይወርሳቸዋል።

6. ራስ - ወዳድነትና ስስታምነት

የራስ ወዳድነት አመለካከት ያላቸው ግለሰቦችና ድርጅቶች ዕድገትን መጠበቅ የለባቸውም። ምክንያቱም ለሌሎች ደህንነትና ውስጣዊ ስሜት ሳይጨነቁ የሚፈልጉትን የማግኘት አባዜ ተጠናውቷቸዋል። ስስት ሁልጊዜም አትጠረቃም። ፍላጎቶች ሊሟሉ በችሉም ስስታዊ ፍላጎት ማርካት አይቻልም። ስላባዊ ግንኙነቶችን ያበላሻል።

የስስታምነት መንስዔ በውሽት ኩራትና በማስመሰል የጉለበተ ዝቅተኛ የራስ ግምት ነው። ከስስታምነት መላቀቅ የሚቻለው ያለን ነገር መብቃቃትን በመልመድ ነው። ባለ ነገር መብቃቃት ማለት ግን አለመጓጓዣና ምኞተ-ቢስ መሆን ወይም የበለጠ ለማግኘት አለመጣርን ማለት አይደለም።

አንድ ሀብታም ገበሬ ጉህ ስትቀድ ጀምሮ በእርምጃ ወይም በሩጫ ያካሰለው የመሬት ወሰን እንደሚሰጠው ተነገረው። ሆኖም ልክ ፀሃይ ስትጠልቅ የተነሳበት ቦታ ላይ መመለስ እንዳለበት ተነግሮታል። ገበሬው ያገኘውን ዕድል በማመስገን ጥዋት ጉህ እንደቀደደ ሰፊ መሬትን ለማግኘት በማቀድ ወደፊት በሩጫ ገሰገሰ። አጅግ ደክሞት የነበረ ቢሆንም ምንም ዕረፍት ሳይወስድ ከሰዓት በኋላም ወደፊት መርጡን ቀጠለ። እንደአሉ አስተሳሰብ ይህ ዓይነቱ ዕድል ተመልሶ ስለማይገኝ የቻለውን ያህል መሬት አካሉ ከፍተኛ ሀብትን ማጋበስ አለበት።

እመሻሽ ላይ ይህን ያካለውን መሬት ሊያገኝ የሚችለው ፀሀይ ከመጥለቁ በፊት የተነሳበት ቦታ ላይ ሲገኝ አንደሆነ አስታወሰ። አጅግ ሰፊ መሬት የማግኘት ስስቱ ከተነሳበት ቦታ አጅግ አርቆታል። ዓይኑን እያዘቀዘቀች ያለችው ፀሃይ ላይ በማድረግ የመልስ ሩጫውን በጥድፈያ ተያያዘው። ፀሀይዋ ባዘቀዘቀች ቁጥር ገበሬው ፍጥነቱን እየጨመረ ወደ ተነሳበት አቅጣጫ ገሰገሰ። አጅግ ትንፋሽ እያጠረው ልክ ፀሀይ ከመጥለቁ በፊት የተነሳበት ቦታ ላይ እንደደረሰ ተዝላፍልፎ ወደቀ። ድካሙ አጅግ በርትቶበትና በትንፋሽ እጥረት ሳቢያ ጧት የተነሳበት ቦታ ላይ ለሕልልት በቃ። ገበሬው ሰፊ መሬት አካልሎ በተሰጠው ጊዜ ገደብ ውስጥ ወደ ነበረበት ቦታ መመለስ ቢችልም፣ ያ ሁሉ ያካለው መሬት የግሉ ለማድረግ አልቻለም - የግሉ ማድረግ የቻለው የተቀበረበት ሶስት ከንድ የመሬት ስፋት (በሰውነቱ ልክ) ብቻ ሆነና አረፈው።

ይህ አስረጅ ብዙ ጠቃሚ መልዕክቶች አሉት። ታሪኩን በአግባቡ ከተረዳነው የምንማረው ብዙ ነገር አለ። የትኛውም ስስታም ሰው መጨረሻ የሚያገኘው ምንም (ባዶ) ነው።

7. አቋሙ-ቢስነት

አቋሙ ቢስ ሰዎች መሃል መንገድ ላይ ይቀራሉ። መሃል መንገድ ላይ የቀረ ሰዎች ደግሞ ከኋላ በሚመጡት ይቀደማሉ

በሚያደርጉት ነገር ፅኑ እምነት የሌላቸው ሰዎች የራሳቸው አቋም የላቸውም። በራስ መተማመንና ውስጣዊ ብርታት ስለሌላቸው ሌሎች የሚያደርጉት ስህተት እንደሆነ እያወቁም ቢሆን ተቀባይነትን ለማግኘት የሌሎችን አስተሳሰብና ድርጊት ይደግፋሉ።

አንዳንድ ሰዎች ስህተት እንደተሰራ እያወቁ ስሉት ድርጊቱን ለመቃወም ስለማይደፍሩ እነዚያ ሰዎች ራሳቸውን የተሻሻለ አድርገው በመቁጠር አስተሳሰባቸውን ይገፉበታል። አንድን ድርጊት ስህተት እንደሆነ እያወቃችሁ ካልተቃወማችሁት ድርጊቱን እየደገፋችሁት እንደሆነ ልታውቁ ይገባል።

የስኬት ምስጢር ከሚባሉት ነገሮች አንዱ፣ አንድን ነገር በቀጥታ ከመቃወም ይልቅ የሌላ ነገር ደጋፊ ሁን፣ የችግር አካል ከመሆን የመፍትሔ አካል ሁን ቢባልም በዚህ ቅኝት መሄዱ አግባብነት የለውም። የራስ የሆነ ፅኑ አቋም ሁሌም ያስፈልጋል። ታዲያ ይሄም ቢሆን ጥበብን ይሻል።

ደካማ አቋም አምነትን ያጠፋል

“አምነት ያለ ተግባር ፋይዳ ቢሰ ነው። አምነት ተዓምራትን ይፈጥራል እንጂ አስኪፈጠራ አይጠብቅም። እችላለሁም አልችልም ብላችሁ ካስባችሁ በሁለቱም በኩል ትክክል ናችሁ!”
- ሄንሪ ፎርድ

ሁላችንም ሽንፈት የቀመስንባቸው ቅፅበቶች አሉን። በነዚያ ቅፅበቶች የሰሜት ጉዳት ደርሶብናል። ራሳችንን የምንጠራጠርበትንና በድርጊቶቻችን የምናዘንበትን በርካታ አጋጣሚዎች አሳልፈናል። ዋናው ቁም ነገር እነዚህን አሉታዊ ስሜቶች አሸንፎ እንደገና አምነትን ማጠናከሩ ነው።

በዚህ ዓለም ሶስት ዓይነት ሰዎች አሉ፡-

1. ነገሮችን የሚከውኑና የሚያሳኩ ሰዎች
2. ነገሮችን ሲከውኑና ሲሳኩ የሚታዘቡ ሰዎች
3. ምን እየተከናወነ (እየተከሰተ) እንደሆነ ጥራሽ የማያውቁ ሰዎች

እናንተ የምትገኙት በየትኛው ምድብ ውስጥ ነው?

8. የተፈጥሮ ሕግጋትን አስመረዳት

“ቢንጃሚን ፍራንክሊን ለመብረቅ ዘላቂ መፍትሔን ከመስጠቱ በፊት መብረቅ ስንት ጊዜ ታይቶ ይሆን? ኒውተን ትክክለኛ የመሬት ስበት ስለተ-መፍትሔን ከማወቁ በፊት ከዛፍ ላይ የወደቀ ስንት ፍሬዎች ስምን ያህል ጊዜ ጥንቅቅን መተውት ይሆን? ተፈጥሮ ሁሉም መንደርደሪያ (መነሻ) ዕውቀቶችን እንደጠቀመችን ነው። እናም ይህን ዕውቀት በአንድ አጋጣሚ ድንገት ይከሰትልናል።”
- ሮበርት ፍርስት

ስኬት የተፈጥሮን ሕግጋት በተገቢው መንገድ የመረዳትና የመተግበር ጉዳይ ነው። ለውጥ የተፈጥሮ ሕግ ነው። ሁሉም ወደፊት እሊያም የጎሊት እየተጓዘን ነው፤ እየገነባን እሊያም እያፈረስን ነው። ቀናናዊ ነገር የለም።

ለውጥ ሁሉም ይኖራል። ሁሉም ዓይነት መሻሻል ለውጥ ሊሆን ሁሉም ዓይነት ለውጥ ግን መሻሻልን አያመለክትም። ለውጡን ምክንያታዊ በሆነ መልኩ ከመዘንን በጎላ ገንቢ ከሆነ በዚያው መቀጠል ይኖርብናል። ያለ ምክንያታዊ ምዘና የምንቀበለው ለውጥ፣ በራስ የመተማመን ስሜት እጠትና ዝቅተኛ የራስ ግምት ምልክት ነው።

ስለዘልማድ ብዙ ማለት ይቻላል። ለዕድገት ሲባል ብቻ ማደግ የካንሰር ሕዋስ ፍልስፍና ነው፤ ለጥፋት የመስፋፋትና የማደግ እሳቤ ነው። ይህ ዕድገት ሳይሆን ጥፋት ነው። ዕድገት ትርጉም እንዲኖረው አዎንታዊና ገንቢ ሊሆን ይገባል።

ስኬት ሕግጋትን ጠብቆ የመንዘ እንጂ የአድል ጉዳይ አይደለም

የመንስኤና የውጤት ሕግ

ስኬታማ ለመሆን የመንስኤና የውጤት ሕግን እንዲሁም በድርጊቶችና ውጤቶች መካከል ያለውን ዝምድና መረዳት ይኖርብናል።

ለአያንዳንዱ ውጤት አንድ መንስኤ ይኖረዋል። የመንስኤና የውጤት ሕግ ከዘርቶ ማጫድ ሕግ ጋር ተመሳሳይ ነው። ዘርቶ የማጫድ ሕግጋት ተከታዮቹ ናቸው።

1. የመዝራት ፍላጎት ሊኖራችሁ ይገባል። ፍላጎት መነሻው ነጥብ ነው።
2. የምታጭዱት የምትዘሩትን ነው። ድንቾችን ከዘራችሁ የምታጭዱት ድንቾችን እንጂ ተማቲሞችን አይደለም።
3. ከማጫዳችሁ በፊት መዝራት ይኖርባችኋል - መዝራት ከማጫድ ይቀድማልና። ከመቀበላችሁ በፊት መስጠት አለባችሁ። አላት ማንደሻ ውስጥ እንጨቶችን ሳትጫምሩ አላቱ እንዲቀጣጠል መጠበቅ የለባችሁም። አንዳንድ ሰዎች ከመስጠታቸው በፊት መቀበልን ይፈልጋሉ። ሆኖም ይህ አይለራም።
4. መልካም ዘሮችን ከዘራችሁ አለይላችና አመርቂ ምርት ይኖራችኋል። ከተፈጥሮ ሕግጋት ውጪ የሚጓዙ ለዎችን መመልከት ያልተለመደ አይደለም።

5. ገበሬው በአንድ ቀን ዘርቶ አንደማያጭድ ያውቃል - ለሁሉም ተገቢ ጊዜ አለውና።

6. ጥቂት ዘሮችን ከዘራችሁ ጥቂት ምርት ታገኛላችሁ፤ አብዝታችሁ ከዘራችሁ ደግሞ ብዙ ምርት ታፍሳላችሁ።

ይህ ልክ እንደ ፊዚክስ ሕግ ነው። ለእያንዳንዱ ድርጊት አንድ ተመጣጣኝና ተፃራሪ አፀፌታ አለው። አንዳንድ ሰዎች ድርጊቶቻቸውን ምንም ሳይለውጡ የተለየ ውጤትን ጭግግኝት ሲታገሉ ይስተዋላሉ።

ስታደርጉት የነበረውን ነገር ያህ ምንም ሰውጥ የምታደርጉ ከሆነ ስታገኙ የነበረውን ታገኛላችሁ። እዕምሯችሁን አስታዊ ወይም አዎንታዊ ነገሮችን ስትመግቡት በመገባችሁት ነገር ይሞሳል

ዋሻ ውስጥ የኖሩ በርካታ ሰዎች ጀምሰው አለን መፅሐፉ ውስጥ ያስቀመጠውን አባባል አስቀድመው ብለውታል፤ “በወ አንደ ሐሳቡ ነው።” የሰው አዕምሮ እንደ አትክልት ስፍራ ነው። ጥሩ ዘሮችን ከዘራንበት መልካም ምርትን የሚሰጥ የአትክልት ስፍራ በአዕምሯችን ውስጥ ይኖረናል። ሆኖም በአዕምሮአችን የአትክልት እፀድ ውስጥ ምንም ዘር ካልዘራን አረም እናፈራለን። ይህ የተፈጥሮ ሕግ ነው።

በሕይወታችንም ተመሳሳይ እውነት አለ። እንደውም እኔ እንድ ነጥብ ማክል አፈልጋለሁ። መልካም ዘሮችን ብንዘራ እንኳን አረሞች ከመሃል መብቀላቸው አይቀርም። አረምን የማረሙ ሂደት ለዘለቂታው መቀጠል አለበት።

ብርጭቆ ውስጥ ያለን ውሃ ከዜሮ ዲግሪ በታች በሆነ የሙቀት መጠን ውስጥ ብናስቀምጠው ይቀዘቅዛል። ይህ የተፈጥሮ የማያለወጥ ሕግ ነው።

ሐሳቦቻችን መንስኤዎች ናቸው
ሐሳብን ስትዘራ ድርጊትን ታዋቂላችሁ
ድርጊትን ስትዘራ ልማድን ታዋቂላችሁ
ልማድን ስትዘራ ቋሚ ጠባቂን ታዋቂላችሁ
ቋሚ ጠባቂን ስትዘራ ዕውቀትን ታዋቂላችሁ
ሁሉም ነገር የሚጀምረው ግን ከሐሳብ ነው።

የመሳሳብ ሕጎች

ወደኛ የምንሰበው የምንፈልገውን ሳይሆን የሆነውን ነው። “አንድ ዓይነት ላባ ያላቸው ወፎች አንድ ላይ ይበራሉ” የሚለው ጥንታዊ አባባል ዘላቂ እውነትነት አለው።

መጥፎ አሳቢዎች አደገኛ ናቸው። ሌሎች መጥፎ አሳቢዎችን ይሰባሉ። በሚያገኙት መጥፎ ውጤትም ምንም ዓይነት የመከፋት ስሜት አያድርባቸውም።

በአንድ ማህበረሰባዊ ንግግራም ላይ ስኬታማ ሰዎች እንዴት ስኬታማ ሰዎችን እንደሚሰቡ ታውቃላችሁ? ስኬታማ ያልሆኑ ሰዎች አቻዎቻቸውን በመሰብሰብ በጋራ ለውድቀታቸው ለበብን ያበዛሉ።

“ንደኞቻችን እንደምንፈልገው አይሆኑልንም -
እኛ የሆነውን እንጂ”

9. ሰማቀድና ለመዘጋጀት አስመፈለግ

“እያንዳንዱ ሰው የአሸናፊነት ፍላጎት አለው።
ሆኖም ለአሸናፊነት የሚዘጋጁትና ቅድመ-ዝግጅት
የሚያደርጉት ጥቂቶች ብቻ ናቸው።”
- ቪንስ ሱምባርዲ

በርካታ ሰዎች ስለመፃኢ ሕይወታቸው ከማቀድ በበለጠ ፈሽታን፤ መዝናኛ ስፍራዎችንና ፓርቲዎችን በማቀድ ጊዜያቸውን ያባክናሉ።

ይሁንና በራስ መተማመን የሚመጣው ከማቀድና ከመተግበር በሚጉሰብተው የዝግጁነት ስሜት ነው። አሸናፊዎች ራሳቸው ላይ ጫና ይፈጥራሉ። ይህ ጫና የተፈጠረው ለማሸነፍ ከሚኖር ብርቱ ፍላጎት ነው።

በትንሹ ከተዘጋጀን በራስ መተማመናችንም እናሳ ይሆናል። በሰኬትና በውድቀት መካከል ያለው ልዩነት ለሰኬት የሚያበቁ ነገሮችን በፍፁምነት ወይም በተቀራረቢ ትክክለኝነት መፈፀም ነው።

አዕምሯዊና አካላዊ ቅደመ-ዝግጅት የተሟላ የሚሆነው መስዋዕትነትን በመክፈልና በገንዘብ ስነ-ምግባር በመክወን ነው። እማካይ ሰው

መሆን ቀላል ቢሆንም ምርጥ ወይም ከሁሉም የላቀ ለመሆን ከፍተኛ ጥረትን ይጠይቃል። እማካይ ሰዎች ሁሉም ቀላሉን መንገድ ሊመርጡ ይስተዋላሉ።

በየትኛውም የሕይወት መስክ ስኬታማ ለመሆን ቅድመ-ዝግጅት አጀግ አስፈላጊ ነው።

ዝግጁነት = ዓላማ + ፅንሰ-ሐሳብ + ዕቅድ + ተግባር + ትዕግስት + ኩራት

ና

ዝግጁነት በራስ ወደ መተማመን ይመራል

ዝግጁነት ማለት ሽንፈትን ባይቀበሉትም በራስ ላይ ሊደርስ መቻል (መቀበል) ማለት ነው። ዝግጁነት ማለት ምንም የተሸናፊነት ስሜት ሳይኖር ሽንፈትን መቀበል ማለት ነው።

ዝግጁነት ከሰራነው ስሕተት መማር ማለት ነው። ለሁለት መስራት ከፋት አይደለም። ሁላችንም እንላለን። ግን ሞኝ ሰው የሰራውን ስህተት ደጋግሞ ይፈፅማል። ለሁለት ሰርቶ ለሁለቱን የማያስተካክል ሰው በበኩሉ የላቀ ስህተትን ሰርቷል።

- ለህተትን ለገንቢ ፋይዳ ለማዋል፡-

- ለህተት መሰራትን ፈጥኖ በማመን
- ለህተቶች ላይ የሙጥኝ ብሉ ባለመብልክስክ (ለህተቶችን መርሳት)
- ከሰህተቶች በመማር
- የሰራትን ለህተት በፍጹም ባለመደገም
- ለሰህተቶች ለበዞችን ባለመደርደር

ጫና የሚፈጠረው ቅድመ-ዝግጅት ባለማድረግ ነው። ዝግጁነትን፣ ተግባርንና ታታሪነትን የሚተካ አንድም ነገር የለም። ፍላጎትና አጉል ምኞት ምትክ አይሆኑም። ቅድመ-ዝግጅት ባለማድረግ ጫና የበዛበት ሰው ለከፍተኛ አደጋ ይጋለጣል፤ ጫናው አሽመድምዶ ሽባ ሊያደርገው ይችላል።

ወሃ የተቀደደበትን ቦይ እንደሚከተል ሁሉ ስኬትም የሚከተለው ስኬታማ ለመሆን ዝግጁ የሆኑ ሰዎችን ነው

ፅናት ተከታዮቹን ነገሮች ይወክላል፡-

- ግብ	- ዕቅድ
- ዝግጁነት	- ኩራት (በብቃት)
- ትዕግስት	- ተግባር
- ፅንሰ-ሐሳባዊ የሕይወት አመለካከቶች	- መስዋዕትነት
- ቀና አስተሳሰብ	

ተከታዮቹን ጥያቄዎች ለራሳችሁ መልሱ

- በግልፅ የተቀመጡ ግቦች አሏችሁ?
- ለዚህ ግብ መላካት የመርሃ-ድርጊት ዕቅድ አዘጋጅታችኋል?
- ዝግጁ ለመሆን ምን ዓይነት ጥረቶችን አያደረጋችሁ ነው?
- ምን ያህል መስዋዕትነትን ለመክፈል ተዘጋጅታችኋል? አስፈላጊውን ዋጋ አየክፈላችሁሉ ምን ያህል ትቀጥላላችሁ?
- ግቡ አስኪላካ ድረስ የመቆየት ፅናትን አዳብራችኋል?
- ምርጥ ውጤት ለማስመዝገብና የላቀ ደስታን ለመጥፋት ብርቱ ፍላጎት አላችሁ?
- በፅኑ የምትቆሙበት የሕይወት አመለካከት አላችሁ?
- በብቃታችሁ ትተማመናላችሁ?
- ሕችላለሁ የሚለው ቋሚ አመለካከት አላችሁ?

10. ምክንያት መደርደር

ለውድቀቶች ምክንያቶችን በማቅረብ ለሰበሰቡ ማብዛት የአሸናፊዎች ባሕሪ አይደለም። ተሸናፊዎች ለምን ለስኬት እንዳልበቁ ሲጠየቁ መፅሀፍ ሙሉ ለሰበሰቡ ሊደረድሩ ይችላሉ። ተከታዮቹን ለሰበሰቡ ተዘውታሪ በሆነ መልኩ ከተሸናፊዎች አንደበት የሚደመጡ ናቸው፡-

- ዕድሰኛ ባልሆን ነው
- ኮከቤ ስኬትን የሚጋብዝ አይደለም
- ዕድሜዬ ገፍቷል
- አካል ጉዳተኛ ነኝ
- ብልህ አይደለሁም
- አልተማርኩም
- ጥሩ ቁመና (መልክ) የለኝም
- ሰዎችን አላውቅም (ክለዎች ጋር አልቀራረብም)
- በቂ ገንዘብ የለኝም
- የአገሪቱ ኢኮኖሚያዊ ሁኔታ የተንከታከተ ነው
- አጋጣሚውን ባገኝ ኖሮ . . .
- ቤተሰብ ባይኖረኝ ኖሮ . . .
- ደጋፊ የትዳር አጋር ባገኝ ኖሮ . . .

የሰብብ ዝርዝር በዚህ መልኩ ይቀጥላል። ስኬትን የሚወስኑ ሁለት ነገሮች ለበቦችና ውጤቶች ናቸው። ሆኖም ለስኬት የሚያስፈልገው ሁለተኛው ነው።

በሕንድ ዝንጀሮ አዳኞች ከላይ የዝንጀሮ እጅን እንዲያስገባ በዝንጀሮው እጅ መጠን የተዘጋጀ ክፍተት ያለውን ወጥመድ ያዘጋጃና ወጥመዱ ውስጥ ኦቾሎኒዎችን ያስቀምጣሉ። ዝንጀሮው ኦቾሎኒዎቹን ፍሰጋ እጁን በወጥመዱ የሳይኖጂ ክፍተት ሲያሸልክ ወጥመዱ ተዘግቶ ዝንጀሮውን ወደየትም እንዳይንቀሳቀስ ያደርገዋል። ዝንጀሮው ሁለት ምርጫ አለው - ወጥመዱ ውስጥ የተቀመጡትን ኦቾሎኒዎች በመተው ከወጥመዱ መራቅ ወይም ኦቾሎኒዎቹን ለማግኘት እጁን ወደ ወጥመዱ የሳይኖጂ ክፍተት መስደድ። ዝንጀሮው አብዛኛውን ጊዜ የትኛውን የሚመርጥ ይመስላችኋል? ዝንጀሮው ብዙ ጊዜ የሚመርጠው ሁለተኛውን አማራጭ ስለሆነ አዳኞቹ በተላላይ ይይዙታል።

እኛም በዚህ ረገድ ከዝንጀሮዎች ብዙ አንለይም። በሕይወት ጉዳና ወደፊት ከሚያራምዱን ይልቅ የኋሊት የሚገኙትን «ኦቾሎኒ ወጥመዶች» እንመርጣለን። “ይህን ማድረግ አልቻልንም። ምክንያቱም . . .” በማለት የሚጠበቅብንን በመከወን ፈንታ ለበቦችን እንደረድራለን። “ምክንያቱም . . .” በማለት የምንጀምራቸው አላስፈላጊ ዝባዝነኬዎች ወደ ኋላ የሚገኙትን ኦቾሎኒዎች ናቸው።

ስኬታማ ሰዎች ለበብ እያበዙም። ለመውደቅ ቀላሉ ምክር፡- ምንም አትጠይቁ! አታስቡ! አታዳምጡ! ዝም ብላችሁ ብቻ ለበቦችን ደርድሩ!

11. ካለፉ ስህተቶች አስመማር

“አንዱ ሰው በበታችነት ስሜትና ባለመሳሳት ማድረግ ያለበትን ተግባር ከመክወን ሲወሳወል ሲሳኛው ስህተቶችን አብዝቶ በመስራት የበላይነትን ይቀዳጃል።”

- ሔንሪ ሲ.ሲንክ

ከታሪክ ትምህርት የማይቀሰሙ ሰዎች የተረገሙ ናቸው። ትክክለኛው አመለካከት ካለን ከስህተቶቻችን እንማራለን። ውድቀት የሁሉ ነገር ማብቂያ አይደለም። ልምድ ለስህተቶቻችን የምንሰጠው ስያሜ ነው።

አንዳንድ ሰዎች ከሕይወት ልምዳቸው ሲማሩ ሌሎቹ ዝም ብለው እንዲሁ ይኖራሉ። ብልሆች ከራሳቸው ስህተቶች ይማራሉ። ብልህ ልሂቃን

ደግሞ ከሌሎች ሰዎች ስህተቶች ይማራሉ። ከራሳችን ስህተቶች ብቻ መማርን ተፈጥሮ አትፈልግም።

12. መልካም አጋጣሚዎችን አስማጢን

ሕይወትን ለዘሰቂታው የሚለውጡ መልካም አጋጣሚዎች የሚመጡት በመሰናከልና በችግር መልክ ነው። ለዚህም ነው እብዛኞቹ ሰዎች እነዚህን መልካም አጋጣሚዎች በዋዛ ፈዛዛ ሳያጤኗቸው የሚቀሩት። መሰናክሉ በበረታ ቁጥር ሕይወት የሚለውጠው አጋጣሚም እየለፋ እንደሚሄድ አስታውሱ!

13. ፍርሃት

ፍርሃት እውን (ተጨባጭ) ወይም ምናባዊ (ሃሳባዊ) ሊሆን ይችላል። ፍርሃት ሰዎች እንግዳ የሆነ ነገርን እንዲከውኑ ያደርጋቸዋል። ፍርሃት የሚመነጨው ነገሮችን በተገቢው መንገድ ከመረዳት ችግር ነው። በፍርሃት መኖር ማለት በስሜት እስር ቤት ውስጥ መኖር ማለት ነው።

ፍርሃት በራስ የመተማመንና የደህንነት ስሜትን ከማሳጣቱም በላይ በውሳኔ ላይ ወሳዩ ያደርጋል። ፍርሃት እምቅ ብቃትንና ክህሎትን ያጠፋል። ፍርሃት ከተሰማን በተገቢው መንገድ ማሰብ ይላነናል። ፍርሃት ጤናችንን ያቃውሳል! ከሰዎች ጋር ያለን ግንኙነቶችንም ያበላሽል።

አንዳንድ ዘልማዳዊ ፍርሃቶች፡-

- የውድቀት ፍርሃት
- የማይታወቅ ነገር ፍርሃት
- ዝግጁ የመሆን ፍርሃት
- የተሳሳተ ውሳኔን የመወሰን ፍርሃት
- የተቃውሞ ፍርሃት

አንዳንድ ፍርሃቶችን መግለፅ ሲቻል አንዳንዶቹ ውስጣዊ ስሜትን ብቻ ይፈጥራሉ። ፍርሃት ጭንቀትን በማስከተል ምክንያታዊ ወዳልሆነ አስተሳሰብ ይመራል። ይህ ደግሞ ለችግሮች ምክንያታዊ መፍትሔ የምናቀርብበትን ክህሎት ያዳምናል። ለፍርሃት ጤናማው አፅፊታ ሽሽት ነው። ሽሽት የፍርሃት ስሜትን ለጊዜው አስወግዶ የምቻት ቀጠና ውስጥ ያስቀምጠናል። በሃሳብ የተፈጠሩ ፍርሃቶች እውነተኛውን ችግር ያገዝፋሉ። ፍርሃት ከቁጥጥር ውጪ ከሆነ ደስታንና መልካም ግንኙነቶችን የማንከታተል ዓቅም አለው።

ውድቀትን መፍራት ከራሱ ከውድቀት ይከፋል። ፍርሃት በአንድ ሰው ላይ ሊደርስ ከሚችል መጥፎ ነገር እጅግ የከፋው ነገር አይደለም።

የማይሞክሩ ሰዎች ከመሞከራቸው በፊት ወድቀዋል። ሕፃናት ቆመው ለመራመድ ሊፈልጉ በተደጋጋሚ ይወድቃሉ። ሆኖም ይህ ለነሱ ትምህርት እንጂ ውድቀት አይደለም። በመውደቃቸው የሞራል ጉዳት ቢደርስባቸው ኖሮ ለመራመድ ባልቻሉ ነበር።

14. ተሰጥኞች መጠቀም አስመዘኛል

አልበርት እንስታይን በአንድ ወቅት “በሕይወት ዘመን ቆይታዬ ከብቃቴ 25 ከመቶውን የተጠቀምኩ ይመስለኛል” ብሏል።

እንደ ዊልያም ጀምስ አሙላካክት “የሰው ልጆች ከብቃታቸው ውስጥ የሚጠቀሙት ከ10-12 በመቶውን ብቻ ነው።”

የእነዚህ ሰዎች ሕይወት እሳዛኙ ነገር እምቅ ብቃታቸውን ሳይጠቀሙበት ለህልፈት መብቃታቸው ነው። በሕይወት እየኖሩ አልኖሩም ማለቱ ይቀላል። አልቀው አልፈዋል በማለት ፈንታ ዝገዋል ማለቱ ሳይቻል እይቀርም። በሕይወት እሳዛኙ ነገር ለሞት በሚቀርቡበት ወቅት “ይኼን ማድረግ ነበረብኝ” የሚሉበት ቅፅበት ነው።

መዛግ ከመታገስ ጋር በመያያዝ ሊያምታታን አይገባም። ትዕግስት ፅናትንና እይባገሬነትን የሚያካትት ፖሊስ ግብዓት ነው። መዛግ ሥራ ፈትነትና ጌላ-ቀርነትን የሚወክል አፍራሽ ሁኔታ ነው።

እንደ ሰው በዕድሜ የገፋ እዛውንትን “የሕይወት ከባዱ ሽክም ምንድ ነው?” ብሉ ጠየቃቸው። እዛውንቱ ሰው በማዘን “ምንም ነገር አለመሸክም” አሉት።

15. የዲሲካሊን ጉድለት

“ሕይወት ውስጥ ምርጫዎች አሏችሁ። በሥነ-ምግባር የታነፅ ለመሆን ተገቢውን ዋጋ መክፈል ወይም በፀፀት መኖር።”
- ቲም ኮነር

እንዳንድ ሰዎች ከግባቸው ለምን እንደማይደርሱ ለማወቅ ትፈልጋላችሁ? ሰዎች ችግሮችና አለመግባባቶች ሊገጥሟቸው ለምን ይበላጫሉ? አንዳንድ ሰዎችን ውድቀት በተደጋጋሚ ሲገቡባቸው ሌሎች ለምን ስኬታማ እንደሆኑ ለረጅም ጊዜ ይዘልቃሉ? በሰፖርቱ፣ በትምህርቱ፣ በንግዱም ሆነ በማንኛውም የሕይወት ዘርፍ ለሰኬት የበቃ ሰው ለዚህ የበቃው ያለ ዲሲካሊን አይደለም።

ዲሲካሊን የሌላቸው ሰዎች ማንኛውንም ነገር ቢሞክሩም ጠብ የሚልላቸው ሰኬት አይኖርም። እንዳንድ ነፃ ሐሳባዊያን ነን የሚሉ ሰዎች የዲሲካሊን ጉድለትን እንደ ነፃነት መገለጫ አድርገው ተርጉመውታል። በእውሮፕላን ሰበር እሱ ማድረግ የሚፈልገውን ሳይሆን ማድረግ የሚጠበቅበትን በመልካም ሥነ-ምግባር የሚከውን ፓይሎትን አፈልጋለሁ። “እኔ ነፃ አብራሪ ነኝ። ማንም ሰው ከመቆጣጠሪያው ክፍል ሆኖ እንዲያዘኝ አልፈልገም” የሚል ፓይሎትን አልፈልገም።

አንድ ተግባርን በተደጋጋሚ በኃላፊነት ለሜት አለማከናወን የዲሲካሊን ጉድለት ነው። ዲሲካሊን መስዋዕትነትን፣ ራስን መቆጣጠርንና ውስጣዊ አሉታዊ ስሜቶችን በቁጥጥር ስር ማዋልን ይጠይቃል። ዲሲካሊን ማለት በተግባር ላይ ሳሉ ተግባሩ ላይ በሙሉ ትኩረት መቆየት ማለት ነው። እንፋሱት በጠባብ ማለፊያ ውስጥ እንዲያልፍና እንዲታመቅ እስካልተደረገ ድረስ ሞተሩን አያንቀሳቅስም። የኒያግራ ፏፏቴ በተገቢው መንገድ ባይገደብ ኖሮ የኤሌክትሪክ ኃይልን ማመንጨት ባልቻለ ነበር።

ሁላችንም የዴሊዋንና የጥንቸላን ታሪክ እናስታውሳለን። ጥንቸላ በፍጥነቷ ተማምና ጉራ በመንዛት ኤሊዋን ሰውድድር ትጋብዛታለች። ኤሊዋ ለመወዳደር ተስማማች። ሁለቱም ቀበሮን በዳኝነት ሾሙ። ውድድሩ ሲጀመር ኤሊዋ ተፈጥሮአዊ እንቅስቃሴዋን ቀጠለች። ጥንቸላዋ ረጅም ርቀትን በፍጥነት በመጓዝ ዴሊዋን በብዙ ርቀት እንደቀደመቻት ስታውቅ ትንሽ ለመተኛት በማሰብ ጋደም አለች። ዴሊዋ ውድድሩን በመቀጠል በተቻላት ተፈጥሮአዊ ፍጥነት “መርጧን” ተያያዘችው። ጥንቸላዋ እንቅልፏን ለጥጣ፣ ለጥጣ ድንገት ስትነቃ ውድድር ላይ እንደሆነች ታወሳትና መርጡን ቀጠለችው። ሆኖም ዴሊዋ ላይ ልትደርስባት አልቻለችም - ዴሊዋ ውድድሩን በእሸናፊነት አጠናቅቃው ኖራለችና!

በያንዳንዱ ተግባር ላይ በሙሉ ትኩረትና በፅናት መጓዝ መልካም ዲሲካሊን እንደመሆኑ በጣም ጠቃሚ ነው።

ዲሲካሊንና ፀፀት ምቹ ለሜትን የማይፈጥሩ ነገሮች ናቸው። ለዎች ከሁለቱ እንዴን መምረጥ ይቻላል። የትኛው የበለጠ ምቹትን እንደማይፈጥር እስኪ ገምቱ?

መረን በለቀቀ ልቅ ነፃነት ያደጉ ህፃናት ወላጆቻቸውንና ማህበረሰቡን ባለማክበር የዲሲካሊን ጉድለትን ያሳያሉ። በዚህም ኃላፊነትን ለመቀበል ይከብዳቸዋል።

16. ስራስ የሚሰጥ ዝቅተኛ ግምት

ለራስ የሚሰጥ ዝቅተኛ ግምት የሚመጣው ራስን ካለማክበርና ራስን እንደ እርባና-ቢስ ሰብአዊ ፍጡር ከመመልከት ነው። ራስን ማክበር (ለራስ ክፍተኛ ግምት መስጠት) ሁሌም የመሪነቱን ሚና ይጫወታል።

በተለይ ውሳኔዎች የሚወለኑት ከሚያስገኙት ጠቀሚታ አንፃር ሳይሆን ራስን የማክበር ስሜትን ከማርካት አንፃር ነው። ለራሳቸው ዝቅተኛ ግምት ያላቸው ሰዎች በአብዛኛው የማንነት (የስብዕና) ቀውስ ያለባቸው ናቸው። ራሳቸውን ለማግኘት ብርቱ ፍለጋ ላይ ናቸው። የራስ ማንነት ደግሞ የሚፈጠር እንጂ የሚገኝ ነገር አይደለም።

ሥራ-ፈትነት፣ ለንፍፍና ለበቦችን ማብዛት ለራስ ከሚኖር ዝቅተኛ ግምትና ራስን ካለማክበር የሚመነጩ ነገሮች ናቸው። ሥራ-ፈትነት ጠንካራ ብረትን ቀስ በቀስ በልቶ እንደሚጨርስ ዝግት ነው።

17. የዕውቀት አጥረት

“ከስልሳ ዓመታት በፊት ሁሉንም ነገር አውቅ ነበር፤ አሁን ገን ምንም አላውቅም። ትምህርት ሂደት በሂደት መሃደም ነታችንን የምናውቅበት ረጅም ጉዞ ነው።”
- ዊል ዳሪንት

የዕውቀት የመጀመሪያው እርከናዊ እርምጃ የማናውቃቸውን ነገሮች መገንዘብ ነው። አንድ ሰው ዕውቀቱ እየጨመረ በሄደ ቁጥር የት የት መስኮች ላይ ዕውቀት እንደሚያንለው መለየት ይቻለዋል። ሁሉንም ነገር እንደሚያውቅ የሚያስብ ሰው ገና እጅግ ብዙ መማር የሚያስፈልገው ሰው ነው።

መሃደም ሰዎች መሃደማን እንደሆኑ አያውቁም፤ አለማውቃቸውን አያውቁም። ከመሃደምነት የከፋው ነገር ደግሞ እያወቁ የዕውቀትን ብዙ ተጠቂ መሆን ነው። ይህ ዓይነቱ ሰው የሕይወት ውሳኔዎቹ እርስ በርሳቸው የሚጣረሱ ይሆናሉ።

18. ጉጂ/ገዳይ አመለካከት

አጉል የሕይወት አመለካከት ሰዎች መፃፂ እደጋዎችን በመፍራት ጋላፊነትን እንዳይቀበሉ ያደርጋቸዋል። ጉጂ አመለካከት ያላቸው ሰዎች በኬትንና ውድቀትን ከዕድል ጋር ያያይዛሉ፤ በዕጣ-ፋንታቸው ያላከከሉ። በሥነ-ክዋክብት ኮከባዊ ትንበያ ላይ ተመርኩዞ የተነገራቸውን መፃፂ ሕይወታቸውን ‘አሜን’ ብለው ይቀበላሉ። ይህ እምነታቸው ለሕይወታቸው ስኬት ምንም ዓይነት ጥረትና ትጋት እንዳያደርጉ የምትችሉ ተጠናን ይፈጥራቸዋል። ነገሮችን ለማሳካት ከመጣር ይልቅ ነገሮች በራሳቸው ጊዜ

ሲላኩ ማየትን ይናፍቃሉ። ስኬት የዕድል ጉዳይ እንደሆነ ለማወቅ ውድቀትን ጠይቁት።

ደካማ አስተሳሰብ ያላቸው ሰዎች የኮከብ ቆጣሪዎችን፣ የዕድል ነጋሪዎችንና ‘ፈጣሪ ነን’ የሚሉ አካላትን አመለካከት በጭፍንነት ይቀበላሉ። በጥንቆላ የሚያምኑ ይሆናሉ። (አንዳንድ ሰዎች የጥንቅቅ እግርን እንደ ገድ ይመለከታሉ። ሆኖም ለጥንቅቅ ግድ አልሆኑትም። ሆኖላታል አንዴ?)

ስኬታማ ላለመሆን ከፈለጋችሁ በዕድል እመኑ! ስኬታማ ለመሆን ከፈለጋችሁ በመንስዔና መፍትሔ ፅንሰ-ሐሳባዊ ሕግጋት በማመን ሕይወታችሁን ለዘለቂታው የሚቀይር ‘ዕድልን’ ፍጠሩ። ሳሙኤል ጉልድዊን እንዳለው “በትጋት በሰራሁ ቁጥር ዕድሉኝቴን አጨምራለሁ!”

አንዳንድ ሰዎች በተፈጥሮአቸው ዕድሉና እንዳልሆኑ ያስባሉ

አንድን ድርጊት በግማሽ ልባቸው የሚከውኑ ሰዎች እንዲህ ይላሉ፡-

- እስቲ ልምክረው
- የሚሳካ ከሆነ አያለሁ
- አስብበታለሁ
- ምንም የማጣው ነገር አይኖርም
- ለማንኛውም ብዙ ጉልበትና ብዙ ገንዘብ አላፈለሰትም...

እንደዚህ የምታስቡ ከሆነ ለድርጊቱ ቁርጠኝነትና ፍላጎት ስለማይኖራችሁ ከመነሻው ውድቀትን አስተናገዳችሁ ማለት ነው። ይህ ዓይነቱ አስተሳሰብ ብርታት፣ ቁርጠኝነትና በራስ መተማመን ስሜቶች አለመኖራቸውን ያሳያል።

በግማሽ ልብ ነገሮችን ማከናወን ውድቀትን እየጠበቁ ውድቀትን ማግኘት ነው

ሰውየው የውድድር ፈረስ ገዝቶ ጋጣው አስገባውና በፈረሱ ላይ ‘በዓለም እጅግ ፈጣኑ ፈረስ!’ የሚል ምልክት ሰጠ። እናም ፈረሱን ምንም ሳያለማምደውና ሳያለለጥነው ለውድድር አቀረበውና የመጨረሻውን ደረጃ አገኘ። የዚያኔ ሰውየው የመጀመሪያውን ምልክት በማንሳት በምትኩ ‘ለፈረሱ እጅግ ፈጣኑ ዓለም’ የሚል ምልክት አጠላቀበት።

ያለብርታት፣ ራዕይና ፅናት የሚነዳ ህይወትም በጭፍን የሚጓዝ ነው። ለንፍፍ ደካማ የሆነ አዕምሮ ሁሌም ብዙ ድካም የማይጠይቀውን ቀላሉን መንገድ ይመርጣል።

አትሌቶች ለደቂቃዎች ለሚያደርጉት ሩጫ የዓመታት ልምምድ ያደርጋሉ። እልህ አስጨራሽ ልምምድ ያደረገ አትሌት ከልምምድ በኋላ ምን እንደሚሰማው ጠይቁት። በኃይል መሞላቱን ይነግራችኋል። ይህ ዓይነቱ ስሜት ካልተሰማው ግን በጥሩ ሁኔታ ልምምድ አላደረገም ማለት ነው።

ተሸናፊዎች ህይወት በራሷ አድሎአዊ እንደሆነች ያስባሉ። ዘወትር የሚያለቡት ስለሚያጋጥማቸው ውድቀት ነው። እነዚህ ውድቀቶች (እንቅፋቶች) በበቂ ቅድመ ዝግጅትና ተግባራዊ ድርጊት የኋላ ኋላ ስኬታማ ለሆነም ሰው አጋጥመውት እንደነበርና ድባቅ መትቶ እንዳሸነፋቸው አይረዱም። ልዩነታቸው ይህ ነው። እንቅፋቶች፣ ችግሮች ወይም ውድቀቶች በማንም ላይ ይደርሳሉ። ይሁን እንጂ አሸናፊዎች ሩቅ አላሚዎች ስለሆኑ በቀላሉ ተቋቁሟቸው ያልፋሉ።

ዕድል የምትረዳው ራሳችውን የሚረዳትን ነው

ከተማዋ የወሃ መጥሰቅለቅ ስጋት ላይ ጠደቃለችና ዘላለማዊ ሰው መጠለያ ፍሰጋ ይራወጣል። ሕንድ ሰው ግን “እምሳኪ ያደነኛል። ዕምነት አለኝ!” ብሎ ከመኖሪያ ቤቱ ሳይወጣ ቀረ። ደራሽ ውሃው ምድረን ሸፍኖ የቤቱን ግድግዳ ማዕበስ ሲጀመር ሕንድ ጂኒ መኪና ሲያደነው ሰው፣ የሰውየው ምሳሽ ግን አይንም “በእምሳኪ ሳይ የበና እምነት አለኝ፣ እሱ ያደነኛል” የሚል ሆነ። ውሃው ከሕንድኛው ፎቅ አልፎ ወደ ሁለተኛው ፎቅ ሲወጣ ሕንድንና ሕንድ ደስዛ ሲያደነው ወደቤቱ ተጠጋ። ሰውየው አይንም እምሳኪ ብቻ እንደሚያደነው በመግለጽ ዕርዳታውን ተቃወመ። ውሃው ሁለተኛውንም ፎቅ ሙሉ ሰውሎ ያስበሰው ጊዜ ሰውየው ሸሽቶ ወደ ቤቱ ማራ መወጣት ግደ ሆነበት። ይሄኔ ሕንድ ሄሊክኖተር ሲረዳው ተጠጋ። እሱ ግን አይንም “በእምነቱ እምሳኪ ያደነኛል!” በማለት እርዳታውን ተከላክሎ። በመጨረሻ ከቤቱ ጋር አብሮ ሰመጠ።

እምሳኪ ጋር እንደደረሰም “ዛንተ ሳይ ፍፁም የሆነ እምነት ነበረኝ። እንዴት እንዲህ ገደ ትሰራኛለህ?” ሲል ጠየቀው። እምሳኪም “ሰውሆኑ ጂኒ መኪናዎን፣ ደስዛውንና ሄሊክኖተሩን የላክልህ ማን ይመስልሃል?” ሲል ጥያቄውን በጥያቄ መሰለሰት።

ዕድሉ ነው እያሉ ከማማረር መዳን የሚቻለው ኃላፊነትን በመቀበልና ከዕድል ይልቅ በመንስዔና ውጤት በማመን ነው። ከመጠበቅ፣ ከመመኘትና ከማማረር ምንም ጠብ የሚል ነገር የለም። ግቦችን ለማሳካት ተመራጩ መንገድ ማቀድ፣ መዘጋጀትና መተግበር ነው።

ዕድል የምታደሳው ለሚገባቸው ሰዎች ብቻ ነው!

አሌክሳንደር ግራህም ቤል በክፊል መስማት ስተሳናት ውድ ባለቤቱ የማዳመጫ መሳሪያ ለመስራት በአያሌው ጥር ነበር። ይህ ዓላማው አይሳካለት እንጂ ስልክን የመሰለ የቴክኖሎጂ ውጤት ለዓለም ለማበርከት ችሏል። ታዲያ እንዲህ ዓይነቱን ሰው ዕድሉኛ ትሉታላችሁ?

ጥሩ ዕድል የሚገኘው ዝግጅትና አጋጣሚ የተገጣጠሙ ጊዜ ነው። ያለ ጥረትና ቅድመ-ዝግጅት ጥሩ የሆኑ አጋጣሚዎችን እንዲያገኙ ማግኘት ይከብዳል።

ዕድል

ቀን ከሌት ያስዕረፍት

ይሰራል ያስመታክት ያስመስልሽት።

መዝናኛትን አቀም

ምችትን ቀንሶ

ከመጠበቅ፣ መመኘት፣ መመረር

ማቀድን፣ መዘጋጀትን፣ መተግበርን መርጦ

ይሰራል - ይጥራል ታትር

ደረቅ መዳህፍትን ያነባል

አዳዲስ ክስተቶችን ይማራል

ሰኪትን ፍሰጋ ሁሉ ወደፊት ይጓዛል።

በዚህ ሁኔታ ኑሮውን ለማሸነፍ ጥር ግር

ገቡንም ለማሳካት ጽናትን እንገቦ

እንዲህ እንዲህ እያለ ተግባሩን ሲከውን ጠንክሮ

የኋላ ኋላ ያሸነፈ እንደሆነ ዕድል ለእሱ አድልታ

ሰዎች “ይሄማ ዕድል ነው፣ ዕድሉኛ ነው” አሉታ!

19. የግብ እስመኖር

ታላላቅ እስምሮዎች ግብ ሲኖራቸው የተቀረቱ ምኞት ይኖራቸዋል።

- ዋሽንግተን አርቪንግ

አስከፊ የአካል ጉዳት ደርሶባቸው ችግራቸውን ለማሸነፍ የበቁ ሰዎችን ታሪክ ስናነብ ሰዎች ለዚህ ለኬት ያበቃቸው ከዚያ ስቃይ የመላቀቅ ልባዊ መሻታቸው መሆኑን እንረዳለን። ለሰኬት ያበቃቸው “አትችሉም!” የተባሉትን ነገር በማድረግ በእርግጥም እንደሚችሉ ለማሳየት የነበራቸው ፅኑ ፍላጎት ነው። ይህ ፅኑ ፍላጎት (ዓላማ) ነው የአካል ጉዳተኛዎን ዊልማ ሩዶልፍን በሩጫው መስክ በ1960 ኦሎምፒክ ላይ የሶስት የወርቅ ሜዳሊያ ተሸላሚ እንድትሆን ያደረጋት።

ሰዎች ግብና አቅጣጫ ስሌላቸው ምንም ዓይነት አጋጣሚ አይኖራቸውም። አንድ ሰው መድረስ ያሚፈልግበት ዓላማ ካለውና ወደዚያ የሚያደርሰውን አቅጣጫ ካወቀ እንዲሁም በፅናት ለመጓዝ ፍላጎትና ጥሩ ስነ-ምግባር (ዲሲፕሊን) ካለው ጠንክር በመስራት ሰኬትን ሊጎናፀፍ ይችላል። አቅጣጫና ግብ ከሌለው ግን ሌላ የፈለገ ነገር ቢኖረው ከሰኬት አይደርስም።

20. ወኔ ማጣት

ሰኬታማ ሰዎች ተዓምራትን አይጠብቁም። ቀላሉን አቋራጭ መንገድም አይጠብቁም። ፍላጎታቸው ዕንቅፋቶቻቸውን የሚወጡበት ብርታትና ጥንካሬ ነው። የሚያዩት ምን ያህል እንደቀራቸው እንጂ ምን ያህል እንዳጡ አይደለም። ምኞቶች ብቻቸውን ዕውን አይሆኑም። ምኞቶች ዕውን የሚሆኑት ወይም ለውጤት የሚበቁት ከፅናትና ጥረት ጋር ነው። ፀሎት ተሰሚነት የሚኖረው ወኔ በተሞላበት ድርጊት ሲታጀብ ነው። ወኔና ሥነ-ምግባር (ዲሲፕሊን) ለሰኬት አስፈላጊ ቅመሞች ናቸው። ልዩና ተራ በሚባሉ ሰዎች መካከል ያለው ልዩነትም ይህ ነው።

አዕምሮአችን በወኔ (በብርታት) ሊሞላ ፍርሀታችንን ረስተን መሰናክሎችን ተጋፍጠን እናልፋለን። ወኔ ፍርሃትን ማስወገድ ማለት አይደለም - ፍርሃትን ማሸነፍ እንጂ። ባህርይ (ፍትህዊነትና ሐቀኛነት) ያለ ወኔ ብቻውን ውጤታማ አይሆንም! ወኔም እንዲሁ ያለ ባህርይ ከግብ አያደርስም!

ለሰኬት የሚያስፈልጉ ዋነኛ ነገሮች

ሰኬት ልክ ኬክ እንደመጋገር ነው። አስፈላጊውን ጥሬ ዕቃ ሁሉ አስካላሟላን ድረስ የምንፈልገውን ጣፋጭ ኬክ አናገኝም። ጥሬ ዕቃዎች ትክክለኛና የተመጠኑ ሊሆኑ ይገባል - መብዛትም ማነስም የለባቸውም። ምክንያቱም ሊጋገር አንዴ ክተበላሽ የተበላሸውን በድጋሚ ለመጋገር ዕድሉን

አናገኝም። ትክክለኛውን ጥሬ ዕቃ በተፈላጊው መጠን ካዘጋጀን በኋላ ከበቂ ልምምድና በየጊዜው ከሚገጥሙን ገጠመኞች በመነሳት በመጨረሻ በአግባቡ ልንጋግረው እንችላለን።

ጥሬ ዕቃው እንደሆነ አለን። ነገር ግን የመጠቀሙና ያለመጠቀሙ ምርጫ የእኛ ነው።

ለሰኬት የሚረዱ ጥቅል ነጥቦች

- ለአሸናፊነት እንጂ ለተሸናፊነትም ጭምር አለመጫወት
- ከሌሎች ሰዎች ለህተት መማር
- መልካም ሥነ-ምግባር ካላቸው ሰዎች ጋር መወዳጀት
- ከምናገኘው በላይ መስጠት
- ያለ ጥረት ውጤትን አለመጠበቅ
- ሁሌም በትልቁ ማቀድ
- ጠንካራ ጎንን ይበልጥ ማጎልበት
- ከመወሰን በፊት ለዚያ ጉዳይ በአዕምሮ ትልቅ ምስልን መያዝ
- በትጋት ከመስራት አስመላክን፤ አቋራጭ መንገድ አለማማተር